מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד כלכלה וסחר

ישיבות ועדת השרים לענין ירושלים

20.12.1976 — 10.8.1976

מחלקה מלכ"ר כלכלה

מס' תיק מקורי

937M
עותק 1 מתוך 2.

סטנוגרמה

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת ועדת השרים לעניני ירושלים
י"ד באב תשל"ו - 10.8.76

נכחו חברי ועדת השרים: ח.י. צדוק - יו"ר, י. בורג, מ. ברעם, י. גלילי, ש. הלל, ג. יעקבי, י. רפאל

נעדרו חברי ועדת השרים: י. אלון (בחופשה), ג. האוזנר (בחופשה), א. עופר, ש. פרס ו. שם-טוב (בחופשה).

ח. בר-לב	- שר המסחר והתעשיה
א. ידלין	- שר החינוך-והתרבות
מ. קול	- שר התיירות
ט. קולק	- ראש עירית ירושלים
ג. אבנר	- מזכיר הממשלה
ד. אגמון	- יועץ שר המשטרה לעניני ערבים
אלוף א. אורלי	- מתאם הפעולה בשטחים
א. אריאלי	- מרכז הועדה
ד. אריאל	- משרד החוץ
ש. בלקינד	- המנהל הכללי, החברה הכלכלית לירושלים
י. גוטמן	- לשכת שר המשפטים
ד. ויינשל	- המנהל הכללי, משרד השיכון
מ. זורע	- מנהל מינהל מקרקעי ישראל
ר. זילברברג	- הועדה לתכנון ולתקצוב משרד החינוך
ג. יעקבי	- המנהל הכללי, הועדה לתכנון ותקצוב משרד החינוך
א. כהן	- משרד התחבורה
ח. קוברסקי	- המנהל הכללי, משרד הפנים
ש. רייכמן	- משרד התחבורה
א. רון	- לשכת שר התבחורה
א. שריג	- עיריית ירושלים
ש. שירן	- הממונה על התקציבים, משרד האוצר
ניצב ח. תבורי	- משטרת ישראל

סדר היום:
ים/11. סדר היום של דיוני הועדה עג'2.
ים/12. דו"ח על מצב הבינוי באוניברסיטה העברית בהר הצופים עג'2.
ים/13. פיתוח תעשיה בירושלים עג'6.
ים/14. הקמת ועדת תיאום לתכנון ופיתוח אזור ירושלים וסביבותיה ע'37.

בפרוטוקול זה 38 דפים

./סדר

רשמה: שוה בדיר.

השר ח. צדוק : אני פותח את הישיבה, אני רוצה לפתוח בסעיף ד'.

ים/11. סדר היום של דיוני הועדה

השר י. רפאל : לסדר היום - בפעם הקודמת הוחלט שבישיבה הזו יהיה סעיף שהצעתי אותו בנוגע לנכסים הקדומים בעיר העתיקה מחוץ לרובע היהודי. כתוצאה מכך הוחלט שמר אריאלי יבוא אלי. הוא בא אלי, ריכזנו את החומר וגיבשנו הצעה והובטח שזה יבוא לסדר היום. אך אינני רואה זאת בסדר היום .

השר ח. צדוק : זה איננו בסדר היום היום, אז אני ארצה לראות זאת ולברר לקראת אפשרות העלאת הסעיף בישיבה הבאה.

ים/12. דו"ח על מצב הבינוי באוניברסיטה העברית בהר הצופים.

השר ח. צדוק : אני אקדים כמה מילות אקדמה, כי את הדו"ח נשמע מפי שר החינוך. אני רואה במסגרת קרית האוניברסיטה בירושלים, את הר הצופים, לא כמפעל פיתוח של אחת האוניברסיטאות בישראל, אפילו לא מפעל פיתוח ש סתם של האוניברסיטה העיברית בירושלים, אלא מפעל בעל חשיבות לאומית, מדינית ממדרגה ראשונה. המפעל התחיל בתנופה גדולה בשנים הראשונות לאחר איחוד ירושלים וכאשר התחילו הקפאות הבנייה והפסקת העבודות, המפעל הזה היה במצב שהושקעו בו סכומי עתק בתשתית ובבנינים שהתחילו בבנינם ובפיתוחם. וההשקעה העצומה הזו, היא כיום, כאבן שאין לה הופכין. התוצאה היא, שהמפעל הזה, שהיה מכוון לאכלס אוכלוסיה של כ-14 אלף סטודנטים, היום מאכלס כ-3,000 סטודנטים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

השר ח. צדוק

אני יודע כי מתנהלים ברורים בין האוניברסיטה למשרד החינוך ומשרד האוצר על חידוש העבודה והבניה על הר הצופים.

אינני מביא היום דבר לסיכום והחלטה. אני רק מצאתי לנכון להדגיש כי הפרוייקט הזה הוא מענינה של הממשלה ושל ועדת השרים לעניני ירושלים ורציתי שהיום, מפי שר החינוך, נשמע דו"ח על התקדמות הברורים הללו, ויתכן כי באחת הישיבות הקרובות ניקרא לסיכום ולהחלטה.

<u>השר א.וידלין</u>: שר המשפטים אמר בתמצית את הדברים שהתכוונתי לדווח עליהם. אני רק אכנס קצת לפרטים. ובכן, תכנית הבניה המקורית של פרוייקט הר-הצופים התכוונה להעביר להר הצופים את מרביתה של האוניברסיטה העיברית בירושלים. כלומר, להגיע לידי כך שכל התלמידים הלומרים שנה ראשונה בהר הצופים ואשר בחלק מהפקולטות, בשנה השניה, עוברים למקומות אחרים, כמו למשל - חקלאות לרחובות, הפקולטה לרפואה - לעין- כארם, מטעי הטבע - לגבעת רם, כשכל הפקולטות למדעי החברה והרוח נשארות בהר הצחפים לכל אורך למודיהם. פרוש הדבר, ש באוניברסיטה ירושלים, שהיא בסדר גודל של 15,000 ומעלה, ש-14,000 סטודנטים צריכים ללמוד, עפ"י הסדר, בהר הצופים. כשזה כולל גם תלמידי מכינות קדם-אקדמאיות וכן ביה"ס לתלמידים מחו"ל שצריך היה להיות שם. ובכן, זו היתה התכנית המקורית, כאשר בשעתו נפלה ההכרעה כי מקמים על הר הצופים גם קמפוס של האוניברסיטה העיברית בירושלים במגמה שמזרח ירושלים תאוכלס באוכלוסיה יהודית.. ההנחה היתה, גם בתכנית המקורית, שלא רק תלמידים ילמדו שם, אלא גם, שמעונות הסטודנטים שיבנו ליד הקמפוס יאכלסו 4,500 סטודנטים. כלומר, הכוונה היא גם שאלפי סטודנטים יגורו במעונות הסטודנטים.

תכנית הבניה המקורית היתה מורכבת מבנינים בשטח כולל של 300 אלף מ"ר, בתוכם 130 אלף מ"ר שיועדו לבנינים להוראה ומחקר ושרותים טכניים הקשורים בהוראה ומחקר. 60 אלף מ"ר יועדו לשטח תת-קרקעי לבינוי לצרכי חנייה ותנועה בתוך הקמפוס - התחבורה צריכה להגיע לתוך הקמפוס ולנוע בתוכו. 90 אלף מ"ר יועדו למעונות סטודנטים - שיכונים לרווקים ומשפחות. 20 אלף מ"ר - שרותי אדמיניסטרציה ורווחה, כולל מסעדות לסטודנטים ולסגל. זו תכנית הבניה המקורית שיועדה להביא 4,000 סטודנטים לדיור ו-14,000 ללימודים.

קרה מה שקרה, היתה מלחמת-יום-הכיפורים ולאחריה ההחלטה על הקפאת הבניה, גם מתוך שיקולי האיפלציה וגם מתוך מצוקה תקציבית, הן של תקציב משרד החינוך והתרבות והן של תקציב ההשכלה הגבוהה. כך שמה שקיים היום זה קרוב למחצית התכנית. הושלמה בנייתם של 140 אלף מ"ר, מהם כ-46 אלף מ"ר להוראה ומחקר, לעומת 130 אלף המ"ר המתוכננים וזה הגורם לעובדה שהמשפטים דיבר עליה - שאיננו יכולים להעביר להר את האוכלוסיה הגדולה של הסטודנטים. כמו כן הושלמו 26 אלף מ"ר בשטח התת-קרקעי, וכן הושלמו כ-62 אלף מ"ר לעומת 90 האלף מתוכננים למעונות הסטודנטים, והיום, בהר הצופים ובגבעה הצרפתית הסמוכה מתגוררים כ-3,500 סטודנטים - וזה אחד הדברים החשובים מבחינת השטח שאיכלסנו במזרח ירושלים. שרותי רווחה ואדמיניסטרציה כמעט שלא נעשו. תלמידי הפקולטה למשפטים, לארכיאולוגיה וביה"ס לחינוך וכן השנה הראשונה של הפקולטות למדעי הטבע, הרפואה והחקלאות ותלמידי המכינות הקדם אקדמאיות לומדים היום בהר. סה"כ הושקעו כ-130 מליון לירות בבנינים, שהם במחירי אפריל 76 קרוב ל-400 מליון לירות. המחירים השוטפים היו יותר זולים, כי התחילו לבנות עוד לפני מלחמת-יום הכיפורים.

השר י. רפאל : אני ראיתי בועדה להנצחת שמו של ספיר סכומים אחרים .

השר א. ידלין : אני מדבר על בנינים שבנייתם הסתיימה כבר.

השר ח. צדוק : יש עדיין כאלו שבנייתם לא הסתיימה. 380 מליון לירות זה בערך מחצית מההשקעות , כאשר מחצית מההשקעות האלו הושקעו במעונות ששם גרים סטודנטים ומחצית בבנינים להוראה ומחקר.

השר א. ידלין : הקפאת הבנייה הפסיקה את העבודה בבנינים השונים בשלבים שונים של בניה, כשחלקם היו בשלבים מתקדמים יחסית. למשל, בבנית למדעי החברה ההשקעה שכבר בוצעה, במחירי אפריל 76 היתה של 44 מליון לירות ונותר עוד לבצע עבודה בסכום של בערך 31 מליון לירות. בבנין למדעי הרוח השקענו 11 מליון לירות ונשאר לבצע 37.5 - 40 מליון לירות עבודות בסכום: בתחנת האוטובוסים והמנהרה - שנועדה לכך שהתחבורה תנוע מתחת לבנינים השקענו 33 מליון לירות, ונשאר עדיין לבצע עבודות בסכום קטן יחסית של 12 מליון לירות.

העובדה החשובה היא, כפי שאמר שר המשפטים בראשית דבריו, שכתוצאה מהקפאת הבניה לא ניתן להתקדם לשלב העיקרי של איכלוס הר הצופים והעברת הפקולטות למדעי הרוח והחברה, שהיו צריכות להיות בשלמותן, עפ"י התכנון המקורי, בהר הצופים.

* * *

השר ח. צדוק: אני קיבלתי מכתב משר התיירות שבו הוא מבטא התנגדות להצעת ההחלטה בענין ועידות וכינוסים בירושלים, והוא אומר : "אבקשך לאפשר לי להשמיע

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible] [illegible] [illegible]

השר ח. צדוק

דברי ערעור בענין ועידות וכינוסים בירושלים אחרי סקירת השר ידלין. דחיתי לשעה את יציאתי מהעיר. אני היום בחופשה, ולא תרצה בוודאי לגזול מחופשתי.". מאחר ואינני רוצה לגזול מחופשת שר התיירות, ולא הייתי רוצה שיהיה ערעור מקוטע, כך שנשמע את ערעורו של השר קול לפני שנשמע את הענין כולו, אני רוצה ללכת לקראת שר התיירות ולא לקיים את הדיון בנושא זה היום, אלא לדחותו לישיבה הבאה שאז שר התיירות יחזור בריא ורענן מחופשתו.

השר מ. קול: תודה רבה.

* * *

ים/13 פיתוח תעשיה בירושלים

השר ח. צדוק: אנו בסעיף ג' - פיתוח התעשיה בירושלים - ואני מודה לשר המסחר והתעשיה שבא להשתתף איתנו בדיון זה. ואני רוצה להקדים את סקירתו בשפטים אחדים: מגמת הדיון כפי שאני רואה אותה - פיתוח התעשיה בירושלים להעסקת יהודים. פיתוח תעשיה עתירת מדע או עתירת טכנולוגיה בירושלים, כשמטרת הדיון היא לסכם, בין אם ע"י מתן בושפנקא למצב שכבר קיים ובין עפ"י קביעת קריטריונים חדשים נוספים, מערכת תמריצים שנועדה לקדם את פיתוח התעשיה, בתחום זה, בירושלים. ואני מבקש משר המסחר והתעשיה לפתוח.

השר ח. בר-לב: בתעשיה בירושלים אנו צריכים להבחין ב-3 סוגים:

השר ח. בר-לב

1. תעשיות שבאות לאזורים מפותחים של ירושלים.
2. תעשיות שהולכות לאזור מעלה האדומים.
3. תעשיות עתירות מדע.

הסוג הראשון, כלומר, מפעל שבא למרכז ירושלים, לאזורים התעשייתיים המפותחים, זוכה לאותו סיוע שזוכים בו מפעלים באזור ב'. כלומר, אם הוא מפעל מאושר, הוא זוכה לאותו סיוע שזוכה בו מפעל מאושר באזור ב', ואם הוא מפעל מוכר, הוא זוכה לאותו סיוע שזוכה בו מפעל מוכר באזור ב'. והוא הוא לא כזה ולא כזה, הוא לא זוכה בשום סיוע מיוחד. (ולא אפרט כאן מה זה אומר - אזור ב', כי השרים לפחות יודעים).

אם המפעל הולך למעלה - האדומים, הרי הוא זוכה לאותו סיוע לפי אזור א'. לשני הסוגים, כלומר, גם למעלה האדומים וגם לירושלים, החברה הישראלית המשותפת לממשלה ולעיריה: "החברה הכלכלית לירושלים" עושה את התשתית. היא בונה מבני תעשיה ומשכירה אותם למפעלים המוכרים, או מוכרת בצורה מסובסדת. ברגע זה ישנם כ-15 אלף מ"ר בנויים. אנו, בסלנג שלנו, קוראים לזה - בניה פרובוקטיבית. כלומר, אנו בונים מבני תעשיה לפני שיש לנו בכלל יזם, כדי שברגע שיהיה לנו יזם, הוא יוכל להכנס ולא נצטרך לדחות אותו ולומר לו: "יפה, מאשרים לכך, אבל חכה עד שנתחיל לבנות לך את המבנה". אם כן, יש מקומות ספורים בארץ בהם אנו בונים בנייה פרובוקטיבית, ביניהם ירושלים.

כמו כן מצויים עוד 40 אלף מ"ר בשלבי בניה. בניה שהוחל בה לפני שנתיים ושלוש ושעדיין לא הושלמה. אנו בשנה זו לא מיעדים בניה למבנים פרובוקטיביים נוספים, כי ל-40 האלף המטרים שהם בשלבי בניה ואינם גמורים, כבר יש התקשרויות וקנדידטים.

השר מ. ברעם : מה עם 15 אלף המטרים הגמורים?

השר ח. בר-לב : אליהם אתה יכול מחר להכנס, אבל אין להם עדיין קנדידטים ממשיים. כאשר ל-40 אלף המטרים שבבניה, יש כבר קנדידטים, כשהסיבות הן שונות - לפעמים מסיבות של מיקום, לפעמים מסיבות של אופי הבנייה, לפעמים משום שהיזם עדיין לא מוכן ובעוד חצי שנה הוא כן יהיה מוכן.

למעלה האדומים, המשרד קיבל אחריות לפני שנה ורבע , התשתית הושלמה, השטח יושר, יש כבישים, חשמל , מים ואפילו טלפון, אך יזמים אין כל כך. אנו בונים שם מבנה אחד שהוא עבור היושבים במחנה למעלה, לבתי מלאכה, אבל איננו מתכוונים לפתח שם אזור מלאכה, אלא אזור בתי חרושת. תחילה היתה התנפלות גדולה. היו 17 גורמים שפנו וביקשו כי ניתן להם אפשרות להקים שם מפעלים, ומה-17 האלה, אף אחד עוד לא מוכן באמת לעלות על הקרקע, למרות שהסיוע הוא של אזור א' פלוס, התשתית לא עולה להם גרוש ואת המבנה אנו בונים ונותנים להם בשכר דירה מסובסד.

הדבר הזה אינו צריך להרתיע וגם לא ליאש, כי לכל אזור תעשיה חדש, במיוחד אם הוא מרוחק, יש למצוא את הנחשונים. זו בעיה. וכשאני ראיתי את הרשימה של ה-17, ולאחר שנפגשתי עם 4 מהם, ראיתי כי לא מדובר על מחר בבוקר. לצרכי כותרות בעיתונים כולם מוכנים, אבל לצרכי עבודה ממש, כרגע עוד אין אף מפעל. כרגע אנו במו"מ עם שני מפעלים, שאני מקווה כי יצא מזה משהו, בשעתו דובר על תע"ש ונאמר כי תע"ש מירושלים יעבור למעלה האדומים, תחילה ע"י העברת שלוחמה מסויימת. אבלגם זה עוד לא זה, והסיבות לכך, לטענתם, הן תקציביות.

השר י. גלילי : האם התכנית הזו עוד קיימת?

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

השר ח. בר-לב: כתכנית כן, אבל הם אומרים כי ב-1976 אין להם תקציב לכך. אם אומרים שאם אנו נתן להם הם יעשו זאת, אבל גם לנו אין.

השר מ. ברעם: זה עולה המון כסף.

השר ח. בר-לב: הצרה היא, שהם צריכים קודם לבנות שם את המפעל, ואח"כ, לאט, לאט, להתחיל לעבור ולמכור. כשהכוונה היא לעשות שם הרחבה, כשהצעד הראשון של תע"ש לשם יהיה של מחלקה נוספת ולא במקום מה שהם עושים היום במקומם הנוכחי, ולזה, בשנה זו, אין תקציב. ואני כרבע עוד לא מדבר על הבעיות, אלא על המצב.

עכשיו, לגבי התעשיות עתירות המדע - קודם כל, גם ברבע האחרון של ה-120, אצלנו, לא כל תעשיה שאומרת - "אני עתירת מדע" ולא כל תעשיה שעושה מחקר ופיתוח ומשקיעה בזה כספים, היא תעשיה עתירת מדע. תעשיה עתירת מדע זה מפעל אשר קרוב פיזית למנגנון אקדמאי וזה מקנה לא יתרונות כלכליים ברורים כפרוטוסייפ. למשל, ליד הכור בנחל שורק יש מפעל שמעקר ציוד רפואי באמצעות קרינה. אז ברור כי מפעל כזה ליד הכור זוכר ליתרון וברור שאילו הוא לא היה ליד הכור, אי-אפשר היה לעשות זאת. זו דוגמא מאוד בולטת.

והקריטריון שלנו הוא זה, שאם מפעל מתמקם ליד האוניברסיטה, והדבר מקנה לו יתרונות כלכליים משמעותיים, והמדען הראשי של המשרד מאשר אותו ככזה, הרי הוא זוכה להכלל בקרית התעשיות עתירות המדע. כי אם זה מפעל שעושה מחקרים ומפתח מוצרים, אבל הוא נשקק ל-2 פרופסורים מהמכניון, פעמיים בשבוע, לשם יעוץ, זה עדיין לא מקנה לו את הזכות להכלל בקריית

התע

[illegible] :

[illegible]

[illegible] :

[illegible]

[illegible] :

[illegible]

[illegible]

השר ח. בר-לב

התעשיות עתירות המדע שליד הטכניון. לעומת זאת, אם הוא משתמש בצוותות מחקר ובפסיליסיס העובדים בו אנשים מהמוסד האקדמאי, לא כיועצים פעם בשבועיים, אלא כעובדים, בצורה יותר מסודרת, אזי המפעל הזה זכאי למעמד הזה. ואני רוצה לומר כי ההבחנה הזו היא הבחנה הקיימת רק בשנה וחצי האחרונות, כי בעבר, לפני 4 ו-6 שנים, כל מי שאמר "הנה, אני מפתח" איפשרו לו להכלל במסגרת התעשיות עתירות המדע. אם כן, זוהי בימינו התעשיה עתירת המדע שהיא זכאית להכנס לפארק התעשייתי.

עכשיו, מה יש לנו בענין זה בירושלים:
יש לנו, בינתיים, 5,000 מ"ר בפארק התעשייתי של ירושלים, כמובן, עם כל התשתית וכל מה שקיים. כאשר לזה אפשר להכנס מחר בבוקר.

מהו הסיוע שמקבל מפעל המוכר כמפעל עתיר מדע והזכאי להכלל בפארק התעשייתי? ואני מדבר על ירושלים. קודם כל, הוא אוטומטית מפעל מאושר, כאשר שום קריטריון אחר לא צריך - לא התחייבויות יצוא ולא אפשרויות יצוא בעתיד - ברגע שהמדען הראשי אומר - זה מפעל עתיר מדע, הרי זה מפעל מאושר הזוכה ביתרונות כמו מימון ציבורי של 60% ומזכה אותו בזכות שהמדינה תעשה לו פיתוח ותבנה לו מבנה שלו נותר רק לשכור אותו. כמו כן זה מקנה לו פטור ממכסים למיניהם ומיסים עקיפים ומקנה לו יתרון במיסוי הישיר בעתיד כשיהיו לו רווחים. כמו כן זה פותר אותו ב-50% ממס מעסיקים, וכך זה מקנה לו שורה ארוכה של יתרונות שאנו מכירים. כל זה הוא מקבל אוטומטית.

נוסף על כך, יש למפעל עתיר המדע אשר הולך לירושלים, לקרית המפעלים עתירי המדע, עוד 6 יתרונות נוספים:

השר ח. בר-לב

1. מפעל כזה יזכה, במידה והוא יעסיק עולים אקדמאיים, למימון משלים של עוד 10%. כלומר, מבחינת המימון הוא לא משלם בעד הפיתוח, הוא לא משלם בעד המבנה ועל קצת הציוד שהוא צריך לרכוש, המדינה ממנת לו ב-70%.

2. הוצאות מחקר ופיתוח של מפעל כזה מוכרות כהשקעה לצרכי מענק בגין יצוא, אם אי פעם בעתיד הוא יעשה יצוא. אתם זוכרים שלפי החוק החדש, אם הוא עושה יצוא, הרי שהוא מקבל מענק על בסיס ההשקעה הכוללת שלו בנכסים קבועים. אם הוא עושה 100% יצוא, הוא מקבל 6% כל שנה במשך 4 שנים, מההשקעה הכוללת שלו. מאחר ואנו מעוניינים לעודד מפעלים עתירי מדע, ומאחר ולפעמים ההשקעות בנכסים הקבועים שלהם הן קטנות, כי הן להם ציוד כבד, אנו כוללים את ההשקעות במחקר ופיתוח כנכנסות לבסיס ההשקעות הזוכות במענק של עושי יצוא.

3. הוא יזכה בזכות להכנס לפארק ולהכנס למבנה בשכר דירה מסובסד, עבור תשלום של 12 לירות למטר. זה שכר דירה מסובסד ביותר לבניה שהולמת מפעלים עתירי מדע.

4. במידה והמפעל מחליט לא להכנס בשכירות מסובסדת למבנה של המדינה, אלא לבנות לעצמו מבנה, הוא מקבל סיוע לרכישת קרקע בשעור של 45% ממחיר הקרקע, סיוע להכשרה, ועבור המבנה הוא מקבל מימון, כולל מימון משלים של 70%. זה בתנאי שהוא אומר: "אני מוותר לכך מר בלקין, אני לא רוצה להכנס למבנה שלך, אני זקוק למבנה ספציפי שאני רוצה לבנות אותו, ואני רוצה לרכוש את הקרקע או לקבלה בשכירות ל49 שנה. במקרה כזה, בירושלים, אנו ממנים 70% מהבניה במימון ציבורי ומשתתפים בעוד 45% בהלוואה לצורך רכישת הקרקע.

השר מ. ברעם : איך נקבע מחיר הקרקע?

השר ח. בר-לב : הוא נקבע במנהל מקרקעי ישראל.

ה. מפעל כזה זכאי להון חוזר מסובסד בשעור ~~של~~ 20% מהמלאי שלו - דבר שאנו נותנים, בדרך כלל, רק למפעלים באזורי פיתוח מובהקים, אבל מפעל עתיר מדע בירושלים, בניגוד לתל-אביב, רחובות וחיפה, זכאי גם לזה.

ו. כמו כן אנו משתתפים ב-50% בהוצאות המחקר והפיתוח של פרוייקטים שהמדען הראשי שלנו מאשר אותם.

זה , אם כן, היקף הסיוע למפעל עתיר מדע אשר הולך לירושלים ואשר ב-6 הזכאויות האלה יש הבדל בינו לבין מפעל תעשייתי אחר שהולך לירושלים ובינו ובין בדיוק אותו מפעל מדעי ההולך לקרית התעשיות המדעיות בחיפה, תל-אביב, רחובות או נחל שורק. כאשר ~~מפעל+בדיוק+אותו~~ ההבדל בין מפעל תעשייתי כזה בירושלים לבין מפעל תעשייתי כזה במקומות אחרים, מתבטא ב-4 נקודות :

א. שם זה אזור ג' ואילו בירושלים זה אזור ב'. כלומר, שניהם מפעלים מוכרים, אבל שם הוא מקבל סיוע קטן יותר ופה הוא מקבל סיוע גדול יותר.

ב. שכר הדירה למטר בירושלים יותר זול, כלומר, הוא מסובסד יותר. בירושלים, כפי שאמרתי, זה 12 לירות המטר, ואילו בחיפה ורחובות זה 20 לירות המטר, ובתל-אביב 30 לירות המטר. כלומר, למפעל עתיר מדע בקרית-עתירות המדע ליד אוניברסיטת תל-אביב, שכר הדירה עולה לו בדיוק כפליים מאשר שכר הדירה שהוא משלם בירושלים.

[illegible] :

[illegible] :

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

השר ח. בר-לב

ג. בירושלים, כאמור, הוא מקבל הלוואה לצרכי רכישת הקרקע ועוד 70% מימון לבניה. ואילו בתל-אביב, רחובות וחיפה, לצורך רכישת הקרקע הוא לא מקבל גרוש, לא מסייעים לו כלל, כאשר למבנה הוא מקבל 5% מענק, וכהלוואה מימון הוא מקבל סה"כ עד 60% ובריבית יותר גבוהה.

ד. בירושלים, מפעל כזה מקבל הון חוזר מסובסד, ואילו בתל-אביב חיפה ורחובות לא.

אם כן, עד כאן, אמרתי, מה הם השטחים הבנויים המוכנים המצפים בירושלים בסוגים השונים, ומהו הסיוע שאנו נותנים. ולפני שאני אעבור לבעיות, אני רוצה לגבי שני הדברים האלה שאמרתי לומר, כי מה שאנו בונים כמקדמה, נראה לי מספיק לגמרי : 15,000 מ"ר למפעלים עתירי מדע ועוד 15,000 מ"ר שכבר מוכנים לשאר סוגי התעשיות, פלוס 40 אלף המ"ר שבשלבי בניה, לפחות לשנה הקרובה , לא צריך להוסיף על זה בניה פרובוקטיבית. קודם שזה יתחיל להתמלא. כאשר הסיוע שניתן למפעל הבא לירושלים, בין שהוא עתיר מדע ובין שלא, הוא מסיבי ביותר, ולא הוא המעכב את תעוש ירושלים.

<u>השר י. בורג</u> : אני הייתי מציע לקרוא לזה בניה "אנטיספריורית" ולא "פרובוקטיבית".

<u>השר ח. בר-לב</u> : אנו נפנה לאקדמיה ללשון העברית.

<u>השר ח. צדוק</u> : הבנייה היא פרובוקטיבית, אבל אף אחד לא רץ להתגרות.

<u>השר ח. בר-לב</u> : אפשר אם כן לשאול - אם כל כך טוב, אז מדוע רע? המצב בפועל, מבחינת תעושה

[illegible] - [illegible]

[illegible] מ. [illegible]

ב. [illegible] [illegible] [illegible]

השר ח. בר-לב

של ירושלים הוא לא זוהר ביותר. ירושלים, מאז ומתמיד, לא ראתה את התעשיה כענף הכלכלי העיקרי שלה, ובצדק. אבל אם בעבר, התעשיה הכבדה בירושלים מלאה 16% -17% ממקומות העבודה, הרי היום היא ירדה ל-13%. כך שחרף התנאים הטובים והפסיליטיס המצטברים, הנהירה אינה כל כך גדולה. וכשאני בא ובודק את הסיבות, אני רואה 4 סיבות - ואני אשתדל ללכת לפי הקדימויות והמשקל :

1. יוזמה תעשיתית - תעשיות קמות , בדרך כלל, כשיש יזם. כשאין יזם, אז קשה מאוד להקים תעשיה. וירושלים, מבחינה זו, יחסית, אינה בין הראשונות בארץ. גם לתעשיות עתירות המדע, אוניברסיטת ירושלים יוזמת פחות מאשר הטכניון ומכון ויצמן וכמובן פחות מאשר הכורים הגרעיניים ופחות מאשר אוניברסיטת תל אביב . ולתעשיות עתירות המדע, בקריטריונים שלנו, צריך יוזמה מדעית - תעשייתית, ויוצא, שבין תושבי ירושלים הנורמאליים, אין הרבה יוזמים תעשייתיים בתחום עתירות המדע. אוניברסיטת ירושלים, מבחינה זו, עדיין לא פרסה את כנפיה כראוי. יש מפעל אחד שהוא תוצאה של יוזמה של אדם יחיד - פרופסור רוס, אשר היה המדען הראשי שלהמשרד שלי - וזה באמת המפעל עתיר המדע הראשון בירושלים ביוזמה מקומית.. כי אם "טבע" בא עם יוזמה תעשייתית, זה לא יוזמה של ירושלים.

<u>השר י. בורג :</u> זו העברה של המפעל מ"בית וגן".

<u>השר ח. בר-לב :</u> והעברת המפעל מ"נתניה", זו גם כן לא יוזמה שניזומה פה. אז מה ששייך לכלל תושבי ירושלים, אני מניח שעם הזמן זה יקום. ומה ששייך לתעשיות עתירות המדע - אני בפרוש חושב, שאוניברסיטת ירושלים, בענין הזה, צריכה ליזום יותר.

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

השר ח. בר-לב

2. מחיר הקרקע לתעשיה בירושלים - אם זו בנייה ציפייתית שהמדינה בונה, אז המדינה משלמת. והמדינה, לצורך זה, זו גם הממשלה וגם עירית ירושלים. אם זה יזם פרטי, הרי הוא נדרש לשלם בעד דונם קרקע - 300 - 320 - 350 אלף לירות. וכשהוא נדרש לכך, הוא אומר : "לא, תודה רבה". ויש לנו מקרה קונקרטי של "טבע" שהקימה פה מפעל לתפארת ואשר מעסיקה 300 עובדים, והיא רצתה להרחיב ולרכוש קרקע בצמוד למפעל הקיים, בקרית-עתירות המדע, ומנהל מקרקעי ישראל דרש ממנה 320 אלף לירות לדונם. בעתערבות שלנו המחיר ירד ל-180 אלף לירות לדונם (וזו אינפורמציה שקיבלתי מהמפעל ומר זורע יכול לתקן אותי אם אני טועה). וזו קרקע בלתי מפותחת, שיש עוד לפתחה, כאשר לרשות המפעל עומדת קרקע מפותחת בפתח-תקוה, במחיר של 210 אלף לירות הדונם. אז עם כל הצטון ללכת לירושלים והיתרונות הנובעים מהסיוע הרב שאנו נותנים, הוא לקח סרגל חישוב ואת ההרחבה המסויימת הוא עשה שם. חלק מההרחבה הוא עשה כאן, כי התקורה שהיתה לו במפעל איזנה את מחיר הקרקע, אבל חלק מסויים הוא עשה בפתח-תקוה. אם כן, הבעיה הזו של מחיר הקרקע אינה תופסת באותם מקרים שיזם נכנס למבנה של המדינה, כי אז הוא מקבל זאת בשכר דירה מסובסד, אבל היא תופסת באותם מקרים שהיזם רוצה לרכוש זכויות על הקרקע ולבנות, או באותם מקרים בהם הוא אומר, אני נכנס לשנתיים - שלוש, בשכירות, אבל אח"כ אני ארצה לרכוש את המבנה , ואז הוא יודע מה ידרשו ממנו בגין מחיר הקרקע.

3. מצב העובדים בירושלים. אם זה מפעל מאוד ספציפי, מפעל עתיר ידע, שצריך 6 אנשים בחלוקים לבנים, זו לא הבעיה,

השר ח. בר-לב

אבל אם מפעל כזה צריך כמה עשרות עובדים, ועובדים יהודיים, כי במקרים רבים מאוד, במפעלים עתירי מדע, מבחינת אינטליגנציה וכישורים בכלל לא באים בחשבון עובדים מהשטחים. לכן מצב העובדים בירושלים גם כן מהווה מיגבלה.

4. מצב הדיור בירושלים - המצב קשה במיוחד כאשר לגבי מפעלים עתירי מדע, מפעל מהשפלה העובר לירושלים, צריך להעביר חלק מהמועסקים איתו ולתת להם דירה בירושלים - ועבור עובד כזה , זה הרבה כסף והרבה זמן.

אם כן, אלה בעיני 4 הגורמים אשר מביאים לכך, שחרף התנאים שאנו נותנים היום בירושלים, סה"כ 4 מפעלים נופלים היום לקטגוריה הזו, והם מעסיקים היום כ-500 עובדים, ובעתיד יעסיקו אולי עוד יותר, אבל זה לא מצב אידיאלי. ואם יש לנו בארץ 10 - 15 מפעלים שנופלים לקטגוריה הזו, להביא אותם היום לירושלים זה קשה מאוד, חרף ההבדל בסיוע שאנו נותנים לירושלים לעומת תל-אביב.

אי לכך, מה אני מציע ? במה ששייך ליוזמות - גם אנו, גם העיריה וגם האוניברסיטה ערים לזה שבתחום הזה יש מבחר פחות גדול - כשסה"כ, אני רוצה לומר כי אנו עוסקים בנושא של מפעלים עתירי מדע שנים ספורות. אנו מצידנו, לגבי כל מפעל שיבוא למדען הראשי במשרדי, בבקשה לזכות במעמד של מפעל עתיר מדע, ואכן יהיה כזה, קודם כל, ננסה להביא אותו לירושלים. גם בזכות 4 הדברים שציינתי, שבמקום אחר הוא לא יקבל, וגם בזכות דברים מיוחדים ונוספים, שבהם במקרה ספציפי מסויים אנו יכולים לעזור ושלא הזכרתי אותם כאן. כמו למשל, סיוע בהכשרת עובדים, שיכול להיות שהוא תופס במקרה מסויים, ואז, יחד עם משרד העבודה, יש לנו מכשיר

השר ח. בר-לב

לסייע לו בכך. לפעמים נוכל לסייע לו בהון חוזר - במקום לעשות זאת בסוף התקופה, לתת לו זאת בראשית תקופת הייצור, כעוד * דחיפה קטנה. כך שמבחינת היזמים, כולנו צריכים לבוא בדברים עם אוניברסיטת ירושלים ליותר יוזמה, כאשר המדען הרשמי שלי, כל מפעל עתיר מדע, ינסה לכוון לירושלים.

באשר למחיר הקרקע, סיכמתי עם שר החקלאות, ששר החקלאות, שר המשפטים ואני, נפגש עם מנהל מקרקעי ישראל, על מנת למצוא פתרון למחירי הקרקע, גם בירושלים וגם בכל אזורי הפיתוח האחרים בארץ.

בענין דירות - הדבר מחייב פתרון. אין לי הצעה קונקרטית, אבל צריך שמפעל תעשייתי עתיר מדע, במיוחד כשהוא* בא לירושלים, יוכל למצוא אפשרות, בצורה מתקבלת על הדעת, לאפשר לאנשי המפתח שלו למצוא דירה בירושלים.

במה ששייך לעובדים - הבעיה הזו קיימת בכל הארץ. אבל בכל אופן, באזור חיפה או תל-אביב, אם יש מפעל אשר צריך עובדים יותר ספציפיים, יותר קל לו להשיג אותם שם, מאשר למפעל הזקוק לעובדים ספציפיים בירושלים. ובענין זה, אם המדיניות הכלכלית של הממשלה * תצליח, המצב עם הזמן ילך ויפתר*.

זה מה שהיה לי לומר, בשלב זה.

<u>השר ח. צדוק</u>: אני רוצה לנסות לכוון דיון זה למסגרת קצת יותר מגובשת: הבעיה היא גם, איך אנו מקיימים בירושלים את היחס (ואני כבר לא אומר - משפרים -).

השר ח. צדוק

בין האוכלוסיה היהודית לבין האוכלוסיה הערבית. כאשר המרכיב העיקרי במגמה זו היא תעסוקה יהודית - והתעשיה זה אחד התחומים האלה. אחרי ששמעתי את ההגדרה המצומצמת של המונח "תעשייה עתירת מדע" כפי שהיא מקובלת במשרד המסחר והתעשיה לצרכיו הוא, אני צריך לומר, שלדעתי, אנו צריכים לדון, לא רק בתעשיות עתירות מדע במובן הצר הזה, אלא בתעשיות בירושלים, שהן, פחות או יותר, תעשיות המעסיקות יהודים. כמו אותו מפעל "טבע", שהזכיר שר המסחר והתעשיה, שהוא מחוץ להגדרה ?

<u>השר ח. בר-לב</u> : לא.

<u>השר ח. צדוק</u> : אם כן, אני מציב כאן על סדר היום, לא תעשיות עתירות מדע במובן ההגדרה הטכנית, אלא תעשיות עתירות ידע במובן היותר רחב, במובן זה שהן מאפשרות תעסוקה יהודית.

שנית, אני הייתי רוצה לשמוע מה צריכות התעשיות האלה, ומה יש לתעשיות האלה - תעשיות עתירות הידע במובן היותר רחב, מבחינת תנאי העידוד בירושלים, בהשוואה לאזור פיתוח א'. כלומר, מה יש לתעשיה באזור פיתוח א' ואין לתעשיה עתירת מדע בירושלים .

עכשיו, באופן יותר ספציפי, שר המסחר והתעשיה דיבר על 2 נושאים שיכולים להיות ענין לועדה הזו - אנו לא יכולים לעסוק ביוזמה תעשייתית או לשנות את ההיקף הדמוגרפי של אוכלוסיית ירושלים, אבל בענין מחירי קרקע ותנאי דיור לעובדים העוברים לירושלים, אפשר לדון ולהחליט. כלומר, אם מנהל מקרקעי ישראל, היום, נוהג כפי שהוא נוהג לפי הכללים המחייבים אותו, אז ועדת השרים לעניני ירושלים יכולה

[illegible] - [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

השר ח. צדוק

לדון ולהחליט החלטה, שתחייב מתן קרקע לתעשיות המעסיקות יהודים בירושלים, בתנאים יותר נוחים. זה כנושא לדיון שלנו.
וכאן אני רוצה לשאול - האם יש כללים להעמדת דיון לרשות עובדים מומחים העוברים למפעל תעשייתי באזור פיתוח א', והאם באותן הנסיבות, לגבי ירושלחם, אנו יכולים לדון ולסכם על תנאים אופטימאליים שינתנו לעובדים מומחים העוברים לירושלים?

<u>השר ח. בר-לב</u> : אני מציע שמר בלקינד, מנכ"ל החברה הכלכלית לירושלים, יפרט מה נעשה לגבי ה-15 אלף המטרים המרובעים שכבר מוכנים.

<u>מר ש. בלקינד</u>: אני רוצה להעיר מספר הערות, גם לחלק מהניתוח של השר ח. בר-לב וגם להצעותיו לפתרונות.

יש בתעשיה בירושלים כ-14 אלף עובדים והמספר לא גדל בשנים האחרונות ומכאן הירידה במספר המועסקים בתעשיה מ-17% ל-13%, כאשר בתוכם יש כ-46% עובדים בלתי מקצועיים, ויש קורלציה כמעט מוחלטת בין אופי המפעלים לבין מספר המועסקים. יש מאה אלף בלתי מועסקים, ואנו כמעט לא הצלחנו להעביר לירושלים אף מפעל שמעסיק יהודים עם טכנולוגיה גבוהה. יצרנו מערכות תשתית נכבדות ורמת פיתוח שהעיר יכולה להתגאות בה, בהשוואה לערים אחרות במדינת ישראל ובהשוואה למה שמקובל במקומות אחרים בעולם. יצרנו מערכת מבנים לתעשיה ברמה שיכולה לספק כמעט כל מעונין, חוץ זאת, יש רק שני מפעלים עתירי מדע בירושלים ועוד שניים שנמצאים ב"פייפ-ליין" ואשר כתוצאה ממערכת של בירוקרטיה, איננו מצליחים להעביר אותם לירושלים.

כשהבעיה שלנו היא, גם מציאת יזמים וגם מאמץ להכניס לתודעתם שירושלים היא אלטרנטיבה להקמת

מר ש. בלקינד

מפעלי תעשיה. כי עד היום התודעה היתה שבירושלים יש מוסדות שלטון, מוסדות בריאות וחינוך אבל אין בה תעשיה. ושר המסחר והתעשיה הזכיר כי בשנה האחרונה הוא טיפל ב-15 מפעלים עתירי ידע ואף אחד מהם לא בא לירושלים.

השר ח. בר-לב : בשנה שעברה אושרו 12 מפעלים עתירי ידע, מהם 3 לירושלים : "אנג'ל-פלס" "מי-פולון-ג'קול " ו"מקור כימיקאלים". מהם שניים בפועל נמצאים בירושלים ועוד 3 אושרו השנה.

מר ש. בלקינד : "מקור כימיקאלים" קיים ופועל כבר 5 שנים בירושלים, בפינה. אם כן, לא הצלחנו להביא לכך שיקומו יותר מפעלים, וכאן המאמץ בריצה אחרי יזמים חייב להיות יותר אינטנסיבי. עם זאת, במסגרת הנסיון להביא הנה יזמים, נתקלנו במספר בעיות קשות והן:

1. נושא הדיור לאנשי מפתח בתעשיה - ובנושא זה באים אלי יזמים ושואלים - מדוע בבית שמש משרד השיכון מעמיד לרשותי מערכת הטבות ברכישת דיור לאנשי מפתח, ומדוע בירושלים אינו יכול להעמיד אותם לרשותי?

2. כאשר באים אלי יזמים ואומרים כי יש להם אלטרנטיבה ללכת לבית שמש או לירושלים , אשר שם הם נמצאות באזור פיתוח ב' מבחינת התנאים, אבל את הקרקע בבית שמש אני יכול לרכוש ב-9,000 לירות הדונם, ואילו את הקרקע בירושלים, אפילו בחור כמו עטרות, אני יכול לרכוש, במינימום, 80 אלף לירות הדונם, ובנוסף לעלות התשתית זה יכול לעלות לי 300 אלף או 280 אלף לירות הדונם עם ניצול מלא של הקרקע, אז במה אתה רוצה שאבחר.

מר ש. בלקינד

ואכן היו מספר מפעלים שהלכו לקרית התעשיה ברחובות ו וחל-אביב בגלל חלק מהבעיות שהזכרתי, ועובדה היא שגם כאשר היה קודם פרסום שמפעלים שבאים לירושלים יקבלו מימון של אזור א', לא היה תור יותר מדי גדול. היום ההטבה הפסיכולוגית איננה ואין ספק שיהיה קשה יותר למשוך מפעלים.

<u>השר ח. צדוק</u> : מלבד השאלה הכללית - אזור א' או ב', מתמקד הדיון על 2 נושאים ספציפיים: על תנאי הקרקע ועל תנאי הדיור לאנשי מפתח.

<u>מר מ. זורע</u> : אני מבקש, בענין מחירי הקרקע, לפרט את סט הכלליום לפיו פועל המנהל.

בפועל אנו פועלים לפי כמה החלטות :

1. החלטת הממשלה, שלפיה מחירי הקרקע נקבעים לא ע"י המנהל עצמו, אלא ע"י השמאי הממשלתי הראשי, אגף השומה ומשרד המשפטים.

2. החלטת ועדת השרים לעניני כלכלה מיוני 76, התקפה עד היום ושתחת כנפיה נכנס משרד החינוך והתרבות ומשרד המסחר והתעשיה.

3. החלטת ועדת השרים לעניני כלכלה מיוני 1972 לפיה :

*. א. המנהל לא יפסוק את מחירי הקרקע.

ב. הקרקע תמסר ע"י המנהל, רק במחירי השמאי הממשלתי.

ג. רוצה המשרד הממשלתי הנוגע בדבר לסבסד גם בענין הקרקע, יוכל לעשות כן בדרך תקציבו. ואותה שנה תקציבית 1972 נפתחה בזה שנפתח גם לעתיד, לשנים הבאות, סעיף תקציבי בכל משרדי הממשלה ששמו : "עבור השתתפות בקרקע".

[illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] :

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible] :

4. [illegible]

   [illegible]

   [illegible] : "[illegible]".

מר מ. זורע

וגם אם משרד הדתות, בדרך משל, רוצה בייקרו של איזה שהוא מוסד דתי, או לצורך הענין שלנו, משרד המסחר והתעשיה, רוצה בייקרו של איזה שהוא מוסד תעשייתי, רשאי הוא לכלול בתקציב הסובסידיה שלו השתתפות במחיר הקרקע. מכל מקום, אין המנהל רשאי לקבוע את מחיר הקרקע.

השר ח. צדוק : כלומר, אתה רוצה שמשרד המסחר והתעשיה ישלם ואתה תקבל את המחיר המלא?

מר מ. זורע : אני לא רוצה דבר .

השר ח. צדוק : אם לתאר את המצב הקיים מבחינת המנהל, המנהל צריך לקבל את המחיר המלא .

מר מ. זורע : המנהל לא חופשי לסטות ימינה או שמאלה כהוא זה מהמחיר המלא . אם כי , כבסיס למחירי הלוח, אם סידורי החכירה מאפשרים זאת, אפשר לשלם 80% עם החכירה ואת הייתרה כעבור זמן מסויים, הכל לפי השמאי הממשלתי. והמנהל מצוי בין מחירי השמאי למחירי השוק הכלכלי, והוא לא דורך בחלל , אלא הוא סמוך להוראות מטעם הממשלה ולהחלטה ועדת השרים לעניני כלכלה, אבל נוח להם, לגורמים השונים, כולל משרדי הממשלה, לשים את כל העסק הזה, כלפי הציבור, על כתפי המנהל, והציבור אינו רוצה לשמוע דבר ואומר : "אתה אחראי למחירים", אעפ"י שהוא יודע כי למנהל, מבחינת מחירי הקרקע, אין פתח דבר.

השר י. רפאל : האם השמאי מעריך לפי המחירים בשוק?

מר מ. זורע : זה אחד הבסיסים להערכת השמאי. ואינני

[illegible]

[illegible] אם אמרו מעתה, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] אל אדון [illegible] [illegible], אי אפשר [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] אל אדון [illegible] [illegible] [illegible]

מר מ. זורע

ואינני רוצה להכנס לתחום המקצועי, אם כי אני מבין בו קצת, אבל אחד מיסודות השומה של השמאי הממשלתי, כפי ששמעתי מפיו, הוא מה המחיר של קונה מרצון ורסוס מוכר מרצון באותה סביבה ולפי דוגמאות של עיסקות קודמות באותה הסביבה, וזאת על-מנת שבכל עניני עיסקות החוץ, הממשלה לא תצא המקופחת היחידה.

עד כאן, סט הכללים שלפיו עובד המנהל. מכאן ואילך, ההוראות : כאשר היה ענין לאומי, או ציבורי או ממשלתי בפתוח התיירות בירושלים, הטכניקה היתה בדיוק כפי שתארתי אותה - היוזם שילם למנהל כמה ששילם, פר חדר, במחיר פיקס, כאשר הייתרה שולמה למנהל ע"י האוצר והמנהל העביר זאת לחשב הכללי. זה הסידור שהיה בענין המלונות.

וכאן אני רוצה לציין שלא מזמן קיבלתי מכתב ממשרד השיכון שבו נאמר : "אנו היחידים שלקוחות שלנו, ביניהם מקרים סוציאליים קשים עם סעיפי נכות, שמשלמים למנהל את ערך הקרקע המלא, כאשר מאחרים המנהל לוקח פחות.." ובכן, המנהל לא לוקח מאף אחד פחות, אלא שנכון שבתאום עם משרד השיכון ועם האוצר שנעשה בשנתיים ∗ וחצי האחרונות (לפני כן המצב לא היה כך) הגענו לביצוע מלא של מחירי השמאי. ונכון שמשרד השיכון כך עובד איתנו ואילו הוא היה מוצא לנכון חלק מזה לסבסד מתקציבו, או עפ"י החלטת הממשלה, בוודאי שגם המנהל לא היה מתנגד לכך.

<u>מר ד. ביינשל</u> : משרד השיכון עושה זאת באמצעות הלוואות עומדות.

<u>מר מ. זורע</u> : עכשיו, משרד המסחר והתעשיה אמר כי הוא

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

מר מ. זורע

נותן הלוואה לקרקע. כלומר, הוא רוצה בייקרו של אותו מפעל ונותן לו אפשרות לעמוד במחירי הקרקע הגבוהים לדעתו.

בענין הנדון לגופו, בענין טבע, ראינו כי קשה ליזם, וקשה למנהל כל ימיו לעקב (אם כי אין הדבר כך) אבל להחשב כגורם המעכב פיתוח בגלל יוקר הקרקע, קשה למנהל לעמוד בכל זה. לכן בויכוח הציבורי אנו עומדים להסביר שזה לא מוטל עלינו; אבל בכל זאת, כיוון שהיה למנהל קשה להחשב כל הזמן כגורם המעכב פיתוח, הגענו להסדר עם מנכ"ל החברה הכלכלית לירושלים, בענין "טבע" ובענין כל אותו אתר של הר כונפים בירושלים, כי מחירי הקרקע יחושבו לאותו מפעל אחיר מדע כדלקמן: תכנית בנין ערים מאשרת 80% בנה על אותו אתר, כאשר ביתה החרושת, או כל גורם אחר, לפי הידוע לי, מקבל קרקע לאו-דווקא לבנין הראשון שהוא מקים, אלא הוא מקבל כברת קרקע יותר גדולה שמובאת בחשבון לצרכי התפתחותו בעתיד. אך הוא בונה בשעה שהוא מקבל את כברת הקרקע ובשנתיים - שלוש הצפויות לא על 80% מהשטח, אלא על 40%, וכך המנהל הגיע להסדר, כי בשלב הבנייה הזה ובשלבי הפיתוח, הוא לא ישלם יותר מאשר יותר מאשר אותו אחוז עליו הוא בונה מהאחוז המאושר לפי תכנית בנין ערים המאושרת. לימים, לכשהוא יתפתח, יעמוד על רגליו, ישא רווחים וימשיך לפתח ולבנות הוא ישלם על תוספת הבניה הזו, כל עוד זה לא חורג מעל ומעבר לאחוזים המאושרים לפי תכנית בנין ערים המאושרת, הוא ישלם בתאריך שהוא חותם חוזה פיתוח חדש לשטח העתיד להתפתח עוד אחוזים ולאחר מכן עוד אחוזים, עד שהוא יגיע להיקף המלא של השלמת הבניה באחוזים המאושרים לפי תכנית בנין ערים, ואז גם יצא שהוא שילם את המחירים המלאים של הקרקע..

[illegible] 1922

[illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

מר מ. זורע

שלמה בלקינד קיבל זאת. אני כתבתי על כך גם למר קולק והוא אמר כי זה דבר מצויין. כאשר למנהל מותר, לדעתי, במסגרת אותם כללים עליהם דיברתי, להחליט החלטה כזו כל עוד הוא יודע שמדובר ב-40% ולכשזה יהיה 80% תשולם כל היתרה עד למחיר המלא. מנכ"ל החברה הכלכלית לירושלים כתב לי אז: זה טוב, אבל זה עדיין 175 אלף לירות לקרקע בהתאם למיצוייה לפי תב"ע, כאשר המחיר המלא, במקרה זה, על דונם, יהיה 350 אלף לירות.

מר ש. בלקינד: 300 אלף לירות וזה ירד ל-280 אלף לירות.

מר מ. זורע: לעניות דעתי, אין המנהל יכול לחרוג אלא בהקלה זו, כפי שתארתי אותה אותה בסוף דברי. ואם דורשים מהמנהל שינוי במחירי הקרקע, לעניות דעתי, זה חייב לעבור לועדת השרים לעניני כלכלה, שהחלטתה, כפי שתארתי אותה, הועברה בשעתו כעבור שבועיים לממשלה.

השר י. רפאל: האם לגבי אנשי מפתח אין דין אחר בענין ההקלות בדיור?

מר ד. ויינשל: יש דין לגבי עובדי מדינה המועברים בתוקף תפקידם?

השר ג. יעקבי: מי קובע את המפתח לגבי מי הוא איש מפתח?

מר ד. ויינשל: אין סיוע ממשרד השיכון לאנשי מפתח העוברים לירושלים. אבל לאנשי מפתח העוברים למקום אחר יש. היום עובד המועבר לאזור פיתוח א' ומוכר ככזה, יכול לקבל הלוואה עד 120 אלף לירות, פלוס הלוואה עומדת

מר ד. ויינשל

של בין 30 - 40 אלף לירות. זו הלוואה שהוא מקבל שם. בירושלים הוא לא מקבל הלוואה כזו. זו הלוואה הניתנת לכל עובד נידרש, בין אם הוא מורה ובין אם הוא מנכ"ל, או הוא מועסק בכל תפקיד אחר נדרש. אין דבר כזה לגבי ירושלים. בירושלים, כל עובד דואג לעובדיו. הממשלה , כמעסיקה , דואגת לעובדיה, ובמסגרת משרד האוצר, עובדי מדינה העוברים לירושלים מקבלים הלוואות שונות בסדרי גודל שונים.

עכשיו, מתי אתה נותן תמריך? כשיש לך איזה שהוא עודף במוסד פיזי מסויים ואת חושב שצריך למלא אותו. בירושלים, עד מחזור הדירות של יולי 76, לא היתה בעיה של מחירת דירות, כאשר כל תוספת תמריצים היתה מגבירה את התחרות על כמות הדירות שהוצאה למכירה , אבל לא את תוספת האוכלוסיה לירושלים. עדיין אינני יכול להגיד מה יקרה אם מחזור המכירות שהתחיל ביולי 76, ~~אבל עדיין~~ כי רק חודש עבר , אבל אם הצלחתנו תהיה כפי שהיתה קודם, אינני רואה תועלת בתוספת תמריצים לירושלים. אני רק רוצה להגיד, שמבחינת ההיקף התקציבי, אם כבר מגדילים תקציבים כאלו לירושלים, הרי כל התקציב כולו שישנו היום לערי הפיתוח, כפול שניים, לא היה מספיק לכך.

<u>השר ח. צדוק</u> : אבל אין הצעה כזו.

<u>השר ג. יעקבי</u> : אני שמח שהגדרת זאת כחילופי דברים, כי בתחילה היה ברור לי מהו הנושא

3

העומד על סדר היום, ועכשיו לא.. אם הנושא הוא קידום המשקל, או לפחות שיפור המשקל של האוכלוסיה היהודית בירושלים, אז הוא רחב מאוד ומבוסס על התחומים של איכלוס ותעשיה, מדיניות מחירי הקרקע, פיתוח התשתית לסוגיה וכיוצא בכל אלה.

[illegible] - [illegible] [illegible] .[illegible].

[illegible]

[illegible] - [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השר ג. יעקבי

ואם הנושא הוא - תעשיות עתירות מדע בירושלים, אז שאר הנושאים שנדונו כאן, לפחות בחלקם, אינני יודע מהו הקשר שלהם לענין.

על כן, אני בכל זאת אעיר בעקבות דברי הפתיחה של שר המסחר והתעשיה כמה הערות :

אין ספק כי התעשיה ההולמת ביותר את תנאי ירושלים את התעשיה עתירת המדע, שמצטיינת בדרך כלל בכך שמרכיב הידע או המחקר המדעי או הטכנולוגי, מהווה גורם משמעותי בערך המוצר הסופי שלה. זוהי ההגדרה המקובלת של התעשיות עתירות המדע. כלומר, היא מצטיינת במשקל הידע, המחקר ~~+~~הטכנולוגי ~~ה~~המדעי בערך המוצר הסופי. ואני מציע להסתפק בהגדרה הזו , בכל הנוגע לקביעה : מהי תעשיה עתירת מדע בישראל ובמיוחד בירושלים.

<u>השר ח. צדוק</u> : אבל זה יותר רחב מאשר קרבה פיזית למוסד מדעי.

<u>השר ח. בר-לב</u> : אני לא דיברתי על הגדרה של מפעל עתיר מדע, אלא על מפעל עתיר מדע הזכאי להכנס לפארק התעשייתי של עתירות המדע.

ואני רוצה שיהיה ברור, יש לנו מפעלים עתירי מדע שמופיעים בקטגוריה אותה גד הזכיר ומייצרים במליונים, אבל הם לא זכאים להכנס לפרק התעשייתי של ~~ע~~תירי המדע ליד ~~ה~~ האוניברסיטה.

<u>השר ג. יעקבי</u> : אני כאן מביע את דעתי שלי. אין לי יומרה להביע את דעתו של אף אחד אחר, אלא להביע את דעתי שלי, וגם זה ענין מסובך.

השר ג. יעקבי

אני מציע לא לצמצם ולא להגדיל את ההגדרה של התעשיות עתירות המדע מעבר להגדרה שאני עכשיו הצעתי, הן לגבי ישראל בכלל והן לגבי ירושלים במיוחד. כשההגדרה הזו, עד כמה שאני יודע, מקובלת בכל מקום בה ניסיתי לקרוא ולחפש אותה. זו ההגדרה שבה נאמר כי תעשיה עתירת מדע זו תעשיה שבה מרכיבי הידע והמחקר המדעי והטכנולוגי מהווים מרכיב יחסית גדול בערך המוצר הסופי.

עכשיו, אם היום יש הגבלה לגבי כניסתם של תעשיות לפארקים תעשייתיים או לקריות של תעשיות עתירות מדע, על-בסיס של הגדרה יותר מצומצמת, אני מציע לבחון זאת מחדש. שכן מהגדרת המרכיב, יש גם לתת לקטגוריה יותר רחבה של תעשיות העומדות במבחן של הקריטריון הנכון, על בסיס אובייקטיבי, להכלל במסגרות שבהן מותר לתעשיות כאלו להכלל ולהנות מההטבות הרלבנטיות לתעשיות האלה. ומדוע אני אומר כל זאת? כי אני יכול להביא למשל, שתי דוגמאות די שרירותיות, שאינן עומדות במבחנים שהובאו לכאן ע"י שר המסחר והתעשיה, אבל שבעיני הן עומדות בכל מבחן כלכלי, לאומי, מדעי ומבחן אחר שחייב לאפשר להן להכלל בהגדרה של תעשיו עתירות מדע : למשל, קבוצת ישראלים שבאה מארה"ב, חוזרת ארצה, והם מהנדסים אופטיים , והם רוצים להקים מפעל עתיר מדע בתחום התעשיה האופטית , אבל הם אינם עובדים בטכניון או באוניברסיטה - האם אז הם פחות זכאים להכלל בקריות האלה+ מאשר מפעל שנעזר בשני פרופסורים מהטכניון.

או למשל, קבוצת מדענים מהטכניון החליטה לברוח מהחיים האקדמאיים ולהקים מפעל עתיר מדע בתחום שיש להם בו מומחיות. האם משום שהם פרשו מהטכניון, הם אינם זכאים להכלל בתחום קרית עתירות המדע. אינני יודע מדוע אילוץ זה של קרבה פיזית והסתייעות בכח אדם העובד בטכניון או

השר ג. יעקבי

או באוניברסיטה, יש לו איזו משמעות בתעשיות עתירות המדע. מדוע מסלול 128 סביב בוסטון, שיש בו היום 200 מפעלים עתירי מדע, משוע שם רק חלק קטן מהמפעלים נשען על M.I.T. ועל הווארד ואילו בחלקם הגדול אלה קבוצות של אנשי מנהל ומדענים שיצרו לעצמם מפעלים עתירי מדע ובכל זאת הם נכללים בפארק התעשייתי שברצועה 128, ובקטגוריה של תעשיות עתירות מדע, בכל הגדרה שהיא.

לכן הייתי מציע, בכלל, ובמיוחד בירושלים, לבחון מחדש את ההגדרה, על בסיס הקריטריונים האובייקטיביים שעולים בקנה אחד עם האינטרס של המשק ש הלאומי ושל ירושלים, ולא לבנות זאת על אילוץ פיזי, טכני, שאינני רואה את התועלת הנובעת ממנו.

<u>השר ח. צדוק</u>: בענין זה, אני מציע שנאמץ את ההגדרה המופיעה בספר שלך.

<u>השר ג. יעקבי</u>: גם שם, מה שכתבתי, זו לא הגדרה שהמצאתי. יש בענין זה ספרות ענפה והגדרות שמופיעות בהרבה מקומות בארה"ב ובמקומות אחרים. ונכון שציטטתי שם חלק מההגדרות הללו. והשאלה העיקרית היא לא ההגדרה אלא התועלת שבה. וצריך לאמץ את ההגדרה שמביאה את התועלת הגדולה ביותר, לירושלים, מצד אחד, ולמשק הלאומי -מצד שני ואשר נופלת בתחום המחקר והידע.

בענין הקרקע - יכול להיות שלא למדתי את הענין מספיק, אבל לפני שנים רבות הייתי חבר מועצת מנהל מקרקעי ישראל ועבדתי איתו בצמידות רבי - וגם כאן אינני בטוח שניתן כללית להפריד את ירושלים מהעקרונות והקריטריונים

[illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

השר ג. יעקבי

המקובלים במדיניות הקרקע ובמחירי הקרקע במדינת-ישראל. כשמחר שאלה דומה תצוף גם לגבי הגליל. האם יהודו של הגליל ופיתוחו זו בעיה פחות חשובה מאשר ירושלים, מבחינת עתידה של מדינת - ישראל. אינני מביע כאן את דעתי, אני רק אומר - יהיו סבורים שצריך להבדיל בין זה לזה, כשאני אינני בטוח שניתן לקבוע עקרונות שונים לגבי מדיניות הקרקע ומחירי הקרקע באזורים שונים, פרט להגדרות הכלליות הנובעות ממעמד האזורים הללו בחוק.

שנית, אינני בטוח כי המנהל, כגוף ממלכתי, יכול להנתק ממחירי השוק ולא להתחשב בהצע ובביקוש ובמחירים של תחרות חופשית, ואינני בטוח שהתועלת שתצמח מהנתקות כזו לא תהיה קטנה יותר מהנזק שיצמח, וההסתערות הזו על המנהל לסבסוד והורדת מחירים, אינני בטוח כי בטווח הארוך, יהיה בה תועלת רבה למדינת ישראל. יש כמובן לקבוע, שלמטרות מועדפות יש סובסידיה לקרקע - בין שהיא ניתנת ע"י הורדת המחיר, ובין שהיא ניתנת ע"י השתתפות במחיר הקרקע, אבל סתם כך, לא הייתי מציע ללכת בכיוון זה.

דבר נוסף - קשה לדעתי לקיים דיון מאורטי על מדיניות פיתוח ואיכלוס תעשייתי ואחר של ירושלים, כמו של כל מקום אחר, אבל במיוחד של ירושלים, במנותק מבעיות הפיתוח הכלליות, ובמיוחד באותם התחומים שהם רלבנטיים במיישרין לתעשיה. כי אם מדובר בשרותים לתעשיה, או בתשתית פיננסית או תשתית אחרת לתעשיה, נדמה לי שיש כאן קשת ביטוי, לפחות לא שלמה, לכן הייתי מציע שהועדה תמשיך בדיונה בנושא זה, רק לאחר שהדברים יגובשו יותר ויונחו לפני הועדה גם בכתב.

<u>השר י. בורג</u>: אני מבין כי אנו מדברים על יהוד ירושלים, ויוו"ר הועדה היה די זהיר ואמר,

השר י. בורג

ואמר כי אם אי אפשר לדבר על גידול וצמיחה, לפחות יש לשמור על פרופורציות, וכי זו שאלה לאומית ממדרגה, לכן נחוצה גם תוספת, וממבט ראשון, ההצעה בהחלט רציניית, אבלאם אנו רוצים לקיים דיון, אנו צריכים לקבל נתונים נוספים על מה הולך בבניה, מה הולך באיכלוס, מה במסחר ובתעשיה ומה בהתפתחויות הדמוגרפיות, על-מנת שנדע במה אנו עוסקים.

מכל מקום, אינני יודע האם ניווש ע"י תעשיות עתירות מדע. עד כמה שאני יודע היום, אין היום תור גדול של מפעלים עתירי מדע ובינתיים אין זה דבר שיכול להושיע לנו. לכן אני בדעה שאנו נצטרך לשמוע מהם התמריצים שנותנים לירושלים בכלל.

אנו שמענו כאן שמי שרוצה לעזור להקמת מפעל בתוכני ירושלים, הוא יכול לקבל מהאוצר כסף, על-מנת שקופת המנהל לא תהיה לוקה. בשבילי זו בוכלטריה. כי במקום לנהל מו"מ עם מר זורע, אני אנהל את המו"מ עם מר רבינוביץ, וזה רק שינוי כתובת ותו-לא. השאלה היא - האם אין צורך בשינוי פוליסי - ובענין זה אני עדיין לא בטוח. כי אם אנו אומרים כי אנו פותחים אפשרות של סעיף זה וזה, עדיין את הקופה אנחנו לא פותחים. לכן השאלה היא, האם בתוך התמריצים שאנו זקוקים להם, אנו מוכנים בענין זה לגבש מדיניות יותר במדוייק בתוך מערכת של תמיצים כוללת וספציפית של ירושלים?

אני מאוד תומך ברעיון שיהיה שיח עם אנשי האוניברסיטה על-מנת לפתח את האספקטים של שיתוף פעולה עם התעשיה, מתוך אותה מגמה שאנו רוצים. ואני חושב שמה שהתחילו לעשות בעיר העתיקה, ושבשנה האחרונה התחילו בכך ביותר

[illegible] of [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] to [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

השר י. בורג

זה טוב גם לירושלים כולה. בירושלים צריכים, מחוץ לתעשיה, גם מוסדות עם פנימיות שיכשירו צעירים לעבודות שכאלו. יש כבר קרית נוער אחת עם קרוב לאלף תלמידים ללימודים תעשייתיים, אבל צריך יותר. פנימיה זו אחת הדרכים לאכלס עיר. האוכלוסיה שם אמנם מתחלפת, אבל תמיד יש סטודנטים אחרים.

מה שנוגע למשתכנים במעלה האדמוים, פה שמעתי כי ועדת האיכלוס עובדת מאוד בעצלתיים. אולי זו לא הכתובת לכך, אבל אני מאוד אשמח לשמוע מה קורה שם.

מר ט. קולק: אני חושב שהמטרה העיקרית היא להביא יותר יהודים לירושלים. וכל שטח שמביא יותר יהודים לירושלים, בין אם הוא מדעי או לא, יש לעודד אותו. ואם אנו נגביל את עצמנו בהגדרות מסויימות, יהודים לא יבואו. אם לא יהיו יותר גמישיות ואם נחזור לכל ההחלטות של 1972/3/4, לא יצמח מזה דבר. ואם מישהו יבוא ויתחיל לנהל מו"מ ויתקל בכל הדברים האלה, הוא יברח מייד למקום אחר.

שנית - התעשיה, כבודה במקומה מונח, אבל אנו עושים גם דברים אחרים על-מנת לפתור את בעיתה העבודה. והדבר החשוב יותר זה ענין ביה"ס אורט לטכנאים שקם בירושלים ואשר יפתח בגבעת רם בימים הקרובים, בשבועות הקרובים, בית-ספר זה יכשיר טכנאים מדרגה בבוהה יותר, שירצו בוודאי להשאר בירושלים ולעבוד בה במידה וימצאו עבודה. וזה דבר חשוב ביותר בכל נושא התעשיה.

כמו כן, יש להמשיך ללכת בקו החשוב ביותר של העברת המשרדים לירושלים.

השר ח. צדוק: זה לא נושא לדיון היום.

מר ט. קולק: כן, אבל רק בימים אלה הממשלה עומדת להחליט כי הרשות לאנרגיה אטומית תקום בתל-אביב.

השר ח. צדוק: אני דיברתי על נושא זה עם שר המסחר והתעשיה ועמדתו לגבי קביעת מיקומה של הרשות לאנרגיה אטומית בירושלים, היא חיובית.. ואני מבקש כרגע להתרכז בתעשיה, כי העברת המשרדים תבוא הנה לדיון בנפרד.

מר ט. קולק: אני הייתי בחלוקת תעודות לדוקטורנטים באוניברסיטה בהר-הצופים. וקם שם בחור נחמד שבא לברך בשם הדוקטורנטים, ואמר - אני עולה מרוסיה, באתי לפני 4 שנים, נתקבלתי בארץ בצורה נהדרת וגם כל חברי שהגיעו לאוניברסיטה נתקבלו יפה, אך עתה, משסיימנו ומשמקצצים את ~~[illegible]~~ התקנים למחקר, לא יהיה לנו, לצערנו, מה לעשות בארץ. וזה מסמל את הרוח של האוניברסיטה - הולכים על מחקרים ועוד ניירת, אבל אף אחד לא אומר כי הפתרון הוא ללכת למפעל תעשייתי ולעסוק במחקר תעשייתי במקום לשבת ולחקור באוניברסיטה.

השר מ. ברעם: קודם כל, אני חושב, שכשאנו דנים על ירושלים, אנו צריכים לקחת בחשבון כי לירושלים צריך להיות ייחוד מיוחד. זה אפילו לא הגליל. וכשאנו מדברים על ירושלים, אני רוצה להחזיר את הענין הזה לנקודת המוצא שלו. אינני חושב שירושלים צריכה להיות אזור פיתוח א' ולא אזור פיתוח ב', אלא צריך להיות לה מעמד מיוחד. וצריך שידעו שיש לה מעמד מיוחד, אפילו לעומת הגליל. והואיל ואנו מדברים היום על הענין הזה של פיתוח

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

השם מ. ברעם

התעשיה, אני מציע להתמקד קודם כל ב-4 הענפים שאפשר לדבר בהם בתחום התעסוקה - בנין, תעשיה, חקלאות ושרותים.. בבנין, ברוך השם, היום, אנו בחוץ. מספר המועסקים היהודיים היום בבנין בירושלים הוא - 20% - 25%. כלומר, לוא היום היתה יוזמה של אנשי אש"פ לפגוע בנו בתחום זה, לא היו עוזרים לנו כל הדיבורים על פיתוח קרית עתירות מדע, כי לא היה מי שיבנה זאת.

בענין החקלאות - ידוע המצב.

בענין השרותים - די לנו במצבים שנוצרו בשנים האחרונות.

לכן צריך לשים את הדגש על תעשיה. ואני מתנגד לדיבור על "עתירות מדע", גם במונח המצומצם וגם במונח הלוא כל כך מצומצם. ואני נאבק על זה מאז קום המדינה. כל התאוריות האלה היו כבר לפני 30 שנה. ואם למישהו לא מובן מדוע לא הלכו יהודים עד כה לתעשיה, הסיבה היא, שבירושלים, עד כה, לא היתה תעשיה שבה היה שכר טוב לפועלים. אין בירושלים מפעלי אלקטרוניקה ולא מפעלי מתכת רציניים. ובמידה ויש, יש פועלים. תע"ש, ברוך השם, עובד רק עם פועלים יהודיים.

עכשיו, מבחינת התעסוקה, אינני חושב שמצב הפועלים בירושלים גרוע יותר מאשר בערים אחרות. מה נעשה באשקלון? כל העיתונות זועקת על כך שמתוך 750 העובדים של "עובל גד" 450 הם פועלים מהשטחים.

לכן אני מתנגד לצמצום ההגדרה. אי-אפשר למקד את הענין. אינני אומר שצריך לעודד כל מפעל, אבל צריך לעודד מפעלים שיכולים לתת פרנסה מגוונת ושלנוער הירושלמי תהיה משיכה אליהם. כאשר כבר למחר צריך להבטיח את הענין הזה של הרחבת התעשיה, כי עומדים לגמור את מרכז המלאכה עשרות בחורים, שהם כרסמים, רתכים ובעלי מקצועות אחרים מעולים והם לא ישארו בירושלים

[illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

השר מ. ברעם

אם לא תהיה להם תעסוקה.

כאשר יש אוכלוסיה גדולה, גם בקרב היהודים, שלא באה בחשבון כעובדים בתעשיות עתירות המדע. וסדי יודע זאת ומכיר את הויכוח שהיה לפני כמה שנים שהתמקד סביב הבעיה - למה נחוצה תעשיה בירושלים? כי בירושלים, למרות האוניברסיטאות ומוסדות ההשכלה, יש בחורים שלא לומדים ויש לחשוב על עתידם. והפתרון לעתידם הוא לא המוסדות השמוחיים ולא המפעלים עתירי המדע, אלא כל אותה תעשיה שיכולה לתת פרנסה בכבוד. וירושלים לא התפתחה בתחום זה, כאשר הוכח כי התשלום לשעת עבודה בירושלים, במפעלים, הוא הפחות ביותר, כאשר גם שעת העבודה בתע"ש בירושלים אינה מן היקרות ביותר. ואנו מדברים פה על מפעלים של הרבה מאות פועלים ולא של עשרות פועלים. לכן צריך להעניק לתעשיה הירושלמית את כל התמריצים אפילו מעבר לאלו שניתנים באזור פיתוח א' ואני מציע שיקבע לה ממד מיוחד.

<u>השר ח. בר-לב</u> : אני הייתי רוצה להשיב לכמה דברים.

<u>השר ח. צדוק</u> : הדיון עוד לא נגמר ואני מציע שזה יהיה בישיבה הבאה.

רק לגבי בסיס הדיון, אני רוצה להעיר- כל בעיה שעומדת על סדר היום היא חלק מבעיה יותר רחבה, ואין לך דרך יותר טובה להרוג דיון קונקרטי מאשר לומר כי הוא חלק מבעיה יותר רחבה וכי יש לדון בבעיה בכל היקפה. ברגע שאנו מדברים על תרומת התעשיה לאכלוס ירושלים, אם נתחיל לדבר על בעית איכלוס ירושלים בכללותה, לא נתקרב לסיכום קונקרטי. יש סיכויים להתקרב לסיכום קונקרטי, רק כשההיקף הוא מאוד מצומצם.

שנית - אני מבקש להתרגל לדיון על נושא קונקרטי, ולמה אני מתכוון - לא יכול להיות תהליך שכשדנים על הר הצופים אומרים : הר הצופים הוא חשוב, אבל הכביש לנוה-יעקוב הוא יותר חשוב. ולא יכול להיות שכשמדברים על התעשיה, אומרים - תעשיה זה חשוב, אבל חינוך מקצועי זה יותר חשוב. אנו נגיע לחינוך המקצועי, אבל היום אנו מדברים על התעשיה.

<u>השר ש. הלל</u> : זה חשוב, משום שאם מתקציב המדינה צריך להשקיע 50 מליון לירות לשנה, השאלה היא - איפה להשקיע?

<u>השר ח. צדוק</u> : כל דבר תלוי בסדר העדיפויות. גם חינוך מקצועי לעידוד התעשיה.

עכשיו, אני רוצה להגיע לישיבה מבאה לסיכומים קונקרטיים שיוצגו לקראת הישיבה ב-3 תחומים:

א. האם יש מקום לשינוי מערכת התמריצים שמשרד המסחר והתעשיה ממונה עליהם?

ב. הגדרת תחום הקרקעות . שכן מר זורע אומר כך: "מנהל מקרקעי ישראל אינו יכול לזוז מהקווים לפיהם הוא פועל". והוא הצביע על מודל משרד התיירות לגבי בתי המלון בירושלים, כדרך בה ניתן לעודד לפי משורת הדין. אתה מבין זאת כפי שאתה העמדת את הנושא ומנהל זאת כפי שהצגת, אך אפשר לדון ולהחליט אחרת.

ג. מתן הקלות לדפור של אנשי מפתח שעוברים לירושלים, לאותם מפעלי תעשיה שרוצים לעודד את פיתוחם.

[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

השר ח. צדוק

אנו נשתדל לישיבה הבאה להביא לנושא זה דברים מאוד מסוכמים, יתכן שיהיו חלוקים, אבל יהיו מגובשים.

ים/14. הקמת ועדת תיאום לתכנון ופיתוח אזור ירושלים וסביבותיה.

השר ח. צדוק : הסעיף הראשון של סדר היום נגע להסתייגויות של שר השיכון בענין ועדת התיאום לתכנון ופיתוח אשור ירושלים וסביבותיה. בינתיים הוא הוריד את ההסתייגות שלו לאחר שהסכמתי לתיקון אחד בנוצעה והוא מחיקת סעיף 3. לאחר שהענין עבר את כל התהליכים, אנו סיכמנו שנתחיל לפעול לפי ההחלטה.

תודה, הישיבה נעולה.

מ ח ל י ט י ם :

א. להקים ועדת תיאום לתכנון ופיתוח איזור ירושלים וסביבותיה.

ב. הועדה תתאם את פעולות המשרדים והרשויות העוסקים בתכנון ופיתוח איזור ירושלים וסביבותיה.

ג. הועדה תפעל לפי הנחיותיה העקרוניות של הממשלה ושל ועדת השרים לענין ירושלים.

ד. ועדת התיאום תהיה מורכבת כדלקמן :

נציג משרד הפנים;

נציג משרד השיכון;

נציג משרד האוצר;

נציג משרד הבטחון;

נציג יו"ר ועדת השרים לעניני התיישבות

נציג מנהל מקרקעי ישראל

נציג משרד התחבורה;

נציג משרד העבודה.

[illegible] - [illegible] .[illegible].

[illegible] H. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

נציג עיריית ירושלים.

ה. מנכ"ל משרד הפנים יהיה יו"ר ועדת התיאום. מרכז ועדת השרים לענין ירושלים ישתתף בדיוני ועדת התיאום. כן ישתתפו בדיוני הועדה נציגו של כל משרד שאינו מיוצג בועדה, ושהענין העומד לדון בועדה נוגע לו.

ו. כל תכנית תובא לדיון במוסדות התכנון המוסמכים על פי חוק התכנון והבניה, בדרך הבאה:

1. החלק של התכנית המתייחס לשטח השיפוט של עירית ירושלים יידון בועדה המקומית לתכנון ולבניה של ירושלים ויקבל תוקף לאחר אישור הועדה המחוזית לפי ההליכים הקבועים בחוק.

2. החלק של התכנית המתייחס לשטחים המוחזקים בידי צה"ל יידון ויאושר בועדת התכנון המיוחדת שתקום מכוח החלטת הממשלה מס' 747 א' מיום ח' בסיון תשל"ו (18.5.75) בענין אזורי תכנון מיוחדים ביהודה ושומרון.

ז. משרדי הממשלה וכל הרשויות העוסקות עתה בהכנת תכניות בתחומי אזור ירושלים וסביבותיה יביאו אותן בפני ועדת התאום.

ח. ועדת התיאום תקדים את הדיון בפרויקטים מיוחדים דחופים שנקבעו על ידי הממשלה או מטעמה, במגמה לאשר ביצוע מהיר עוד לפני השלמה התכנון הכולל.

ט. ביצוע הפיתוח והבינוי בהתאם לתכנית המאושרת יהיה בידי משרדי הממשלה והרשויות המוסמכות על פי חוק, כל משרד ורשות - בהתאם לתפקידיו במסגרת תקציבו המיועד לכך.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

940M

עמ' 1 מתוך 2.

מזכירות הממשלה

סטנוגרמה

שמור

פרוטוקול
ישיבת ועדת השרים לעניני ירושלים
כ"ו באלול תשל"ו - 21.9.76

נכחו חברי ועדת השרים : ח.י. צדוק - יו"ר, מ. ברעם, ג. האוזנר, ש. הלל, א. עופר, י. רפאל, ו. שם-טוב.

נעדרו חברי ועדת השרים: י. אלון (בחו"ל), י. בורג (בחו"ל), י. גלילי, ג. יעקבי (בחו"ל), ש. פרס.

ח. בר-לב	-	שר המסחר-והתעשיה
ג. אבנר	-	מזכיר הממשלה
ש. בלקינד	-	מנכ"ל החברה הכלכלית לירושלים
מ. בנבנישתי	-	עירית ירושלים
י. גוטמן	-	לשכת שר המשפטים
ד. וינשל	-	המנהל הכללי, משרד השיכון
י. ורד	-	משרד החוץ
מ. זורע	-	מנהל מינהל מקרקעי ישראל
מ. טלמון	-	מינהל מקרקעי ישראל
י. יהב	-	לשכת שר התחבורה
י. ליפל	-	משרד הדתות
א. סגל	-	משרד האוצר
אל"מ ד. פרחי	-	צה"ל
מ. פרקש	-	לשכת שר העבודה
ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים
ש. ריכמן	-	משרד התחבורה
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ניצב ח. תבורי	-	משטרת ישראל

סדר היום :

ים/15. הודעה עמ' 2.
ים/16. סדר היום לדיוני הוועדה עמ' 3.
ים/17. עידוד לתעשיות עתירות מדע בירושלים - עמ' 3.
המשך הדיון

./הודעה

בפרוטוקול זה 27 דפים.

רשמה: ציפי מס.

ירושלים - 21.9.76

ש מ ו ר

ים/15 - הודעה

היו"ר השר ח. צדוק: ברצוני להודיע לועדה, שאנו התחלנו בהכנות, לקראת דיון בועדה זו, על העברת משרדי ממשלה מרכזיים לירושלים, אותם חלקים מהם, שעדיין לא שוכנים בירושלים. זה נושא חשוב שצריך לדון בו ואי אפשר לדון בו בלי הכנה. ברור לי, שדיון זה צריך להביא בחשבון כמה אלמנטים, כמו: הדיור למשרדים בירושלים, דירות מגורים לעובדים המועברים לירושלים, תנאי ההעברה שאנו מציעים לעובדים המועברים לירושלים וכדו'. כמובן, שאפשר להעזר במשרדים המתפנים בתל-אביב למימון חלק מפעולה זו. חשבנו, ששאלה זו צריכה להבדק, לפני שהועדה מתחילה לדון בה, ע"י כמה גורמים ממשלתיים המעורבים בדבר, ואני מתכוון לנציבות שרות המדינה, אגף התקציבים, יחידת המשק, משרד השיכון, מע"ץ ועיריית ירושלים. מתוך גורמים אלה יבוא הצוות, אשר יכין את הדיון. הכוונה היא, כמובן, ליחידות מרכזיות, מחוץ למשרד הבטחון, שאינו כלול. אני גם מתכונן לבקש מרשות החברות הממשלתיות לברר את האפשרות, שחברות ממשלתיות יעבירו את המרכזים שלהן לירושלים. בתחום זה יש דבר אחד שאני יכול להודיע, שבעקבות החלטה של הועדה המרכזת של ההסתדרות, להעביר את משרדי הועד הפועל של ההסתדרות לירושלים, נתמנתה ועדה משותפת לממשלה ולהסתדרות לקידום נושא זה. מזכיר ההסתדרות מינה את נציגי ההסתדרות לועדה זו והועדה מתחילה לטפל בסידורים המעשיים. אינני מעמיד היום נושא זה לדיון, כי אין טעם לדון בו, אלא לאחר שהדיון יוכן.

היום נסכם את הדיון על פיתוח התעשיה בירושלים ובעקבות הדיון שהיה לנו בפעם הקודמת, הבאתי הצעת החלטה המונחת לפניכם. לפני כן, רשומים אצלי 3 חברים מהישיבה הקודמת ואתן להם את רשות הדיבור.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

ים/16 - סדר היום לדיוני הועדה

השר י. רפאל: בקשתי להעלות סעיף לסדר היום ואני רואה, שהוא אינו מוגש. הצעתי לדון על גורל הנכסים היהודיים שבעיר העתיקה, מחוץ לרובע וכבר העליתי נושא זה פעמיים בועדה זו ובאחת הישיבות, הוטל עלי להגיש חומר רקע לענין זה, כדי לגבש את ההצעה. החומר הוגש ואני מבקש שנושא זה יועלה לסדר היום, אם לא בישיבה זאת, הרי בישיבה הבאה.

השר ח. צדוק: על מנת שהדיון יהיה מועיל, נושא זה מחייב, קודם כל, בדיקה משפטית והטלתי על אנשי משרד המשפטים לעשות בדיקה זו. אם המשפטנים של משרד הדתות יכולים להיות לעזר - אדרבא, אך נדמה לי שהענין צריך להגיע לדיון מדיני, והוא צריך להגיע מתוך ידיעת כל האספקטים של הענין והאספקט המשפטי הוא חשוב. כשבדיקה זו תסתיים, נחליט על ניסוח הנושא ועיתוי הדיון.

ים/17 - עידוד לתעשיות עתירות מדע בירושלים - המשך הדיון

השר ש. הלל: לא הבנתי, ועדיין איננני מבין, מדוע אנו מיחדים את ההטבות, אשר צריכות להנתן לגבי העברת מפעלים לירושלים, אך ורק למה שנקרא "עתירי מדע". אני מבין בהחלט, שיש בעיה או סכנה, שנקים סוג מפעלים כזה, שבמקום שיביא לקליטת יהודים, יביא לקליטת ערבים מהשטחים המוחזקים וממזרח ירושלים. אני מציע גם לדאוג לאנשי מזרח ירושלים לתעסוקה, אך אנו מדברים פה, בצורה מפורשת, על הצורך בעידוד אותם מקורות מחיה בירושלים,

[illegible] - [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] - [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ש. הלל

שיביאו לאפשרות של קליטת יהודים, בין עולים חדשים ובין אנשים העוברים לירושלים ממקומות אחרים; ואף אחד אינו מציע לגזול את פרנסת אנשי מזרח ירושלים, אך לא זה הנושא העומד לפנינו. הנושא העומד לפני ועדה זו הוא איך להגדיל את האוכלוסיה היהודית בירושלים - לא כל כך לדאוג לתעסוקה למי שכבר נמצא בירושלים, אלא להוות מקורות תעסוקה נוספים. אני ער לסכנה, שמפעלים סתם, שיש בהם, נניח, אלמנט יותר גבוה של עבודת כפיים, עשויים להוות נקודת שאיבה לא לכוחות יהודיים. אני מציע, שאנו נקרא לילד בשמו. נחפש לכך פתרונות או סייגים, שיבטיחו את ענין התעשיה הזאת, בדרך זו או אחרת. אך אני, בשום פנים ואופן, איננני מבין ואיננני מקבל, שכל מה שצריך להביא לפיתוח ירושלים, זה אך ורק מה שבנוי על מפעלים עתירי מדע, מה גם שמדובר בהגדרה המצמצמת, שהשתמש בה שר המסחר והתעשיה בפעם הקודמת, כשהוא הבהיר מה הוא ומה משרדו מבינים בהגדרה של עתירי מדע.

לסיום ברצוני לומר, שאני מקבל את הענין של ההטבות הניתנות לאנשים העוברים לירושלים, או לעולים החדשים הבאים לירושלים, ואחת היא באיזה סוג תעסוקה יועסקו, אם היא עתירת מדע, או סתם תעשיה חדשה, שהיא גם עתירת עבודה. הצורך בישוב העיר ע"י חתך אמיתי של האוכלוסיה, הוא גם כן צורך. אני לא מציע שירושלים תתפתח רק בכוון זה. יש חוסר פרופורציה - בירושלים מרוכזת אוניברסיטה יחסית גדולה, לא לצורך מקומי אלא לצורך ארצי; מרוכזים בה משרדי ממשלה, שאנו הולכים להרבות בהם. אני לא מאושר מזה, שהרכב האוכלוסיה, כפי שאנו הולכים לטפח אותו בירושלים, יהיה בהכרח רק אוכלוסיה אינטלקטואלית. אוכלוסית ירושלים צריכה לכלול את כל הרבדים. בעיה זו של תעסוקה קיימת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ש. הלל

עוד יותר, משום שאני יודע, שבמצב שקיים בתעשיה ובתעסוקה ישנה אפילו, פה ושם, נהירה של ילידי ירושלים, אשר הולכים לחפש מקורות פרנסתם במקומות אחרים ומבחינה זו, יש דמיון מסוים בין ירושלים לערי פיתוח אחרות, שהבעיה היא של הדור השני. לכן, אני אשמח מאד, אם האנשים המצויים בענין יקבעו הסייגים, כדי שהתעשיה שתקבל מאתנו עידוד, תהא התעשיה שתעסיק יהודים; אך בהחלט אינני מקבל, מדוע אנו צריכים להגביל עצמנו בעידוד אך ורק לגבי תעשיות עתירות מדע.

השר י. רפאל: אני חולק על ענין זה של תעשיות עתירות מדע. אני מבין את התנאי של תעשיות עתירות מדע - כפי שאמר השר הלל - כסייג נגד הצפת שוק העבודה ע"י פועלים מהשטחים. אם זה צריך להיות הסייג, אז אני מבין אותו, אך ע"י כך איננו עונים על הבעיה של פיתוח מפעלי תעשיה בירושלים.

היו"ר השר ח. צדוק: אני מבקש לזכור, שירושלים היום אינה חסומה בפני תעשיה ולכל התעשיה בירושלים ניתנות היום הקלות מהקלות שונות. אנו דנים בשאלה, האם מעבר למה שנתון היום, צריך לקבוע הקלות מיוחדות נוספות. אני מבקש לזכור, שאנו לא מתחילים כאן מ"הקומה הראשונה". השאלה היא למי לתת את ההקלות המיוחדות האלה - אם בכלל.

השר ש. הלל: השאלה היא אם צריכים לתת אותן הקלות לאותם מפעלים שהולכים לשטחי פיתוח אחרים.

ש מ ו ר

השר י. רפאל: קודם כל, אנו יוצאים מתוך נקודת מוצא, שיש לתת לירושלים עדיפויות מירביות לפיתוח התעשיה. זו נקודת המוצא של דיון זה ועל כך אין מחלוקת. לכן, אני שואל מדוע יש לתת עדיפות דוקא לתעשיות עתירות מדע? אם עתירות מדע זה רק ענין של הסייג, אינני רואה בזה תשובה ואנו צריכים לחפש תחבולות אחרות. אני אינני מתעלם מבעיה זו - היא קיימת. אך ע"י כך אנו לגמרי מתעלמים מהבעיות.

ירושלים הגיעה למצב, שהיא חייבת ליהפך גם למרכז תעשיתי. אם אנו רוצים שירושלים תגדל, יש לספק לה מקורות פרנסה נוספים, בנוסף על מוסדות החינוך הגבוה, בנוסף על הישיבות ובנוסף על מה שכבר קיים בה. כאן אנו דנים על עדיפויות לסוג מסוים של תעשיות. אני חושב, שצריך לתת הקלות לכל מפעל תעשיתי רציני, שיש ברצונו או בכוחו לעבור לירושלים. ועכשו נוצרו תנאים לעבור לירושלים. התחבורה אינה מהווה בעיה, כמו פעם; העיר גדלה, השווק יותר נוח בירושלים, נוצרו תנאים חדשים וזה חל על כל ענפי התעשיה. הבעיה שעומדת לפנינו היא לתת לירושלים אפשרויות להעסיק פועלים, וכאן יש חלק גדול של הפועלים, שאינם משתלבים בתעשיות עתירות מדע. לפועלים אלה אין כל פתרון בתעשיות עתירות מדע - זהו פתרון לחלק מצומצם ביותר של האוכלוסיה ואנו צריכים לדאוג לאלה שגדלים ונולדים כאן. לדוגמא, ירושלים היתה בעבר מרכז של הדפסת הספר העברי וחדלה להיות כזאת. אם מישהו ירצה להקים כאן דפוס גדול, אין זה מפעל עתיר מדע, זהו מפעל תעשיתי גדול; בשטח של ספרי סת"ם ניתן להעסיק 300-400 נפש, שאינם משתלבים בתעשיה עתירת מדע. אך אם מישהו יקים מפעל כזה, משום מה לא יוכל ליהנות מהקלות אלה. לכן, אני חושב שבהגדרה של עתירי מדע יש משום הגבלה; לא שאני נגד עתירי מדע, אך לא רק עתירי מדע. אם אנו צריכים לתת תשובה לגבי פועלי השטחים, צריך למצוא איזו דרך אחרת.

ש מ ו ר

השר א. עופר: אני מקבל את המגמה לעודד מפעלים עתירי מדע לירושלים. מה שאינני מקבל, אני מתנגד ומציע להזהר תכלית אזהרה ממה שנאמר בסעיף ג' להצעת ההחלטה. מה זה "עובדים נדרשים המעתיקים מקום מגוריהם לירושלים"? אין הגדרה מדעית לכך ואנו מחליטים, בכל פעם, מה זה "עובד נדרש". אם במפעל קטן יהיה עובד נדרש פרופסור, האם הוא יקבל פחות ממסגר או פועל אחזקה במפעל שאנו נגדיר אותו? מה זאת "תעשיה עתירת מדע"? היכן אני מגביל הגדרה זאת? אם מישהו היה ירושלמי, עזב לתל-אביב ולאחר שנה חזר לירושלים, האם הוא נקרא "מעתיק מקום מגוריו לירושלים"? קבענו כעיקרון, שכל מה שמקבל מי שמעתיק מקום מגוריו, מקבל התושב שגר במקום. לא מצאנו דרך לתת למורה המעתיק מקום מגוריו למעלות יותר מאשר למורה שגר כבר 10 שנים במעלות. לכן, במשרד השיכון לא קיים המושג של "מעתיק מקום מגוריו" ואני מתנגד לקבל הגדרה זו גם לגבי הנושא הנדון. לגבי עולים חדשים, יש לנו הגדרה מדויקת מה זה "עולה חדש". במשרד השיכון קיים מושג אחד: "בעל דיור", "חסר דיור". לכן, לסעיף ג' לא רק שאני מתנגד, אלא אני טוען שאי אפשר לקבל החלטה, כי זה אומר לשנות את הסיוע לכל תושבי ירושלים.

באשר לסעיף ב' - קבענו לאחר שנים רבות כלל, שמחירי הקרקע יקבעו לפי השווי הריאלי. לגבי זוגות צעירים שמגיע להם סיוע, החלטנו לתת מה שנקרא "סובסידיה לנצרך" ולא "סובסידיה למצרך". אנו קובעים כמה שווה הקרקע ונותנים סיוע גבוה. לכן גם תפח תקציב השיכון. אנו נותנים למינהל מה שמגיע בעד הקרקע ונותנים את הסיוע המגיע. ברגע שאנו קובעים סובסידיה במחיר הקרקע, אנו מאבדים חשבון.

היו"ר השר ח. צדוק: אתה יודע שלתעשיה באיזורי פיתוח יש מחירי טבלה?

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

ש מ ו ר

השר א. עופר: אינני עוסק בתעשיה. אני בעד עידוד ולדעתי, אפשר עידוד בדרכים אחרות.

אני מתקומם נגד זה להכניס את ירושלים לקטגוריה של ערי הפיתוח. אינני חושב שירושלים צריכה לשאוף למעמד של עיר פיתוח. אפשר להחליט, שבירושלים נותנים כך וכך. אם 20 מעובדי משרד השיכון עוברים לירושלים, אנו בתקציב נותנים להם סכום כסף ואנו יודעים בדיוק מי עבר ומי לא. אך ברגע שאנו אומרים כללית, סתם יהודי שיבוא לירושלים, מדוע לא ינתן לו סיוע זה? מוכרחה להיות תכנית אוניברסלית. לירושלים בתכנית השיכון אנו נותנים עדיפות אדירה, אך זה כללי. אני מציע לתת עדיפות עצומה לתעשיה, ואח"כ להגביל אותה לעתירות מדע, לענף המזון, לדפוס וכל הענפים האחרים שאנו רוצים שיהיו בירושלים. אך שתהיה תכנית אוניברסלית.

היו"ר השר ח. צדוק: אני רוצה לשאול אותך בנקודה ספציפית. אומרים לי - ואני שוכנעתי שזה נכון - שלגבי הקמת מפעלי תעשיה בירושלים, בעיקר מפעלים עתירי מדע, יש בעיה של שיכון יחסית מספר קטן של מה שקוראים "אנשי מפתח". אני מבקש ממך לא רק להגיד לי שזה לא טוב, אלא מה הפתרון שאתה נותן לבעיה זו?

השר א. עופר: החברה לפיתוח כלכלי הגיע אתנו להסכם על 100-200 דירות שהיא תסבסד. מה שאני נותן לחברה לפיתוח כלכלי, אני צריך לתת גם ל"הדסה" ולאחרים. החברה באה ואומרת שהיא צריכה להשקיע בעובד טוב 50,000 ל"י הלואה - והיא עשתה זאת. המדינה עשתה זאת לעובדיה, שעברו בתקופה מסוימת לירושלים. אני יודע, שבהסתדרות יש כללים, שכל עובד העובר לירושלים מקבל הלואה מסוימת. פרגמטית, אין בעיה לפתור זאת, אך בצורה כפי שזה מנוסח בהצעת ההחלטה, זה מעורר בעיות.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ו. שם-טוב: הערה כללית על מדיניות פיתוח תעשיה ואספקת מקומות העסוקה.

אנו מוכרחים להתרגל, שאין לקבוע מדיניות תעסוקה עפ"י מוצא לאומי של אזרחי מדינת ישראל. הוא הדין בכל מקום בארץ, הוא הדין גם בירושלים. אני אומר את הדברים במיוחד בעקבות דבריו של שר המשטרה, שלדעתי יש לראות את ירושלים כעיר אחת, לגבי כל חלקי אוכלוסיתה, וזכות פועל ממזרח ירושלים למקום עבודה כזכותו של כל יהודי.

השר ש. הלל: לא הטלתי ספק בכך. אמרתי, שאנו מדברים על הבאת אנשים לירושלים.

אנו מחפשים דרכים להביא לירושלים עולים חדשים או אנשים מבפנים הארץ.

השר ו. שם-טוב: הבעיה היא להביא לירושלים יהודים נוספים. אך בניסוח הדברים אפשר היה לשמוע אחרת. עובדה היא, שבכמה וכמה תעשיות בירושלים מועסקים היום לא ערביי מזרח ירושלים, אלא ערבים שבאים ממרחקים ומשנים את המציאות הדמוגרפית בתוך ירושלים. אני יודע על כמה בנות מבית לחם, העובדות בתעשית הטכסטיל באיזור התעשיה בתלפיות. אם לא נמצא פתרון וחמריצים לתת הקלות גם בדיור וגם בשיכון, לאותם יהודים שיבואו לירושלים, הן התוצאה מהעברת משרדי ממשלה והן כתוצאה מהקמת מפעלי תעשיה חדשים, לא נפתור את הבעיה, אלא בשביל פועלים נוספים שבאים מהשטחים.

אני רוצה לשים דגש על ויכוח קונקרטי זה. תמיד ראינו את ירושלים כעיר תיירות, כמרכז רפואי, כמרכז אוניברסיטאי-מדעי וכמרכז תעשייתי. אני זוכר את הדיונים שהיו לנו שנים רבות, גם במסגרת מועצת פועלי ירושלים וגם עם שרי המסחר והתעשיה שהיו. תמיד תבענו איזו סלקציה בהכוונת מרכזי תעשיה לירושלים; ז"א הקמת מרכזים תעשייתיים בירושלים, מבלי לפגוע באופיה של ירושלים כמרכז תיירות, מדע

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ו. שם-טוב

ובריאות. לכן, לא כל תעשיה אחרת חייבת לבוא לירושלים, אך בשום פנים ואופן לא רק תעשיות עתירות מדע. דיברנו על תעשיות טכסטיל, יהלומים, אלקטרוניקה, פרמצבטית, שיכולות למצוא את מקומן בירושלים. אם לא ניתן לתעשיות אלה אותם תמריצים, לא יבואו תעשיינים לירושלים. תעשיה עתירת מדע צריכה להיות אולי תעשיה עם עדיפות בלעדית לירושלים, לעומת יתר התעשיות הסלקטיביות, אשר צריכות לקבל תמריצים כמו כל מרכזי הפיתוח האחרים בארץ. לכן אני חושב, שאם לא נפתור את בעית הדיור בתנאים מועדפים לכל האנשים - ובתעשיות עתירות מדע הפלוס הוא שהם לא יהיו רבים - לא תהיה תעשיה בירושלים.

השר א. עופר: יש לי תנאים לדיור. כ"א יכול לקבל 80,000 ל"י משכנתא עם ביטוח הצמדה. ירושלים כולה מועדפת.

השר ו. שם-טוב: היות ובהצעת הפנית תעשיות עתירות מדע לירושלים מדובר בפרויקטים, אני רוצה לדעת ממשרד המסחר והתעשיה האם יש פרויקטים כאלה חדשים, או כאלה שאפשר להעביר ממקומות אחרים לירושלים? האם יש רשימה קונקרטית של פרויקטים, שבעוד שנה יכולים להתחיל לעבור לירושלים?

השר מ. ברעם: את דעתי חיוויתי בפעם הקודמת. אינני מקבל את ההנחה שירושלים תלך רק בכוון תעשיה עתירת מדע. בכך היא תחטיא את המטרה - ולא זו הכוונה. אני מבין, שצריכים להביא לירושלים מפעלים, שיכולים לתת שכר והכנסה לעובדים, בצורה יותר מרשימה מאשר אותם המפעלים, שהצלחנו להקים אותם בחלקם בירושלים. עובדה היא, שאותם המפעלים - גם מה שנקרא "תעשיה

ש מ ו ר

השר מ. ברעם

כבדה" - אינם מאכזבים את המשק ולפי דעתי, גם מפעלים מסיביים, כמו בתחום המתכת, לא יאכזבו. אינני חושב שלמפעל הצנורות טחורש יש אח ודוגמא בארץ. מפעל זה מפרנס בכבוד את עובדיו והוא מפעל מתכתי מובהק. אני נגד כל הגבלה. אני חושב, שצריכים לחפש תעשיות שתספקנה הכנסה לעובדים, כדי למשוך כח אדם נוסף.

קיימת עובדה, שתנאי הפיתוח של התעשיה בירושלים - ואני מתיחס לסעיף 2 - הם קשים יותר מאשר בכל חלקי הארץ. למעשה, בכל תעשיה, עם כל ההנחות המפליגות, כשתעשיין בא לירושלים וצריך לרכוש שטח, זה עולה לו יותר ביוקר מאשר בפתח-תקוה, חולון או בת-ים. חברי הועדה חייבים לדעת עובדה זו. אל נשכח, שהתעשיה בירושלים היא מחצית מהממוצע הארצי ועלינו להתקרב לפחות לממוצע הארצי. מה אנו רוצים - שכל אוכלוסית ירושלים תהיה סופרי סתם? עם כל הכבוד למוסדות המדע, אני מדבר גם על חלק של האוכלוסיה, שאין לו פתרון אחר זולת התעשיה. באים משקיעים רציניים ואומרים, שיש להם הוצאות נוספות בירושלים, יותר מאשר במרכז הארץ. יו"ר הועדה, בסעיף ב', מציע הגבלות כלשהן. אם אדם זקוק ל-10 דונם, יבקש 40 דונם והשרים יאשרו לו 40 דונם כי הוא מבקש זאת - האם יש בזה הגיון? לסעיף ג', אינני מבין מדוע שר השיכון מתנגד. כאן לא מוצע שירושלים תיהפך לאיזור פיתוח א'. אני מתנגד שירושלים תיהפך לאיזור פיתוח א'. אני חושב, שלירושלים צריך להיות מעמד מועדף כמו איזור פיתוח א'. גם לוושינגטון יש מעמד מיוחד.

כתוצאה מכך שיש פיגור בתעשיה, אין מספיק כח אדם תעשייתי מיומן והתעשיינים טוענים בפנינו, שבלי פתרון של בעית הדיור בתנאים מועדפים, כח אדם מעולה, אם בשטח הנהלה, הנדסת יצור וכו', לא יבוא לירושלים.

ש מ ו ר

השר א. עופר: יש לכולם תכנית מיוחדת. יש עדיפות לירושלים. כל אדם מתל-אביב יכול לבוא לשיכונים בירושלים ויקבל 80,000 ל"י משכנתא לא צמודה. מה שאתה מציע ל-40 איש, יש לכולם.

השר מ. ברעם: כאן מדובר לתת עדיפות על עדיפות לאנשים מיוחדים, אשר נחוצים לפתוח התעשיה בירושלים. גם אני בעד אוניברסליות, אך כאן מדובר בתעשיין האומר שבכדי לפתח מפעל הוא זקוק ל-10 מהנדסי יצור ול-10 מהנדסי יצור אלה יש לתת עדיפות. יכול להיות שאפשר לבוא ולהגיד, שלחברה הכלכלית לפיתוח ירושלים יהיה תקציב מיוחד לסבסד דברים כאלה, אך אנו בחנו זאת והגענו למסקנה שדרך זו אינה דרך. אם אנו רוצים להגשים ענין זה, הלכה למעשה, אינני חושב שהעובדה שההקלות תנתנה לכל תושבי ירושלים תמשוך כח אדם. ההקלות צריכות להנתן רק לאלה שמעתיקים את מקום מגוריהם לירושלים. יהיו מקרים חריגים - הרי תמיד יש חריגים. לכן אני חושב, שההצעה תואמת את הענין ואני רק מבקש למחוק בסעיף ב' את המושג "עתירי מדע". בשבילי מספיקה ההגבלה, שהדבר טעון אישור שלשה שרים.

השר ג. האוזנר: מאז קום המדינה קיים הויכוח על תיעוש ירושלים; איך להתגבר על מגבלותיה המיוחדות של ירושלים בשטח פיתוח התעשיה, בגלל מיקומי הגיאוגרפי ובגלל בעיות מים וכו', ואיך לנצל את יתרונות האוכלוסיה של ירושלים. בא השר להשיב על שני הסעיפים ואני חושב, שצריך לעודד את הצעתו ובשום פנים ואופן לא לראות בה משהו פחות ממה שניתן עד היום. מה שניתן עד היום לפיתוח ירושלים - ניתן. עכשו, כאשר יש חוק מיוחד לעידוד מפעלי עתירי מדע, אנו אומרים שזה תפור לפי מידת ירושלים. יש דברים להרעיף על ירושלים, גם במצבה המיוחד. אם שר הדתות דואג לענין הדפוס, אני

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

ש מ ו ר

השר ג. האוזנר

מניח שהוא יודע, שדוקא בשטח זה קיים מפעל עתיר מדע בירושלים, שהחברה הכלכלית פיתחה אותו, ושמו "דפוס אקדמי". מפעל זה הוא מפעל עתיר מדע מצליח וזוכה ליצוא גדול. הוא כמעט יחיד במינו ומקבל הזמנות הדפסה מכל העולם. דברים כאלה יתכן שאפשר לעשות בירושלים, תודות למומחיות אוכלוסיתה, גם בשטחים אחרים וזה מה שמוצע כאן. ברור, שדבר זה מצריך גם עדיפויות בסיוע להעברת עובדים, במיקום והעברת קרקע וכו'. אז אילו היה בא מישהו ואומר "ירושלים רק לעתירי מדע" הייתי מתנגד; אם מישהו היה אומר "מעתה ואילך עדיפויות אחרות שיש לירושלים נצמצם" הייתי מתנגד; מה שנאמר כאן, שירושלים זוכה לאותן עדיפויות שזוכה בלאו הכי, אלא שלמפעלים עתירי מדע, שהם מתואמים לירושלים, ניתן עדיפויות מסוימות - בכך אני תומך. אני חושב, שאלמלא נצלנו את החוק לעידוד מפעלים עתירי מדע לירושלים, לא היינו עושים את תפקידנו. לכן, אינני נבהל מזה שצריך יהיה לתת גם לעובדים שמעתיקים מקום מגוריהם לירושלים עדיפות מיוחדת; זאת קיימת לגבי מקומות אחרים, תהיה קיימת גם לירושלים, במגבלה גיאוגרפית ועניינית של תוכן המפעל. אני חושב שזה טוב וחייבים לתת לכך סיכוי. אני חושב, שפיתוח ירושלים לא תלוי בתעוש כולל. עכשו זימן לידינו הפיתוח הטכנולוגי הכללי והחוק הישראלי דרך מיוחדת של העדפה ואני בהחלט תומך בה.

השר ח. בר-לב: הערות השרים נבעו משני תחומים בנושא התעשיה; האחד - העידוד

שאנו נותנים למפעלי תעשיה בירושלים, באשר הם תעשיה. וכאן ההשגות היו שכאילו העידוד שניתן אינו מספיק וצריך לתת את העידוד המירבי. נושא שני היה בתחום תעשיות עתירות מדע. אם אתם זוכרים את דברי שר התחבורה בדיון הקודם, הוא ערער על אבחנה בין מפעל עתיר מדע ומפעל עתיר מדע הדשאי להכלל בקרית מדע ליד האוניברסיטה. בשתי הסוגיות ברצוני לומר: מפעל תעשייתי בירושלים זוכה לסיוע מועדף, אך אינו זוכה לסיוע מירבי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ח. ברלב

ואין הצדקה שהוא יקבל את אותו סיוע כמו מפעל בקרית שמונה, ירוחם, או מצפה רמון. אינני צריך ללכת רחוק - אני יכול ללכת למעלה אדומים. אין הצדקה שמפעל המוקם בירושלים גופא, יקבל את אותו הסיוע שמקבל מפעל באיזור תעשיה, שהממשלה החליטה לפתח אותו כאיזור תעשיה לירושלים; וברגע שאנו נקבע את אותו היקף סיוע למפעל בירושלים גופא כמו במעלה אדומים, אנו יכולים לשכוח, בחמש השנים הקרובות, שאיזה שהוא מפעל ילך למעלה אדומים.

היו"ר השר ח. צדוק: לא ראיתי אותם בתור כשיש הבדל.

השר ח. בר-לב: לא ראית בתור ב-1976 ואני מודיע, שלא תראה אותם בתור גם ב-1981.

זו ועדת שרים לעניני ירושלים ואני מבין, שחשובה ירושלים. אך פיתוח התעשיה אינו מצטמצם לירושלים ובשום פנים ואופן אינני רואה הצדקה לתת את הסיוע של המדינה לירושלים, כפי שאנו נותנים אותו במקומות אומללים וקשים, שלהביא לשם תעשיה זה קריעת ים סוף. ירושלים בכל אופן היא העיר הגדולה בארץ, היא במרכז הארץ, יש לה במקום את כל אותם השרותים, שמפעל בדימונה צריך לבזבז יום עבודה כדי להגיע אליהם, בין אם זה בנקים או משרדי ממשלה, שמפעלים נזקקים להם. הסיוע שאנו נותנים מנהריה ועד אשקלון - כל רצועת החוף - הוא ברמה אחת נמוכה יותר מהסיוע שאנו נותנים לירושלים. ואנו נותנים בירושלים סיוע לכל מפעל תעשיה, לא מדובר רק בתעשיות עתירות מדע. הענף הגדול ביותר בתעשיה בירושלים הוא ענף העץ, הניר והדפוס. ג'רוסלם פוסט הוא מפעל דפוס גדול. סופרי סת"ם פועלים בירושלים, עושים יצוא ומקבלים את הסיוע כמפעל מאושר. כך שבסיוע שאנו נותנים למפעלים התעשייתיים בירושלים, אני חושב שהמצב המועדף של ירושלים עונה על הצרכים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ח. בר-לב

לגבי תעשיות עתירות מדע יש אי-הבנה. למפעל עתיר מדע יש הגדרות. זהו מפעל שהוא או מפתח בעצמו את מוצריו, או שבתהליך היצור שלו - אף כי הוא אינו מפתח את המוצרים - משולבים תהליכים טכנולוגיים מסובכים, שמחייבים הרבה אנשי טכנולוגיה ומדע. המפעלים הללו זוכים לסיוע נוסף על הסיוע שכל מפעל תעשייתי מקבל. ההפרדה בין מפעל עתיר מדע ומפעל עתיר מדע שזכאי להכלל בקרית מדע צמודה לאוניברסיטה, הקריטריון הקובע הוא התועלת והיכולת של מפעל עתיר מדע, שאינה קיימת כשהוא צמוד למוסד אקדמי וכשהיא קיימת כשהוא צמוד. נתתי בדיון הקודם דוגמא. יש קריה בנחל שורק. יש מפעלים המשתמשים בכור זה לצורך עיקור מוצריהם. מפעל כזה ליד הכור יכול להתקיים. אם תקים אותו בירושלים, הוא לא יוכל להתקיים. מפעל שזכאי להכלל בקריה עתירת מדע, הקריטריון הקובע בשנים האחרונות - זה לא היה כך לפני שנים - הוא התועלת הברורה שצומחת לו מהקרבה הפיזית למוסד האקדמי, אם מפעל כזה משתמש בשרותים המדעיים של המוסד האקדמי, בין שזה מעבדות, מחשבים וכדו'.

היו"ר השר ח. צדוק: תעשיה פרמצבטית היא עתירת מדע גם אם היא לא נמצאת בתוך קמפוס?

השר ח. בר-לב: יש חלקים שכן, גם אם היא לא בקמפוס. כמו, למשל, חברת "טבע" שמפתחת מוצרים ומשתמשת בשרותי האוניברסיטה העברית, במעבדות וגם בפרסונל. בסוגיה זו, ירושלים מועדפת על כל הפרקים לתעשיות עתירות מדע, שצמודים למוסדות השכלה גבוהה. ירושלים עדיפה על חיפה, תל-אביב, רחובות ונחל שורק. מפעל שנכנס לפרק תעשיות עתירות מדע בירושלים, מועדף על מפעל

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ש מ ו ר

השר ח. בר-לב

שמוקם בחיפה או בנחל שורק והעדפה זו מתבטאת במחיר שכר הדירה. בירושלים שכר הדירה הוא 12 ל"י למ"ר ובתל-אביב 31 ו-20 ל"י למ"ר. כך שבין הפרקים התעשייתיים לעתירות מדע, ירושלים ברמה עליונה. נשאלה השאלה למה לעשות ההפרדה. הפרדה זו דרושה, משום שליד מוסדות ההשכלה היקף הקרקעות להעשיה הוא מוגבל. למשל, בירושלים ברגע זה יש בקריה להעשיות עתירות מדע רק כ-200 דונם קרקע ואנו רוצים ליעד אותם ולשמוע אותם למפעלים, שאם יקומו שם יוכלו לקום; אם לא יקומו שם, לא יוכלו ליהנות מהיתרון שיצמח להם מהקרבה לאוניברסיטה. לכן, בכל הקריות עתירות המדע, אנו מאשרים רק מפעלים שצומח להם יתרון ברור מקרבתם לאוניברסיטה ואנו לא רוצים לבזבז אותם במפעלים עתירי מדע, שלא מוכרחים להיות דוקא צמודים לקריה.

ההצעה כפי שמובאת בסעיף א',
האומרת שכל מפעל עתיר מדע שיבוא לירושלים צריך לקבל סיוע כמו באיזור פיתוח א', לא תואמה אתי ולא דובר עליה אתי.

היו"ר השר ח. צדוק: דובר, אך לא הסכמת.

השר ח. בר-לב: לא נאמר לי שזה יופיע כהצעת החלטה. דבר זה אינו מתקבל על דעתי. אתם ועדה לירושלים, אך קיימות עוד ועדות. חלק מהשרים חברים בועדת שרים לערי פיתוח, יש ועדת שרים להתישבות. כל הארץ כולה משוועת למפעלים עתירי מדע. בינתיים, עד היום הזה, הצלחנו להעביר מפעל אחד ויחיד עתיר מדע מחוץ למרכז הארץ וירושלים. הצלחנו להביא מפעל של "אלסיד" למעלות. ההצעה כאן אומרת, שמפעל כזה יקבל בירושלים את אותו היקף סיוע כמו במעלות וזה אומר, אוטומטית, שאין כל סיכוי, לא רק בשנים הקרובות, אלא בשנים רחוקות יותר, שאנו אי-פעם נצליח להעביר

ש מ ו ר

השר ח. בר-לב

מפעל עתיר מדע לאיזה שהוא מקום אחר בארץ. אין כל סיכוי וזה דבר שאני לא יכול להסכים לו. אינני חבר ועדה זו. אני בספק - ואולי שר המשפטים ישכילני - אם ועדה יכולה לחייב פעולה, במסגרת משרד מסוים, שהוא אינו חבר הועדה והוא מופקד על הנושא בכל הארץ, בתחום שהוא לא רק שאלה של קריטריונים חורגים, אלא זו גם שאלה תקציבית. אני בספק רב, אם אתם יכולים לחייב אותי לעשות דבר בתחום התעשיה בירושלים, שהוא בניגוד להפיסתי ושגם אין לי תקציב לזה. אם התשובה חיובית - אני על סעיף א' מערער.

ברגע שאנו קובעים שהסיוע למפעל עתיר מדע בירושלים הוא זהה כמו למפעל עתיר מדע בחצור הגלילית, אני רואה בזה שחיטה מוחלטת של כל סיכוי, שמפעלים עתירי מדע ילכו למקומות אלה. יש לנו בתעשיות עתירות מדע שתי קטיגוריות, אותן כבר הסברתי. נוסף לועדה זו, יש ועדה לאיזורי פיתוח ויש ועדה להתישבות, שדורשת מפעלים כאלה לימית למשל. אין כל סיכוי שמפעל עתיר מדע ילך לימית. לגבי מפעל שצריך לשבת ליד אוניברסיטה - ירושלים עדיפה. מדובר על מפעל שלא צריך להיות צמוד לאוניברסיטה. בפתח תקוה למשל, לחברת "טבע" יש מפעל עתיר מדע, שהוא אינו ליד האוניברסיטה. בירושלים יש מפעלים עתירי מדע, שהם אינם בקרית המדע. לגבי כאלה אני מנסה להדגיש, שאסור לנו לקבוע לירושלים אותה עדיפות כמו באיזורי פיתוח, שלשם להביא מפעל זה - זו קריעת ים סוף. אני מבקש לקחת בחשבון את מה שאמרתי ואם לא, אצטרך להביע התנגדות.

היו"ר השר ח. צדוק: ועדה זו מוסמכת כועדת שרים להחליט בכל הענינים הקשורים בירושלים, כמו ועדת השרים לאיזורי פיתוח, המוסמכת להחליט לגבי איזורי פיתוח. יש להחלטת ועדה זו זכות ערעור של הממשלה וכל הנוגע לתקציב, חלים הכללים הרגילים של התקציב.

ש מ ו ר

השר ח. בר-לב: אני בכל אופן מבקש מהשרים לראות, בענין זה, את התמונה הכוללת. מפעל עתיר מדע שילך לחצור, צריך לקבל סיוע יותר גדול מאשר בירושלים.

לשאלת הקרקע למפעלי תעשיה בירושלים אמרתי בפתח דברי, שלדעתי הבעיה בירושלים אינה היקף הסיוע, כי הוא מספיק. הבעיה היא יוזמות ובתחום עתירי המדע אוניברסיטת ירושלים רק התחילה. הבעיה היא מחיר הקרקע והבאתי דוגמא של "טבע", שיש לה מפעל בירושלים, עמדה להרחיב אותו, הקרקע בירושלים עלתה 310 אלף ל"י לדונם והיא קנתה בפתח-תקוה קרקע מפותחת ב-180,000 ל"י לדונם. סעיף ב' מוכרח לבוא על פתרונו.

בענין עובדים נדרשים: יתכן שמה ששר השיכון אמר, זה פותר את הבעיה. אני לא בקיא בפתרון. אך ברור לי, שמפעלים העוברים לירושלים צריך שענין הדיור לעובדים הנדרשים יפתר. אם בדבריו של שר השיכון יש פתרון - בסדר; אם לא, צריך פתרונות נוספים.

לסיום, אני רוצה לתת תמונה של התעשיה בירושלים:

ס"ה עובדים בתעשיה בירושלים	14,935 עובדים
בענף הגדול הוא עץ, ניר ודפוס	5,440 "
בענף השני בגודלו - מתכת ואלקטרוניקה	3,580 "
טכסטיל, הלבשה ועור	2,180 "
מזון	1,520 "
כימיקלים, גומי ופלסטיק	1,020 "
יהלומים	460 "

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

השר ח. בר-לב

בשנים 1964 ו-1965 נחנכו בירושלים 41 מפעלי תעשיה חדשים, שסיפקו 1,030 מקומות עבודה. ברגע זה, חסרים לתעשיה בירושלים 800 עובדים. יחד עם זאת, צריך להמשיך ולפתח את ירושלים. מבחינת הסיוע, לפי דעתי, לכל המפעלים התעשייתיים ירושלים נמצאת בקדימה מעבר לכל מה שקורה ברצועת החוף; מעלה אדומים הוא בקדימה עליונה כמו חצור וכו'. מפעלים עתירי מדע הצמודים לפרקים בירושלים עדיפים על כל מה שקורה בישראל; מפעלים עתירי מדע שאינם מוכרחים להיות בפרקים תעשייתיים, ירושלים מועדפת על רצועת החוף. לדעתי, אי אפשר לתת למפעלים אלה אותו הסיוע שאנו נותנים באיזור פיתוח.

היו"ר השר ח. צדוק: אנו מוכרחים להגיע היום לסיכום ראשון. אבקש את זורע להתיחס לסעיף ב' ואת בלקינד לסעיף ג'.

מר מ. זורע: לסעיף ב' - אני שמח לכוון לדעת גדולים.

היו"ר השר ח. צדוק: תסביר מה זה מחירי טבלה.

מר מ. זורע: אגיע לכך בהמשך דברי. אחוז הקרקע בהשקעות - בכל השקעה, ובמיוחד בהשקעות בהן מדובר היום - הוא קטן. אינני רוצה לנקוב באחוז מדויק. כל התופס את סעיף הקרקע כסעיף עיקרי, תופס סעיף קטן מערך ההשקעה. נקודה שניה, אני מבדיל - ולעניות דעתי, חייבים להבדיל הבדל זה - בין מדיניות בעניני קרקע לבין הוראות אדמיניסטרטיביות. כשאני מדבר על מדיניות, אני אומר שהמדיניות הנוכחית של הממשלה - לפיה עובד המינהל

ש מ ו ר

מר מ. זורע

לפחות מזה 4 שנים - שעל קרקע אין סובסידיה, וזה יכול ללבוש צורות שונות. צורה טכנית אחת, שמשרד הנוגע בדבר מכסה בלירות את ערך הקרקע, אך בערכי הקרקע אין משחקים ולאוצר נכנס ערך הקרקע המלא. זו המדיניות לפיה אנו פועלים. כל שינוי ממדיניות זו הוא בגדר חריג. יש להזהר, לעניות דעתי, מלהביא את החריגים למצב שהם יהיו רוב המקרים.

מה שאני קורא הוראות אדמיניסטרטיביות, זו הטבלה. עד לפני כמה שנים היה מקובל, שקבעו מחירים, שאינם ריאליים בשוק המקרקעין, לכל מיני צרכים. מזה שלש שנים, בשתוף פעולה בין משרד האוצר, משרד השיכון והמינהל הבאנו את הטבלאות לערך הריאלי של הקרקע.

היו"ר השר ח. צדוק: היום, לגבי קרקע לתעשיה באיזורי פיתוח, לא מוכרים לפי מחירים של שמאי, אלא לפי מחירים שבטבלה. לגבי שיכון יש מצב אחר. לגבי תעשיה במרכז הארץ יש מצב אחר. אך קרקע לתעשיה באיזורי פיתוח היא לפי מחירים שבטבלה. מה שמוצע כאן, שגם ירושלים תהיה באותה קטגוריה. ירצו פעם לחסל את כל הענין של מחירי טבלה ולעבור גם בתעשיה למחירי השוק, יעשו זאת ואז זה יחול גם על ירושלים; אך כל זמן שבאיזורי פיתוח, גם א' וגם ב', יש מחירי טבלה בקרקע לתעשיה, מוצע כאן שאותו הדין יחול על ירושלים. אני יודע, שיש חברים שלא ברור להם ענין זה בדיוק ולא הצלחתי לשמוע מפיך מה זה מחירי טבלה.

מר מ. זורע: אני רוצה לעמיד אותם מנקודת ראות קצת אחרת משלך, אך לא נוגדת.

מדיניות הממשלה אמרה לחסל את כל המחירים הסובסידיאליים בטבלאות והתחלנו

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

מר מ. זורע

במשרד השיכון. היום, מחירי הטבלאות של משרד השיכון הם מחירים ריאליים, פרט ל-16 אתרים בארץ, שהם יוצאים מן הכלל. ישנן עוד טבלאות - טבלאות לתעשיה והכוונה של הממשלה היתה - עד כמה שאני יודע ולפיה אני פועל - לחסל גם את המחיר הסובסידיאלי בעניני תעשיה. זו היתה מגמה של המדיניות הכוללנית של ממשלת ישראל עד כאן. כך שהמצב אותו תיאר היום שר המשפטים הוא מצב נכון להיום, אך להשען על זה ולהרחיב את הפירצה של המדיניות הקודמת, זו לדעתי הרחבת הפירצה של מדיניות, אשר הולכת לכוון זיהוי מחירי הטבלה למחירי השוק.

השר י. רפאל: האם הטבלה משתנה או עומדת?

מר מ. זורע: הטבלה משתנה אחת לפרק זמן ועד כה, המגמה היתה לקרב אותה, כל שנה עוד יותר, למחירי השוק. אפשר לנקוט בטכניקה, שאומרים ליזם "אתה תשלם רק רבע מהמחיר הריאלי והממשלה תכסה את היתר". מוטב שהממשלה תכסה בלירות ולא בקרקע.

יש כיום מגמה בועדה - והיתה ישיבה אצל השר בר-לב - לפרוץ את הטבלה ולתת לה מעמד קיים ודבר זה נוגד את מדיניות הממשלה הכוללת.

היו"ר השר ח. צדוק: אני קורא סיכום מישיבה, שגם אתה השתתפת בה: "קרקע לתעשיה בירושלים, אשקלון ובאר-שבע תוקצה במחירי טבלה שתקבע ע"י משרד המסחר והתעשיה ומיטל מקרקעי ישראל ותאושר ע"י שרי התעשיה, החקלאות והמשפטים". ז"א שאתה חולק על הסיכום הזה?

[illegible]

ש מ ו ר

מר מ. זורע: בהחלט כן, כי באותו סיכום ישבו 4 שרים, אך הם עסקו בענין שההכרעה הסופית לא בידם וכפו עלי "הר כגיגית". כל הסיכום היה שלא על דעתי.

אני בעד קרוב הטבלאות למחירי השוק, כי זו מדיניות הממשלה. מי שרוצה לתת סובסידיה, אני מציע שיתן סובסידיה בלירות ולא בקרקע. המגמה המתפתחת תשאר בעינה - ללכת למחירים הריאליים. אני רוצה להצביע על אבסורד שמתקבל. אותו הסקטור שהוא הכאוב, דהיינו דיור, הוא הסקטור המשלם מלוא מחירי הקרקע כיום והתעשיינים לא. אני רואה בזה אבסורד. מתקבל דה-פקטו בפעילות המעשית היום-יומית, שהשיכון משלם את מלוא מחיר הקרקע. אני מציע, לא לסטות מהעקרון של מלוא מחיר הקרקע, על מנת למנוע ספקולציה. הממשלה יכולה לסבסד קרקע בלירות ולא בקרקע. יש לנו סיכום עם משרד המסחר והתעשיה להקפיץ עוד יותר את הטבלאות לכוון מחירים ריאליים.

השר י. רפאל: זרו אומר טענה צודקת אחת, שהוא רוצה למנוע ספסרות עם הקרקע.
אבל מה איכפת לתעשיין אם יתנו לו את הקרקע יותר בזול, או יתנו לו את הסובסידיה בלירות - הרי הוא קיבל זאת יותר בזול.

מר מ. זורע: בענין זה אפשר להעמיד תנאים. אם במשך 10 שנים התעשיין משתמש בקרקע ליעוד המקורי הראשון ולא החליף, במקרה זה ממפעל עתיר מדע לתעשית נעלים למשל, אז ההלואה עומדת.

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק: לגבי הטבלה, גם כן אפשר להעמיד תנאי זה.

מה הבעיה של עובדים נדרשים לתעשיה בירושלים, שאין להם פתרון במסגרת הסידורים הקיימים?

מר ש. בלקינד: נתקלנו בשני סוגי בעיות: מפעלים שתכננו לעבור או להתמקם בירושלים ועצרו ולא הגיעו הנה, בגלל בעית דיור לאנשי המפתח שלהם. אני אצטט תשובה של מפעל עתיר מדע, אשר הלך לרחובות: "כשאני מתמקם ברחובות, אין לי בעיה להשיג בגוש דן את הדיור לכל 100% האנשים שלי וזה לא עולה לי אגורה אחת. אם אני אתמקם בחיפה, יש לי פתרון ל-70% מהעובדים שלי ול-30% אני צריך לפתור את בעית הדיור. אם אני בא לירושלים, אני צריך לדאוג ל-70% פתרונות דיור ואינני מסוגל לסבסד זאת.

בעיה שניה - יש תשובה חלקית של משרד השיכון, שאנו מדברים עליה שנתיים, אם הבטחות שעד היום לא הגיעה דירה אחת לכלל מימוש. משרד השיכון אומר שהוא יעזור לפתרון של משכנתאות עם ביטוח הצמדה במסגרת השכונות החדשות. פתרון זה עונה לגבי חלק מהאנשים ואינו עונה על סוג אחר של אנשים. מנהל מפעל אינו רוצה שיכתיבו לו היכן לגור ויש לו הפרש הרבה יותר גדול מעבר למשכנתא שמשרד השיכון נותן. סוג שלישי הוא אותם אנשים, הרוצים לעבור לירושלים לתקופת נסיון ומבקשים דיור בשכירות לתקופת מעבר. גם לכך לא היה עדיין פתרון עד לרגע זה.

היו"ר השר ח. צדוק: אני רוצה להעיר הערה מקדימה.

אני מקבל את הגישה של שר הבריאות.

בכל הנוגע לאספקת תעסוקה לתושבי ירושלים, יש עלינו חובה שווה ליהודים ולערבים. אני איני יודע שיש בעיה של אבטלה בקרב תושבי ירושלים הערביים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק

היות ואין לנו מדיניות של משיכת תושבים ערביים נוספים לירושלים ואין בעיה נוספת של האוכלוסיה הקיימת, אין לנו צורך באמצעי עידוד מיוחדים כדי לפתח תעשיות, אשר יעסיקו ערבים בירושלים. לעומת זאת, גם כשאין בעיה של אבטלה בקרב יהודים הגרים בירושלים, יש לנו מדיניות מפורשת של משיכת יהודים לירושלים. לכן, צריך לעודד מפעלים ורק מפעלים אשר יעסיקו יהודים בירושלים, כי זו המדיניות שלנו. למדיניות זו, בקטע מסוים, מכוון הדיון שאנו עוסקים בו.

שר המסחר והתעשיה נתן לנו הגדרה מאד מאד מצומצמת של מפעל עתיר מדע, ששוכן בתוך קמפוס ואני מניח לרגע, שלזה יש היום תמריצים מספיקים. אך אנו לא יכולים להכריח מפעל עתיר מדע, במובן זה שהמדע והטכנולוגיה הם חלק ניכר מהליכי היצור שלו, שילך דוקא לקמפוס. יש מפעלים שאינם רוצים - הם רוצים להקים מפעל פרמצבטי, עם פיתוח ועם מדע, לאו דוקא בקמפוס של האוניברסיטה.

השר י. רפאל: האם ה-200 דונם, אותם הזכיר השר בר-לב, שייכים לנו?

היו"ר השר ח. צדוק: הם עומדים לרשות משרד המסחר והתעשיה.

מדובר לא רק על מפעלים עתירי מדע. מבחינתי, סימן ההיכר הוא שמפעלים עתירי מדע הם, לפי טבע בריאתם, מפעלים לתעסוקה יהודית. אני איני מוציא מכלל אפשרות, שיש עוד סוגי מפעלים שהם לאו דוקא מוגדרים כעתירי מדע והם, לפי מהותם, לתעסוקה יהודית. אז אני

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק

גם מפעלים אלה רוצה לכלול, אך אינני יכול לקבל פורמולה כללית, כי פורמולה כללית תחטיא את המטרה, כי אז אני מפתח את כל השטחים, ואני רוצה לפתח תעשיה, שתמשוך יהודים לירושלים. הנוסח יכול להיות, למשל, מפעלים עתירי מדע, שלפי טבע בריאתם מכוונים ליהודים, או מפעלים ששר המסחר והתעשיה יאשר אותם לצורך הטבות אלה; ואני סומך ששר המסחר והתעשיה יאשר רק מפעלים שנותנים תעסוקה ליהודים.

אני רוצה להעמיד את השאלה, אם למפעלים אלה, שהם מפעלים המושכים לירושלים יהודים, אנו סבורים שצריך לתת את מקסימום ההטבות, הניתנות בארץ, או פחות ממקסימום ועל זה יש ויכוח. אומר שר המסחר והתעשיה, שירושלים היום מסווגת יותר מאשר תל-אביב באמצע ואנו כאן דנים בשאלה, האם לא לגבי כלל מרכזי התעשיה בירושלים, אלא לגבי תעשיה יהודית בירושלים, אנו מסתפקים בסווג שלה באמצע, או אנו מעלים אותה לדרגה יותר גבוהה. אני מציע, שאנו נעלה תעשיה זו לדרגה יותר גבוהה.

לענין הקרקע - אני בהחלט יכול להיות שותף למגמה הכללית האומרת, שהממשלה בסופו של תהליך של החלטה, צריכה להגיע למצב, שאין בארץ לשום ענין מחירי טבלה; שבכל רחבי הארץ אין מחירים הנקבעים באורח אדמיניסטרטיבי, אלא קרקעות לכל מטרה: שיכון, בתי מלון, תעשיה לכל מטרה, לפי מחירי השוק, לפי מה שקובע השמאי הממשלתי. אילו היום המצב היה כזה, לא הייתי מציע כאן לעשות יוצא מן הכלל בשביל ירושלים וכאשר השאלה הכללית הזאת תעלה בממשלה, אני עשוי להיות בין אלה שהם בעד המגמה של ההאחדה. אך היום אנו במצב, שלגבי תעשיה באיזורי פיתוח יש מחירי טבלה ולקטגוריה זו אני מציע להוסיף את ירושלים. כאשר הממשלה תחליט, שאין יותר לשום מטרה מחירי טבלה, אז זה יבוטל מעצמו ואת המגמה הכללית הזאת צריך לקדם, אך זה לא ענין של יום. מחירי הטבלה בירושלים אינם חייבים להיות המחירים של איזורי הפיתוח - הם יכולים להיות

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק

יותר גבוהים, אך לא לפי שמאי, אלא לפי קביעה אדמיניסטרטיבית כמו באיזורי פיתוח.

השר ש. הלל: מה שאתה מציע זה רגרסיה של המגמה.

היו"ר השר ח. צדוק: אני בעד רגרסיה זו. כל זמן שלכל התעשיה באיזורי פיתוח יש מחירי טבלה, אני חושב שזה צריך לחול גם על ירושלים.

לענין המגורים - יש בעיה של מספר מצומצם של עובדים בתעשיות מיוחדות אלה, שאי אפשר למשוך אותם לירושלים, כי הם לא יגורו בשיכונים ציבוריים והפתרון הכללי הוא לא פתרון בעבורם. בענין זה אני מוכן שיעשה עוד בירור, כדי לראות אם יש לנושא זה פתרון מעשי. אם כן, אני מציע היום שאנו נקבל את סעיף א' בתוספת "מפעלים מיוחדים ששר המסחר והתעשיה יאשר אותם", כשהמובן שלנו שזו תעשיה יהודית.

השר ש. הלל: ביחוד לאחר התוספת שאתה מציע, אינני חושב שאנו חייבים להגביל את עצמנו מראש למפעלי תעשיה עתירי מדע. למשל, מפעל תע"ש אין בו, אולי, ענין של מדע מיוחד, אך זה מעצם טבעו יעסיק רק יהודים. לכן אני אומר, ברגע שאנו קובעים "מפעלים מיוחדים באישור השר", אנו לא חייבים להזדקק להגדרה של מפעלים עתירי מדע, כי יהיו גם מפעלים שאינם עתירי מדע.

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק: אם אנו רוצים שתהיה משמעות מעשית, אני רוצה שאותו סוג של מפעלים, שלכל הדעות הוא יהודי, מושך יהודים לירושלים ונפתח פתח לסוגים נוספים, עתירי מדע או אחרים, שיאושרו.

מי בעד סעיף א', עם התיקון שהוצע, ירים את ידו. סעיף זה נתקבל.

באשר לסעיף ב', עם אותה התוספת עצמה של "מפעלים מיוחדים שהשר יאשר אותם". מי בעד סעיף זה עם התיקון? סעיף זה נתקבל.

על סעיף שלישי לא נצביע, כי אני רוצה לקיים בירור נוסף עם שר השיכון.

מ ח ל י ט י ם:

א) מפעלים בירושלים וסביבותיה, שהם מפעלי תעשיה עתירי מדע, או מפעלים אחרים שיאושרו לכך על ידי שר המסחר והתעשיה, יהנו מכל ההטבות, התמריצים, האשראי והזכויות הניתנים למפעלים מאושרים הממוקמים באיזור פיתוח א', בין לפי חוק לעידוד השקעות הון ובין לפי הסדרים מינהליים.

ב) (1 קול נגד) קרקע למפעלים בירושלים וסביבותיה, שהם מפעלי תעשיה עתירי מדע, או מפעלים אחרים שיאושרו לכך על ידי שר המסחר והתעשיה, תוקצה במחירי טבלה, שתיקבע על ידי משרד המסחר והתעשיה ומינהל מקרקעי ישראל ותאושר על ידי שר המסחר והתעשיה, שר החקלאות ושר המשפטים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

a) [illegible]

b) [illegible]

[illegible] [illegible]

943M

עיין 1 מעל 2.

סטנוגרמה

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת ועדת השרים לענין ירושלים
ח' בחשון תשל"ז - 1.11.76

נכחו חברי ועדת השרים: ח.י. צדוק - יו"ר, י. בורג, מ. ברעם, ג. יעקבי, א. עופר, י. רפאל.

נעדרו חברי ועדת השרים: י. אלון (חולה), י. גלילי, ג. האוזנר(בחו"ל), ש. הלל (חולה), ש. פרס, ו. שם-טוב.

ט. קולק	-	ראש עירית ירושלים
ג. אבנר	-	מזכיר הממשלה
ד. אגמון	-	יועץ שר המשטרה
מ. בצראי	-	משרד התחבורה
ש. בלקינד	-	מנכ"ל החברה הכלכלית לירושלים
י. גבע	-	יו"ר החברה לשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים
י. גוטמן	-	לשכת שר המשפטים
נ. גרנות	-	החברה לפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים
ד. וינשל	-	המנהל הכללי, משרד השיכון
י. ורד	-	משרד החוץ
א. מיכאל	-	משרד העבודה
אל"מ ד. פרחי	-	צה"ל
מ. פרקש	-	לשכת שר העבודה
י. קולניק	-	משרד התחבורה
ש.רייכמן	-	משרד התחבורה
ש. פלג	-	מנכ"ל החברה לפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ניצב ח. תבורי	-	משטרת ישראל
א. אריאלי	-	מרכז הוועדה

סדר היום: ים/1. דיור לעובדים נדרשים למפעלים בירושלים וסביבותיה

ים/2. פעולות החברה לשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה, כולל:

א. הקמת חניון ומסוף שירותים בככר תפארת ירושלים

ב. הקמת ועדה בינמשרדית לבדיקת אופי שיקום בנין "החורבה" ברובע היהודי

./דיור

בפרוטוקול זה 18 דפים.

רשם: ציריב תק.

ש מ ו ר

ים/1 - דיור לעובדים נדרשים למפעלים בירושלים וסביבותיה

היו"ר השר ח. צדוק: אני רוצה להקדים את סעיף ב' של סדר היום, שהוא סעיף קצר. אתם זוכרים, שבישיבות הקודמות שלנו, כאשר דנו בענין עידוד תעשיה בירושלים, היו לפנינו שלשה סעיפים: הסעיף הראשון נגע לתמריצים, הסעיף השני נגע לקרקע והסעיף השלישי נגע לשיכון. דחיתי את הדיון בסעיף השלישי ועכשו לפנינו הצעה מסוכמת, על דעת שר השיכון, משרד האוצר ועל דעתי, שנוגעת לא רק לאנשי תעשיה בירושלים, אלא לאנשים בעלי מקצועות נדרשים בירושלים והייתי מבקש מהועדה לאשר הצעה זאת.

השר י. רפאל: מה זה נדרשים?

השר א. עופר: לגבי עובדים נדרשים בתעשיה יש הגדרה לכך. אני רוצה לתקן בסעיף שבו נאמר "המועמדים לסיוע הנ"ל כעובדים נדרשים למפעלים בירושלים יובאו לאישור הועדה המשותפת למשרדי האוצר, המסחר והתעשיה והשיכון..." ועדה זו היא יותר רחבה.

היו"ר השר ח. צדוק: אני מציע בסעיף זה למחוק את המלים "המשותפת למשרדי האוצר, המסחר והתעשיה והשיכון".

מר ד. וינשל: אני מציע להוסיף את בלקינד לועדה זו, בתוקף תפקידו.

השר י. רפאל: היו"ר אמר שמסירים את הסייג של תעשיה. אני שואל, אם יש לי להעביר 5 עובדים לירושלים, האם הם נדרשים?

[illegible] - [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible]: [illegible]

ש מ ו ר

השר א. עופר: בהגדרה הכללית הם קיימים. זו הגדרה רחבה מאד. אין זו הגדרה בחוק, אלא הגדרה תקנונית.

מר ד. וינשל: ההגדרה נקבעה ע"י ועדת השרים לאיזורי פיתוח ומופעלת ע"י משרד העבודה.

היו"ר השר ח. צדוק: ההגדרה היא ההגדרה הנקוטה לגבי העברת אנשים נדרשים לתפקידים שונים בערי פיתוח ואותה הגדרה תחול גם כאן.

השר י. רפאל: לנו יש כוונה להעביר ככל האפשר יותר אנשים לירושלים. אנשים שמובטחת להם עבודה בירושלים, הם נדרשים בשביל ירושלים. לכן, ההגדרה היא לגמרי שונה. כל יהודי נדרש לירושלים, אלא אנו רוצים, שתהיה מובטחת לו כאן עבודה. אם איזה שהוא מפעל פרטי, ציבורי, ממשלתי וכו' מבטיח למישהו עבודה וזה מוצא לנכון להחליף דירתו ולעקור לירושלים, תנתן לו עזרה.

היו"ר השר ח. צדוק: ההגדרה של נדרשים לצורך עידוד העברה לערי פיתוח היא הגדרה קיימת, אשר עובדה במשך תקופה ממושכת ואנו לא נוכל, תוך הישיבה הזו, לעבד לנו הגדרה אד-הוק לצרכי ירושלים. אני מציע שאנו נאשר סעיף זה.

השר א. עופר: ועדה זו מוסמכת לדון בכל מקרה עניני.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק: אני מציע, שתהיה סירקולציה של ההגדרה של נדרש בין חברי ועדה זו ואם מישהו יצה, לאחר שיראה הגדרה זו, להוסיף על הכתוב כאן לענין ירושלים, יציע זאת. אני מניח, שלאחר שיראו ההגדרה, יראו שכל המקרים כלולים בה ואם יתברר שלא, אפשר יהיה להוסיף.

מ ח ל י ט י ם: עובדים נדרשים למפעלים בירושלים וסביבותיה יוכרו כזכאים לסיוע ברכישת דיור בשכונות החדשות בירושלים וסביבותיה. הסיוע לזכאי הרוכש דירה בשכונות אלו יעמוד על הלוואה לא-צמודה שאינה עולה על 80 אלף לירות. הסכום יעודכן מדי פעם על ידי שר השיכון, בהתאמה להכניות הסיוע לשיכון בירושלים.

המועמדים לסיוע הנ"ל כעובדים נדרשים למפעלים בירושלים, יובאו לאישור הוועדה בראשות מר ר. דוד ממשרד המסחר והתעשיה, המופקדת על אישור סיוע ברכישת דיור לעובדים נדרשים במפעלים בערי פיתוח; בדיון על מועמדים הנדרשים למפעלים בירושלים יוזמן המנהל הכללי של החברה הכלכלית לירושלים, מר ש. בלקינד.

מרכז הוועדה יפיץ בין חברי הוועדה את הגדרת "עובדים נדרשים למפעלים" המשמשת בסיס לדיוני הוועדה האמורה.

ש מ ו ר

ים/2 - פעולות החברה לשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה, כולל:

א. הקמת חניון ומסוף שירותים בככר תפארת ירושלים

ב. הקמת ועדה בינמשרדית לבדיקת אופי שיקום בנין "החורבה" ברובע היהודי

היו"ר השר ח. צדוק: אני מציע לחלק את הדיון לשניים. תחילה נשמע דו"ח על פעולות החברה ואח"כ נראה מה אנו עושים עם שני הדברים הספציפיים הנזכרים בו. יש לי ספקות, אם שני הדברים הספציפיים הם נושאים לועדה זו ועל כל פנים, אם הם בשלים היום לדיון בועדה זו. לכן, אני מבקש להקדים את הדיון הכללי, את הדו"ח על פעולות החברה, כולל הביצוע של מה שקראנו "המלצות ועדת ננר".

השר י. רפאל: הודעתי ליו"ר עוד אתמול, שמתוך סיבה מיוחדת אינני יכול להשאר עד סוף הישיבה ואאלץ לעזוב בשעה 9.30. לשני הסעיפים המיוחדים הללו יש לי הערות עקרוניות. אם מתקבלת ההצעה, שלא נדון בזה היום, הרי שאין לי מה להעיר עתה. אם בכל זאת ידונו היום, אני מבקש שיאפשרו לי, במסגרת הזמן שאני כאן, להשמיע את הערותי.

היו"ר השר ח. צדוק: יש לי ספק אם שני סעיפים אלה הם נושא לועדה זו ועל כל פנים, דיון בסעיפים אלה אינו בשל היום, כך שנדון היום רק בחלק הראשון.

ש מ ו ר

השר א. עופר: אני רואה דחיפות, כי אלה שני הדברים העקרוניים לגבי הרובע.

כל היתר, זו סקירה ואפשר לשאול שאלות ולמעשה, זה רק עניני ביצוע. שני הדברים, שהם למעשה החלטות מדיניות, הם: 1) מה לעשות במקום החורבה וצריך להחליט בענין זה, כי זה דבר לאומי ממדרגה ראשונה. זה בודאי לא רק ענין לועדה מקומית ומחוזית ואם יש ועדה לעניני ירושלים, זה לדברים מסוג זה. 2) מה שדחוף לנו זה החניון, כי כבר היום אנו במצב קשה בקשר לחניה, גם אם עשינו חניון מחוץ לחומות, ע"י שער ציון. זה יכול, כמובן, ללכת בסדר רגיל של ועדה מחוזית ומקומית, אך היות ויש כאן שיקול רחב יותר, כדאי היה להביא זאת לועדה.

השר י. בורג: אני בהחלט מקבל שהיום לא יחליטו, אך אני רוצה לשאול דבר פשוט. עם כל המשקל הלאומי, ועדה זו אינה במקום ועדת תכנון מחוזית וארצית. לענין החניון, האם הוא כבר היה באיזו ועדה תכנונית?

היו"ר השר ח. צדוק: אם אנו לא דנים על כך היום, מוטב שלא נבזבז זמן על כך.

השר ג. יעקובי: נושא כמו החניון חייב היה להגיע לבירור בינמשרדי בטרם הוא מגיע לישיבת ועדה זו, משום שיש הערות רבות והשגות רבות על הצעה זו, מטעמים שונים, לאו דוקא עקרוניים, אלא תכנוניים והתבורתיים. כבר החלטנו בישיבת ועדת השרים הראשונה, שבנושאים שיש להם אופי בינמשרדי, יש צורך בתאום מוקדם, בטרם הדברים מובאים לכאן. זו דוגמא נוספת, כיצד ענין בא מבלי שיהיה תאום מוקדם.

[illegible]

[illegible]: [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ש מ ו ר

השר א. עופר: נוכחתי, שמלבד ועדת השרים לעניני כלכלה, אפשר להסתדר בלי ועדות השרים האחרות. ענין החניון והחורבה נדון גם בדרכים המקובלות בועדה המקומית והמחוזית. גם בועדה המקומית וגם בועדה המחוזית בודאי יש נציג למשרד התחבורה וועדת השרים המיוחדת באה לשלוף את הדברים מהטפול הנורמלי בועדות סטטוטוריות ולתת לזה שיקול יותר רחב.

היו"ר השר ח. צדוק: רציתי להמנע מלהגיד מה שאומר עכשו. שני הסעיפים הספציפיים האלה נמצאים פה על סדר היום שלא על דעתי. עכשו אני מבקש לדון על הסעיף, שנמצא על סדר היום על דעתי, והוא: פעולות החברה לשיקום הרובע היהודי בעיר העתיקה. אם הסעיפים האחרים יועלו לדיון יקבע, כרגיל בכל ועדת שרים, ע"י היו"ר במועד שהוא יקבע ובזמן שהוא יחשוב שהנושא בשל לדיון בועדה.

השר א. עופר: למעשה, הסקירה שבידיכם כוללת חומר רקע על פעולות החברה לשיקום הרובע היהודי. אני רוצה להפנות תשומת לב החברים, שלמעשה עבודות התשתית הסתיימו ברובן (מערכות המים, ביוב, חשמל, טלפון, אנטנה מרכזית, שבילים וכבכרות). אכלוס הרובע מתקדם בקצב מזורז. אם פעם היתה תלונה שיש פחות מדי משפחות, היום לאנשי הרובע יש טענות הפוכות, שעל שטח מצומצם מאכלסים יותר מדי משפחות. אינני מקבל טענה זו, כי באותו רובע גרו פעם הרבה יותר משפחות מאשר אנו מתכננים עכשו. בעמוד 5 של הסקירה אפשר לראות, שכבר איכלסנו 271 משפחות ועד סוף השנה נאכלס עוד 47 משפחות. תחזית הדירות למכירה היא: בדצמבר 76 - 40 דירות, מאי 77 - 44 דירות, ספטמבר 77 - 48 דירות.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

ש מ ו ר

השר א. עופר

מתוך כ-670 דירות שמתוכננות לבניה ברובע, הסתיימה בניתן של 318 דירות, שהן קרוב למחצית. בתהליך בניה עוד 157 דירות, שזה עוד רבע. בשנת 1977/78 יוחל בבניתן של 105 דירות. לגבי 90 הדירות שנאמר, שבבניתן יוחל בשנת 1978/79, הרי שהעבודה בהן תקח הרבה זמן, כי יש בעיות ארכיאולוגיות וכו'. אני מעריך, שמעל למחצית המספר המתוכנן יגורו כבר ברובע וקצב האיכלוס הוא די מהיר.

לגבי המכירות עצמן, בהן כלול גם הדווח של ועדת ננר - ועדה זו טיפלה ברשימה של 57 מועמדים. בקבוצה ראשונה היו 39 מועמדים, שלגביהם הענין גמור. קבוצה שניה כללה 18 מועמדים, שנמצאו בשלבי שיפוץ מתקדמים. 8 מועמדים - בוטלה זכאותם; 4 מועמדים - הועברו לרשימת הדיור הרגיל; 8 מועמדים - רכשו דירות במסגרת הדיור הרגיל; היתר שובצו לתור במסגרת הדיור הרגיל.

המצב לקבוצה השניה הוא כדלקמן:
13 מתוך 18 המועמדים מתגוררים בדירותיהם. 2 מועמדים משפצים עדיין את דירותיהם, 2 מועמדים סיימו את השיפוץ והודיעו על כוונתם לעבור לגור בדירותיהם בחדשים הקרובים. משפץ אחד נמצא בתהליך מכירת דירתו.

לגבי בעית האכלוס המתח ירד מסיבה פשוטה. אנו ירדנו מרשימות של נרשמים אבסטרקטיים, שמלבד שהם נרשמו פעם אין להם שום זכאות מאשר ליהודים אחרים וע"י זה שקבענו מחיר ריאלי לדירות. היום מוכרים דירות בהתאם להערכת השמאי. פעם יש על זה רווח והיום, לדאבוננו, יש על זה הפסד, כי היום, המחיר הריאלי של הדירה, עם עבודות התשתית, הוא פחות מאשר אנו משקיעים בדירה זו.

ש מ ו ר

השר א. עופר

יש שמאי הקובע כמה דירה זו שווה ולפי הערכה זו מוכרים אותה. אין רווחים על ענין זה. אתמול פרסמנו מודעה למכירת 10 דירות. כל אחד יכול לבוא. אם יש יותר מועמדים על דירה אחת, אז יש הגרלה. אם יש רק מועמד אחד, הוא זוכה בדירה. יש בעיה קבועה של אלה שרכשו דירות ברובע ואינם גרים בדירות אלה. החוזים הראשונים לא חייבו לגור ברובע. החוזה היום מחייב לגור ברובע ויש על כך בקורת. בעבר לא היה סעיף כזה ואז אנו מפעילים השפעה. הגשנו כבר תביעות משפטיות כנגד 5 דיירים, אשר התחייבו לגור ברובע ואינם עומדים בהתחיבותם זו.

אחד הדברים שמתפתחים באיטיות זה ענין העסקים. אמנם, נפתח ברובע בית קפה ונפתחו מספר עסקים במקום. התוואי האלטרנטיבי צריך להיות משער ציון לכותל המערבי. היום יש תוואי שאנשים יכולים לחנות, כשם שחונים ליד שער יפו. יש מגרש חנייה מחוץ לחומה, מוסדר ויפה ואפילו עם עצים, ואז נכנסים דרך שער ציון ויש תוואי הליכה לכותל המערבי. גם בדרך לתוואי זה יש עסקים. אמנם, רוב החנויות נמכרו, אך העסקים עוד לא נפתחו.

לגבי הבניה - אנו רצינו בשלב זה כבר למצוא סינסזה בין המשך הבניה ולגמור את שיקום הרובע ולתת אפשרות לאנשים לגור במקום. אז עובדה תכנית מיוחדת לאנשים הגרים במקום היכן הם חונים. הכניסה היא משער ציון עד בתי המחסה ועד בתי הכנסת הספרדיים ועד, בעצם, כניסה לציר המרכזי, שזה רחוב היהודים מצד אחד ורחוב חב"ד מצד שני. זה אותו שטח עצום שעליו צריך לבנות את החניון. שטח זה צריך למלא שלשה תפקידים: (1) חניה של הרובע - כי אין מקום חניה אחר בתוך הרובע. (2) זה צריך להיות מסוף לשרותים. בקומה אחת מתחת לפני הקרקע

ש מ ו ר

השר א. עופר

צריכות להכנס כל מכוניות האספקה גם לרובע היהודי ואולי גם חלק לשוק, וכן מכוניות מכבה האש. (3) מעל פני הקרקע צריכים לקום מוסדות שנחוצים לרובע: בית ספר שצריך להיות מעל פני הקרקע וכן אנו רוצים לבנות מלון לא גדול, שאדם שאין לו דירה ברובע ורוצה ללון בעיר העתיקה, יכול ללון בבית המלון.

כל ענין שמירת השבת מובטח בכל הכללים. אין חילול שבת בתוך הרובע במסגרת פעולות החברה.

ענין החניון הוא הכרעה חשובה וצריך להחליט. מטבע הדברים כשמגיעים לדבר xxx כזה יש בו שיקולים רבים. נדמה לי, שבינינו לבין העיריה יש הבנה בענין זה.

השר י. בורג: את בית הספר אתה רוצה לבנות מעל לחניון?

השר א. עופר: כן. מעל פני הקרקע יהיו בית הספר והמלון. קומה אחת מתחת לפני הקרקע יהיה מסוף השרותים. שתיים או שלש קומות למטה יהיה החניון.

לגבי מוסדות ציבור, יש התקדמות די ניכרת. באשר לבתי כנסת, הרי שמלבד הכותל המערבי, יש בית כנסת גם לספרדים וגם לאשכנזים ושוקמו עוד ארבעה בתי כנסת ספרדיים. הציבור ברובע שואל לגבי החורבה וכנראה, אחוז המתפללים הרבה יותר גבוה, בעיקר בשבתות ובחגים. אנשי הרובע טוענים, שהיום בתוך בית כנסת הרמב"ן צר המקום, בעיקר בשבתות ובחגים.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (2) [illegible] [illegible] [illegible]

ש מ ו ר

השר א. עופר

יחד עם העיריה החלטנו לנקות
את החורבה ולהסדיר אותה כך, שיראו שהיתה פה חורבה. ההשקעה רק להסדרת המקום מגיעה ל-650 אלף ל"י, שמכוסה ברובה ע"י תרומות.

ברובע קיימים כל מוסדות הציבור,
מלבד בתי ספר. יש מעונות יום של כל הארגונים, גם של המזרחי וגם של ארגון אמהות עובדות. לגבי בתי ספר יש בעיה. יש ילדים רבים ברובע, אך הם מחולקים מאד מבחינת המגמות: יש ממלכתי, יש ממלכתי דתי ויש החינוך העצמאי. מנהל מחלקת החינוך של העיריה טוען, שמוטב להוביל את הילדים כל אחד לבית הספר שלו, מאשר להקים ברובע כמה בתי ספר, לכל המגמות, ויהיו מספר תלמידים מועט בכל כיתה. אך בסופו של דבר, נצטרך להקים בית ספר אחד ממלכתי ובית ספר אחד ממלכתי-דתי והם יבנו מעל לחניון.

יש שתוף פעולה מלא בין החברה ובין
העיריה ועל מנת לא לסבך את ענין החזקת המקום קבענו הסדר, לפיו יש שרותים שהעיריה נותנת 100%: חשמל, ביוב, מים, הוצאת אשפה ממקומות הריכוז.
חילקנו חלוקה ברורה למה אחראית העיריה ולמה אחראית החברה, מבלי להתחשבן במדויק על ארנונה שהעיריה גובה. חלוקת הסמכויות היא ברורה והענין פועל.

השר ג. יעקובי: האם מי שעובר לרובע לא רק מתחייב
לגור בו, אלא גם למכור את דירתו,
כדי שהוא לא יהיה בעל שתי דירות, אחת ברובע שהוא גר בה בינתיים והשניה במקום אחר, שאותה הוא משכיר ואליה יש לו אופציה לחזור.

[illegible]

[illegible] W. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ש מ ו ר

השר י. רפאל: אם הוא קונה את הדירה ברובע, באותם תנאים רגילים, ללא כל הטבות, למה הוא צריך להיות שונה מכל יהודי אחר?

השר ג. יעקובי: משום שיש סובסידיה ממלכתית אדירה לרובע.

מר ט. קולק: אני רוצה להעיר להיסטוריה של ענין החורבה. השתתפתי בזמנו בישיבות הממשלה עם גולדה ועם קהאן. אמנם, לא נתקבלה אז החלטה, אך נתקבל הפרינציפ שקהאן הציג, שהחורבות של החורבה, בצורה כזאת או אחרת, תשמרנה כדי שברובע זה, שמחר יהיה המקום היפה ביותר, ישאר זכר לזה, שפעם הראו אותו גם לשם ההיסטוריה. יש בכל זאת רובע מוסלמי וכמה שלא נשקיע בו, ישאר רובע די עני ואז עלולים להגיד לנו, שאצלנו בנינו ואצלם לא. יסוד זה נתקבל בזמנו וכן נתקבל אז שכאשר החורבה תבנה, היא תבנה על חלק המגרש על יד זה, בכוון לכותל. אינני יודע אם נתקבלה אז החלטה כזאת, אך על רוח דברים אלה החליטו וזה מה שהחברה כרגע עושה. היא שומרת את השרידים. לפעמים, ב"יום ירושלים", רוצים לערוך גם שם תפילה. אדרבה - זה רק מוסיף לקדושת המקום ולערך ההיסטורי של המקום. אך אני חושב, שאת ההמלצה שנתקבלה אז, אנו צריכים לאמץ, כדי שויכוח זה לא יחזור בכל פעם. מתי ואיך החורבה תבנה - זה נשאר לויכוח. יכול מישהו לומר, שיש מספיק מקומות להתפלל בהם ברובע. אני חושב, שיש פתרונות לתפילה מחוץ לחורבה, אך עצם ענין זה של שמירת ההריסות, כזכר לחורבן, זאת צריך באיזו שהיא הזדמנות לאמץ.

היו"ר השר ח. צדוק: אני מבקש לא להמשיך לדון בחורבה. בסוף הישיבה אציע איך לטפל בשני הנושאים הקונקרטיים.

S E C T

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק

אני חושב, שהנסיון של השנה האחרונה הוכיח שאנו עשינו צעד נכון, כאשר העברנו חברה זאת לאחריות שר השיכון.

אני רואה, שלפי הדו"ח שלפנינו, הצעדים שהתחייבו מהמסקנות של ועדת ננר, לגבי נושא של שיפוץ עצמי, ננקטו.

אני רציתי שיובאו לועדה דברים אלה:

א) איך היום נקבעים מחירי הדירות.

ב) איך היום מוצעות דירות ונקבעים רוכשי הדירות. האם יש עוד מחויבויות של העבר, לפי תנאים היסטוריים, או שנמתח קו על העבר והדירות הנגמרות היום מוצעות ונמכרות לפי התנאים החדשים.

ג) שאלתו של שר התחבורה היא חלק ממנה: הבעיה של הבעלים הנעדרים, איך החברה מטפלת בנושא זה.

אני חושב, שחלוקת התפקידים בין העיריה והחברה היא חלוקה טובה והכניסה בהירות לענין שלא היה ברור. יחד עם זאת, נדמה לי שהחברה, ביום מהימים, כלומר כאשר היא תסיים תפקידה, היא צריכה גם לסיים את תפקידיה הכלליים, כלומר, זו לא חברה שנועדה להתקיים לעולמים, כמו עיריית ירושלים. בתקופת המעבר, כשהרובע הולך ומוקם, וזה ימשך עד 1981-1980, יש לחברה זו כמה תפקידים בעלי אופי מוניציפלי, אך בסופו של דבר, כל התפקידים המוניציפליים צריכים להיות תפקידיה של עיריית ירושלים.

מר ט. קולק: יש על כך משא ומתן ומגעים.

S a r n

Arjuna said, O. Janaka!

Yet again, concerning the same question
Arjuna once more put it to Janaka, saying: Please explain the knowledge of Sankhya.

Yet again, after hearing Janaka's
answer concerning the form of the Self, Arjuna asked, saying:

Yet again Arjuna asked Janaka saying:
a) Yet also, tell me about Brahman.
b) Yet also, please tell me about Brahman. Now to the contrary of that, the naked creature, by which if we have knowledge then the state of Brahman.
c) Again we do hereby ask: Which is of hidden nature, yet which cause cause it.

Yet also, concerning the
nature which brahmaya and brahmaram sacred text, the non-Self, and so too, also to Brahman, the Self, and also, which cause are hence hence, the area so forth as hence hence. After, if of that which sacred knowledge, our state of hence, change hence hence, the [illegible], so there is one hence the Self area attached, by color of the, of knowledge hereinafter sacred form hence of hence Brahman.

Sri G. Said: To Yet of the that hence.

ש מ ו ר

מר י. גבע: אתחיל בשאלתו של השר יעקובי בקשר לבעלות. בתחילה היו חוזים, שלא חייבו מגורים ברובע. לאחרונה, בשנתיים האחרונות, החוזים מחייבים מגורים והגשנו כבר משפטים כנגד אנשים, אשר לא קיימו אותו סעיף וכבר קיבלנו צו על מגורים ראשונים והאיטיות הידועה לשמצה היא לא כל כך נוראה.

היו"ר השר ח. צדוק: אני מבקש לברור את המלים בקפדנות, כשמדברים על בתי המשפט.

מר י. גבע: אני מתנצל. בקשר לענין החתימה על הבעלות - היתה כוונה להחתים, אך לאור יעוץ של יועצים משפטיים התקשינו בענין זה וכרגע, החוזה אינו מחייב ויתור על בעלות של נכסים במקומות אחרים.

לענין מכירת הדירות - עד תקופה מסוימת, המחירים נקבעו בדרך שאינה זכורה לי. כיום, יש ועדת שמאים, שהם קובעים את הערכת הדירות, לפי הערכה של דירות באיזורים טובים בירושלים.

היו"ר השר ח. צדוק: איך מורכבת ועדת השמאים?

מר ש. פלג: הועדה מורכבת מ-4 שמאים: שמאי ממשלתי, שמאי או מהנדס משרד השיכון, שמאי פרטי שהחברה בוחרת ונציג החברה. המחירים נקבעים עפ"י שמאות הועדה, אך תמיד לנגד עיני הועדה נראית העלות האמיתית. השמאות קיימת רק בשנה האחרונה, כי עד היום, המחירים נקבעו על בסיס של מחירים בצפון מזרח ירושלים של משרד השיכון, ז"א - פר מטר מרובע. מאז שעברנו

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

ש מ ו ר

מר ש. פלג

משיטה לשיטה, היתה קפיצה גדולה במחירים. היום, מחיר העלות ומחיר השמאות הם פחות או יותר שווים, כשבשמאות הקרובה אנו צופים מצב הפוך, שהעלות תהיה גבוהה יותר מהשמאות.

מר י. גבע: עדיין יש דירות, שאנשים נתנו סכום מסוים וקיבלו, כתוצאה מזה, מחיר קבוע - מדובר ב-12 אנשים. יש עדיין אנשים, ששילמו הכל לפי 750 ל"י מ"ר. הרשימה של ה-600, שנרשמה לפני זמן רב, עדיין יש בה שאריות, אך רוב הדירות כבר אינן נמכרות דרך הרשימה. קבענו, שכל אדם מחוץ הרשימה מוצעת לו פעמיים דירה מחוץ החצע, בתנאים החדשים; והיה והוא לא בוחר, הוא יוצא מחוץ הרשימה. פעם שלישית אנו כבר מציעים דירות בהיצע החופשי. רוב הדירות נמכרות, אך יש פה ושם דירה ספציפית שיש בעיות למוכרה.

בקשר לתקופת החיסול של החברה וענין העיריה, אני בהחלט חושב שדברי השר צדוק נכונים ואנו פועלים ברוח הדברים שנאמרו על ידו ובהתיעצות עם העיריה נחשוב אם ניצור חברת תחזוקה למוסדות מיוחדים, או בדרך אחרת.

בקשר לחניון - הנושא עלה בועדה המחוזית והוקמה ועדת משנה של הועדה המחוזית. יש בעיות ואנו דנים בהן. הבעיה של החניון - מי שעובר היום ברובע היהודי ובעיר העתיקה רואה, שיש פראות בחניה. הצרכים רבים מהאפשרויות. המשטרה משתדלת והעיריה משתדלת, אך בגלל הלחץ הגדול וחוסר הפתרון, התקלות מרובות. בתקופה מסוימת היה מצב, שבבוקר לא יכולנו לשלוח ילדים לבית הספר בגלל הסיכון ונעזרנו במשטרה ובעיריה. גמרנו את החפירות הארכיאולוגיות ואם תהיה החלטה על

ש מ ו ר

מר י. גבע

הקמת חניון, כזה או אחר, אפשר יהיה לגשת, אחרי החורף, לביצוע. אם נדחה זאת, אנו עלולים להפסיד עוד תקופת בניה, כי זה חניון שהקמתו תיקח די הרבה זמן. יש בעיה, איך להכנס לחניון - אם לפרוץ שער נוסף בחומה או לעשות כניסה תת-קרקעית. אינני מניח שועדת השרים תמסור זאת להחלטה מחוצה לה, כי עד כמה שאני מבין, הועדה המחוזית מאד מתלבטת בסמכויותיה בקשר לשיקול כזה.

יש עדיין ויכוח על תשלום ההוצאות של החפירות הארכיאולוגיות. עד 1973, האוצר קיבל על עצמו, באופן ברור, לכסות זאת ומאז זה כתוב כהפסד החברה. באיזה שהוא שלב יהיה צורך להחליט מי מקבל על עצמו הוצאה זו.

מר ש. פלג: אחת הבעיות שהתעוררו ברובע היתה, שבתקופה מסוימת, מתוך כ-200 משפחות שיכלו לגור, כ-24 דירות עמדו ריקות וחלק השכירו הדירות ללא רשות החברה. זה נבע מכך, שהיתה נוקשות, שחייבה את המשפחה לגור ואם לא, חייבה את המשפחה למכור את הדירה לחברה. כדי להבטיח את המגורים קצת שחררנו מנוקשות זו ואמרנו: "קודם כל, אתה חייב לגור בדירה. אם אינך יכול מסיבות של שליחות לחו"ל, הוראה באיזור פיתוח וכו', תשכיר את הדירה, לאחר שתקבל אישור מהחברה, למועמד". אמרנו, שמי שרוצה למכור, יוכל למכור למי שרוצה. ברור, שהעדפנו שהמכירה תיעשה למועמדים. אך גם אז המועמד חייב לקבל אישור החברה וחייב לחתום על אותה התחיבות, שהתחייב האיש המתחיל לגור בפעם הראשונה.

היו"ר השר ח. צדוק: בשני הדברים הספציפיים אני מציע: בענין החניון - חייב להיות בירור בינמשרדי, לפני שזה יגיע לועדה זו. יכול להיות, שלאחר הבירור הבינמשרדי

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ש מ ו ר

היו"ר השר ח. צדוק

יתברר, שאין צורך שנושא זה יגיע לועדה זו.

השר מ. ברעם: אם מתכוונים לגודל החניון, אני מקוה שנחליט בועדה זו.

היו"ר השר ח. צדוק: קודם, מוכרח להיות בירור בינמשרדי. יש פה ענינים תכנוניים וצד תקציבי וצריך להיות בירור בינמשרדי, לפני שזה יגיע לשולחן זה. יכול להיות, שזה יגיע עם שתי אלטרנטיבות ואז נדע מה האלטרנטיבות.

השר א. עופר: יש ועדת משנה של הועדה המחוזית, שדנה בחניון ושם כל חילוקי הדעות.

היו"ר השר ח. צדוק: אני לא הצעתי שום דבר להקים. אמרתי, שמוכרח להיות בירור בינמשרדי לפני שזה יגיע הנה.

באשר לחורבה - שר השיכון הציע כאן ועדה בנימשרדית בשתוף העיריה. יכול להיות, שדוקא בנושא זה, באותו צוות שצריך להחליט או להמליץ, צריכים להיות מיוצגים גם גורמים ציבוריים, ולא רק מוסדיים-ממשלתיים-עירוניים. אך על זה עוד אקיים שיחה עם שר השיכון. אני חושב, ששר השיכון ושר הדתות צריכים להיות שותפים עם העיריה, אך נקיים עוד שיחה לפני שנביא הדברים לכאן.

ש מ ו ר

מר ט. קולק: בקשר לחורבה, היה דיון בנוכחות מנכ"ל החברה, עם נציגי הציבור ועם אנשי העיריה והם קיבלו את הסיכום, שאמנם נקבל את הרעיון היסודי של האדריכל קהאן ז"ל. הדבר, מבחינה כללית, נראה מסודר, אם כי אין על כך החלטה רשמית. לי גם היתה שיחה עם שר הדתות בענין זה. הויכוח הוא על דבר לגמרי אחר. אנשי הרובע רוצים לגשת מיד לבנין החורבה. שר הדתות חושב - ואני מצטרף לדעתו - שבמדה ויש כספים להקמת בתי כנסת, הרי שבתי כנסת בנוה יעקב, ברמות ובגילה דחופים יותר לציבור מאשר עוד בית כנסת סמלי, שיום אחד צריך לקום, אך הוא אינו דחוף לרובע.

אני חושב, שהענין בשל לדיון ולהחלטה כאן ולא צריך, עוד פעם, לעבור את כל הדרגים, כי עברנו אותם. יתכן, שכדאי להזמין הנה את נציג הרובע ואפשר היה לסיים את הענין על דעת כולם.

השר ח. צדוק: אתה אינך חושב היום שיש צורך בהקמת ועדה בינמשרדית?

מר ט. קולק: אין צורך באותה ועדה.

היו"ר השר ח. צדוק: העובדה, שהישיבה היום, על עניני הרובע, היא קצרה מעידה על כך, שעניני החברה יצאו למרחב ונסתפק בזה, שאחת לשנה נשמע דווח קצר.

מר ט. קולק: אני רוצה להדגיש עד כמה החניון דחוף. כל הסידורים שהשר עופר דיבר עליהם, החניון ליד שער יפו, ליד שער ציון וליד שער האשפות, אינם מהווים פתרון.

מר ד. וינשל: לדעתי, חיוני להחליט כאן, שעד תאריך מסוים בינואר תהיה החלטה, ז"א אם חילוקי הדעות בכל הועדות שהוזכרו כאן, לא יגמרו עד ינואר, חייבים להביא זאת כאן להכרעה.

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

947M

עותק 1 מתוך 2.

סטנוגרמה.

מזכירות הממשלה

שמור

פרוטוקול
ישיבת ועדת השרים לענין ירושלים
כ"ח בכסלו תשל"ז - 20.12.76

נכחו חברי ועדת השרים : ח.י. צדוק-יו"ר, י. אלון, מ. ברעם, ג. האוזנר, ש. הלל, א. עופר , ו. שם טוב.

נעדרו חברי ועדת השרים : י. בורג, ז. גלילי, ג. יעקבי, ש. פרס, י. רפאל.

א. אוזן	- שר החקלאות והתקשורת
ט. קולק	- ראש עירית ירושלים
ד. אגמון	- משרד המשטרה
א. בידץ	- מנהל מקרקעי ישראל
מ. בנבנישתי	- עירית ירושלים
מ. גבאי	- מנהל כללי משרד המשפטים
י. גוטמן	- לשכת שר המשפטים
מ. גורדון	- נציבות שירות המדינה
ד. וינשל	- המנהל הכללי, משרד השיכון
י. ורד	- משרד החוץ
א. מיכאל	- משרד העבודה
אל"מ ד. פרחי	- צה"ל
ש. ריכמן	- משרד התחבורה
ש. שטנר	- משרד האוצר
ש. שירן	- משרד האוצר
א. שריג	- עירית ירושלים
א. לישנסקי	- סגן מזכיר הממשלה

סדר היום : ים/3. העברת משרדי ממשלה לירושלים עמ' 2.

./העברת

בפרוטוקול זה 20 דפים.

רשמה: עלה גרינר.

ים/3. <u>העברת משרדי הממשלה לירושלים.</u>

<u>השר ח. צדוק:</u> הסעיף שעל סדר היום - ההעברה ההדרגתית של משרדי הממשלה המרכזיים לירושלים. אני חושב שאנחנו, היום, יכולים להחליטה לצעוד בענין זה צעד נוסף - ואני ניגש לנושא זה בזהירות רבה, כדי לא ליצור אשליות, שהנה, תוך זמן קצר , אנחנו נבצע את זה. רק על-ידי תכנית לזמן ארוך וביצוע הדרגתי, אפשר להרים את הענין הכבד הזה, שעוסקים בו כבר כל כך הרבה שנים. אני אבקש ממר שטנר להציג את הענין כפי שהוא נראה לנו היום.

<u>מר שטנר :</u> הכוונה היא לפעול להעברה הדרגתית של משרדי הממשלה, או של אותם חלקים ממשרדי הממשלה שמוגדרים כיחידות ארצית. היינו, יחידות מטה ארציות, יחידות שרותים ומחקר ארציות שניתנות להעברה. מדובר פה, סה"כ, בכ-4,000 עובדים, שכמעט כולם נמצאים באזור תל-אביב, אשר יועברו לירושלים.

הארגון של ההעברה בנוי בצורה כזו- סומנו בירושלים מבנים בשטח מספיק לאיכלוס אותם 4,000 משרות, שמוגדרים כמבנים זמניים. מבני משרדים. כאשר במקביל לפעולת ההעברה, הוחל בבניית מבני קבע לאותם משרדים. והכוונה למבני קבע בקרית הממשלה בגבעת-רם ובשיח'-ג'ארח. המבנים הזמניים שעליהם אנחנו מדברים, שייכים לאוניברסיטה העיברית ולחברה הכלכלית לפיתוח ירושלים - ויתכן שנצטרך להשתמש במבנים נוספים לאיכלוס אותם משרדים שעוברים.

המו"מ על ההעברה של כל משרד ומשרד ותנאי ההעברה לעובדים, יקבעו כמובן יותר מאוחר, כאשר נגיע לדיון על כך עם כל משרד ומשרד.

<u>השר ח. צדוק :</u> אולי אתה יכול להגיד לנו משהו יותר על הדיור המשרדי הזמני.

השר ח. צדוק

עכשיו מדובר על האפשרות, שהעברה,לפחות בחלקה, לא תהיה כבר לשיכוני הקבע הסופיים של המשרדים האלה, אלא תוקדם, ככל האפשר, ע"י השתכנות בדיור משרדי זמני - אולי תגיד לנו למה הכוונה?

מר שטנר: אנחנו דיברנו על מספר פרוייקטים. לאוניברסיטה העיברית יש מבנה גדול של כמה אלפי מטרים, שהם מפנים באזור ממילא. ישנם שיכוני האלף, שיכוני הסטודנטים, ביבכתי גבעת רם, שיש כוונה לפנות אותם ולהשתמש בהם לצורך דיור משרדי.

סגן רה"מ י. אלון: מה יעשו הסטודנטים.

מר שטנר: היום השיכונים הללו הם בניצול חלקי. בעוד שיש בהם 1300 מקומות, רק 700 - 800 מתגוררים בהם. יש להם פתרונות דיור אחרים לסטודנטים בירושלים.

השר ג. האוזנר: לשם התאמתם כמשרדי ממשלה, יש צורך בהשקעות יקרות?

מר שטנר: ההשקעות להתאמת המשרדים אינן יקרות. העלות הכוללת של ההתאמה איננה כל כך רבה לאותם מבנים של האוניברסיטה. היא תהיה רבה יותר במבנים של החברה הכלכלית עליהם מדובר.

השר מ. ברעם: אני מתאר לעצמי כי הם נועדו לתעשיה?

מר שטנר: כן. אך העובדה שיש דיור זמני במבנים בירושלים, תאפשר לבצע את ההעברה בצורה הרבה יותר מהירה מכפי שהיה אפשרי לוא היינו עובדים

מר שטנר

רק על מבני קבע. יש כי תהליך בניית משרדים הוא ממושך מאוד, ההערכה היא שהוא יקח כ-5-6 שנים. כאשר מבנים זמניים ניתן להעמיד תוך שנתיים לדיור של כל המשרדים.

השר ג. האוזנר: האם קבעתם לכם איזה שהוא סדר קדימויות לגבי - אילו משרדים יהיו יותר מוביליים בראשונה, מבחינת האפשרות להזיז אותם ולמקם אותם בירושלים. אתם מניתם כאן את המשרדים כולם לפי סדר א-ב, מקרי?

מר שטנר: זה לפי סדר מקרי. קשה לנו לומר כיום איזה משרד מובילי יותר ואיזה משרד מובילי פחות. זה תלוי גם ברצון של השר והנהלת המשרד וגם ביכולת להגיע לסיכום חיובי במו"מ עם העובדים. הדברים האלה יתבהרו ככל שתמשך העבודה. כרגע אין לנו שום אפשרות להעריך זאת, אם כי הובעה נכונות מצד מספר משרדים להתחיל בפעולות ההעברה.

השר ו. שם-טוב: האם יש השתית מקבילה או מלאי מספיק של דירות מגורים ל-4,000 עובדים.

מר שטנר: לפי הערכתנו, על-סמך נסיון ההעברה של מקרים קודמים, כמו העברת המכס בסוף שנות ה-50, העברת משרד השיכון בתחילת שנות השבעים, והעברת המטה הארצי באותה תקופה. חלק גדול מהעובדים אינו עובר, לטווח ארוך. כלומר, במשך שנה או שנתיים הוא נמצא בנסיעות יום-יומיות כמעט בין תל-אביב (מקום המגורים) לבין ירושלים (מקום העבודה) ולאחר מכן, חלק קטן של העובדים עובר. לפי ההערכה שלנו, לא יותר מאלף עובדים, בכל המשרדים האלה, יעברו לגור בירושלים. כאשר לתקופה של שנתיים, אלף דירות בירושלים, זה בהחלט דבר שהשוק המקומי יכול

לספוב.

השר ו. שם-טוב : כל היתר ימשיכו לגור בשפלה?

מר שטנר : ימשיכו לגור בשפלה ויעברו לאט, לאט לירושלים.

השר ש. הלל : אני רוצה לומר כמה הערות בקשר לתכנית הזו, שהיא תכנית שכולנו מעונינים בה. לדעתי, מוכרחים לקבוע סדרי קדימויות גם לפי החשיבות הפוליטית של הענינגם לפי ההגיון הכלכלי שבענין . לדוגמא : אני חושב שהענין של לשכת העיתונות, זה אחד הרעות החולות של מדינת-ישראל. כי אנו, סה"כ, עושים את הדברים האלה גם כדי לחזק את התודעה בעולם לגבי מעמדה של ירושלים. ובתור מי שהיה הרבה שנים בחוץ, ובתפקידים של משרד החוץ, אז אני יודע שמעולם לא הצלחנו להתגבר על חידוד התודעה שבירת ישראל זו ירושלים, משום שלשכת העיתונות המרכזית יושבת בתל-אביב, והיא מדווחת : "לשכת העיתונות המרכזית בתל-אביב מדווחת כך וכך ...". אני חושב, שכשכותבים את כל הדברים באותו סדר קדימויות, אז נקבעים הדברים, לאו-דווקא לפי ההגיון, ולאו-דווקא לפי השיקול המדיני ולפי השיקול הממשלכתי. ואני, לאחר שרשמו לנו פה את כל התפריט, אני חושב שאנחנו צריכים להטיל על אנשים לקבוע סדרי קדימויות, שיהיו מבוססים על אפשרויות ראליות - אם במשך שנתיים אפשר להעביר 5 משרדים, אלף איש, אז בואו לא ניקח דווקא את אלף האיש שהם פחות משמעותיים והכי פרובלמטיים.

נקודה שניה - כמי שמטפל במשרד שיש לו שלוחות בירושלים - המסה הארצי ונציבות בתי הסוהר - אני יודע שבמשך לא נפתרה הבעיה של אנשים שגרים בתל-אביב ונוסעים כל יום לירושלים. וזה עולה ביוקר רב, זה הורס את יכולת העבודה,

[illegible]

[illegible].

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ש. הלל

ואני חושב שגם בענין זה, או שיש לקבוע מסגרות יותר נוקשות. כמו למשל : שמי שעובר לעבוד במשרד כזה שהמרכז שלו בירושלים, חייב לעבור לירושלים תוך שנה, אחרת הוא לא יקבל , לא הוצאות נסיעה ולא שעות נסיעה ולא שום דבר אחר. כי יש תמונה קשה מאוד, שיש לך משרדים ומטות שיושבים בירושלים, והאנשים כל בוקר נוסעים הלוך וחזור על הכבישים , זה אחד הדברים שגורמים לבזבוז. אינני חושב שתפארתנו תהיה על זה, שבאופן פורמאלי, המשרדים נמצאים בירושלים, אך למעשה האנשים נוסעים הלוך וחזור כל יום.

נקודה שלישית - לאחר שנקבע את הדברים המרכזיים, את המשרדים הממשלתיים, וגם את האגפים המרכזיים, אני לא חושב שזה לגמרי פסול, שבחלק מהדברים המופיעים ברשימה, נמצא כי פרט לדבר פורמאליסטי, אין בזה כל הגיון, לא מעשי ולא כלכלי. אביא לכם לדוגמא - יש לנו ענין עם נציבות בתי הסוהר שהיא מופיעה כאן- הנציבות,אגב, נמצאת בירושלים. יש לנו בעיה עם יחידות שלה שמטפלות בלוגיסטיקה של בתי הסוהר וכן במחסנים, והנהלת הענין הזה. מרבית בתי הסוהר ממוקמים בין לוד ובין רמלה. לבוא כיום ולהעביר את כל זה לירושלים, במקום למקד את המשרדים ממש במקום (זה אמנם שרות ארצי, אבל הוא ממוקד בלוד ורמלה כשהשלוחות מגיעות לאשקלון, לבאר-שבע וכו') אינני רואה בזה הגיון. אני מציע, לכן, לקבוע את אותם סדרי עדיפויות. אם תגידו לי היום להעביר את אותם השיריים של נציבות בתי הסוהר - זה דבר שעומד בניגוד לכל הגיון מבחינת התפעול, דבר שלא יתן לי אפשרות להעביר את השרבנים ממילא לכאן. אני חושב שמה שמתבקש זו לא החלטה דקלרטיבית, אלא בדיקה מסודרת ומתוכננת עם המשרדים באשר לאפשרויות, באשר לסדרי הקדימויות הממלכתיים, האפשרויות של שיכון האנשים והכדאיות הכלכלית, לפחות מבחינת סדרי קדימויות.

[illegible] [illegible] [illegible] [

השר ש. הלל

כאשר נגיע למצב בו העברנו כבר את כל מה שהכרחי ואת כל מה שכדאי, נבדוק גם את הדברים שהם פחות כדאיים.

מר ס. קולק: אני כמובן מאוד מברך על היוזמה החדשה - ואינני צריך להסביר מדוע זה חשוב לי. אני מקווה שהפעם באמת תהיה התקדמות בנושא זה. אני חושב שגם באזורים החדשים בירושלים כמו רמות וגילה, נחוצה הזריקה הזו של אוכלוסיה, של פקידות ותיקה, שתבוא לשם. אני זוכר איזו השפעה טובה היתה להעברת כמה מאות שוטרים שכן הועברו עם המטה לכמה אזורים בעיר. ביחוד אנשים שהם לא מקשה אחת. וגם האוכלוסיה הזו, במידה והיא תבוא, הפא אוכלוסיה טובה וותיקה והיא תוסיף, וצריך לנסות, במידת האפשר, לכוון אותם למקומות שונים בעיר. אולי צריך, בכל זאת, ליצור תנאי העברה יותר קלים ברכישת דירות במקומות האלה. אני בטוח שהאוצר, ביחד עם משרד השיכון, יבדקו זאת.

אני רוצה, רק לאינפורמציה, למסור ענין שלא בדיוק נוגע לזה, אולי במקצת. אנחנו שיכנענו את הנהלת הטלביזיה, אשר מחפשת כל הזמן מקום להתפתח, שבמקום שתתפתח בלב העיר, שאין לה כלל אפשרות כזו, שתעבור, בתנאים מסויימים, לשטח שליד רמות. אנו חושבים שזה יכול להיות דבר גדול. זו יכולה להיות השכונה הגדולה ביותר שתקום -9,000 -- 8,000 דירות. הטלביזיה יכולה לתת לשכונה תוכן ומוקדם וגם לאפשר לטלביזיה להתפתח. זה גם יאפשר להעביר לירושלים כל מיני פונקציות של הטלביזיה שהיום לא בירושלים, להעביר לשם.

השר מ. ברעם: אני רוצה לברך, קודם כל, על הצעת ההחלטה הזו. אני חושב, שעל מה

שאנחנו היום מחליטים, זה לא על דקלרציה, כי אם דווקא על החלטה אופרטיבית. אינני חושב, שביום, בישיבה, אנחנו צריכים לקבוע סדרי קדימויות. אני חושב, כי הכוונה היא, באשר למה שפה כלול, כי לאחר שהועדה בראשותו של הממונה על התקציבים באוצר תוקם, הם יבואו בדברים, על יסוד החלטה עקרונית זאת, עם הנהלות המשרדים אשר מטפלים בדבר הזה . כי אני חושב שאם אנחנו נתחיל עכשיו להכנס לעדיפויות, אנחנו לא נגמור שום דבר, וזה ענין שצריך לטפל בו. ואני מקווה שלאחר שהכביש המהיר לירושלים יסתיים בכל זאת בספטמבר - אוקטובר 1977, לא תהיה שום טענה לגבי מרכזיותה של ירושלים, אפילו לנציבות שרות בתי הסוהר. נדמה לי שלהגיע מתל-אביב לרמלה, יהיה הרבה יותר קשה מאשר מירושלים לרמלה.

<u>השר ש. הלל</u>: הבעיה היא להגיע מרמלה לרמלה.

<u>מר שטנר</u>: תלוי לאיזה מוסד ברמלה אתה נכנס.

<u>השר מ. ברעם</u>: אם הוא ברמלה, שישאר ברמלה, אני לא מציע להעביר אותו מרמלה.

אבל אני אומר כי בדרך כלל, לא יהיה ספק במרכזיותה של ירושלים גם לגבי יתר החלקים בארץ, גם לגבי הצפון וגם לגבי הדרום. אני רואה שאני פה קליינט גדול מאוד, ואין לי כל ספק, שאם הדבר הזה יתחיל לזוז, אני מוכן מייד להכנס לדין ודברים עם האנשים בקשר עם העברת המוסדות. ואני רוצה לומר לך אדוני היו"ר, כי בין המכונים, כבר עתה אני מטפל באחת היחידות, אמנם לא הגדולות שלנו, המוסד לבטיחות וגהות, באשר להעברתה לירושלים. אני חושב שהדבר הזה יעשה, עוד לפני שאנחנו נתחיל לבצע יחד עם אגף התקציבים את הדבר הזה. אני מברך על כך, וברגע ששירן ירצה מפגש איתנו בענין זה, אנחנו נעשה כל מה שצריך כדי לסיים את הענין.

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השר א. עופר : אני כמובן בעד, אבל אני רוצה להדגיש כמה דברים, אם אנחנו רוצים לבצע את זה הלכה למעשה. קודם כל, אפשר לומר, שאם אחד הדברים יעלה זו תהיה בעית הדיור, לא תהיה בעיה של דיור. בשנתיים הקרובות, הכמות הזו של 3,000 דירות למועברים תהיה בידנו. ואגב, אני לא חושש מאלה שלא יוצו לעבור - אצלי במשרד, אני אנצל את זה לאורגנזציה מהותית במשרד. מי שלא רוצה לבוא, שלא יבוא. אני לא חושש מזה. העבודה במשרד לא תסבול מזה. מה שכן, נדמה לי שנקודת המוקד אלו המשרדים עצמם. ואני כבר אומר לראש העיריה, שאם ניקח לדוגמא את מע"צ - מע"צ שוכן במרכז תל-אביב בצריפים, וחיים עם זה. אם אנחנו נרצה שמשרדי הממשלה יהיו מבנין מסוג הבנין שאנו יושבים בו עתה, זה יקח 100 שנה. גם אינני בעד זה שנהפוך דירות למשרדים. יכול להיות שיהיה רגע שיהיה עודף דירות, אך אינני בעד זה שנהפוך דירות למשרדים.

השר מ. ברעם: הפכו בעיר הזאת אלפי דירון למשרדים.

השר א. עופר : אני לא בעד זה. לכן, צריך ללכת לדבר, שלדעתי הוא קיים בתל-אביב ואפשר להעביר זאת כך - מבנים זמניים. ואני מכיר את רגישות העיריה לענין הזה.

מר ט. קולק : למה, עם הטלביזיה למשל הגענו לידי הסדר, בנושא רמות , שחוץ מהבנינים הנראים על הרכס, הם יבנו מבנים זמניים.

השר א. עופר : כך גם לגבי מע"ץ. ואגב, הקריה בתל-אביב לא כל כך מזיקה לתל-אביב, למרות שרובה במבנים זמניים. אז אני חושב שבנקודה זו צריך להתארגן כך ולתכנן כך, מפני שלפי הסדרים של בנין, זה צוואר הבקבוק וצריך לפתוח את צוואר הבקבוק הזה.

<u>סגן רה"מ י. אלון</u> : מיותר לציין כמה חשובה היוזמה הזו. אני הייתי מציע, שלא רק שנאשר אותה ותקווה הועדה שמוצעת בהצעה זו, שתטפל , בין השאר בלוח הקדימויות, בלוח הקדימויות הן מבחינת יכולת הביצוע, והן מבחינת דחיפות הביצוע מאספקטים שונים. ואולי גם נקבע או את אותה ועדה , או ועדה אחרת (אני מעדיף את אותה הועדה), אשר תפעל דרך קבע, לא רק לגבי משרדי ממשלה, אלא גם לגבי משרדים ציבוריים אחרים. לא מייד, זה ענין ארוך טווח - העברת מוסדות ציבור נוספים כמו ההסתדרות, או ההתיישבות, בנקים וכיוצא באלה, מפלגות , עיתונים, אולי מפלגות קודמות לאחרים.

<u>השר ש. הלל</u> : לפחות המפלגות האחרות שיתמקמו בירושלים.

<u>סגן רה"מ י. אלון</u> : אם כן, זה ענין ארוך טווח. בעצמי, אפילו תכנית ל-10 שנים, אבל כדאי שהענין הזה ימצא בטיפול מתאים.

שנית, אני רוצה לתמוך בכל לב בדברים שאמר שר המשטרה בענין הלשכה לעיתונות - מיקומה של לשכת העיתונות הממשלתית בתל-אביב גורם לכך שכתבי חוץ רבים מעדיפים לשבת בתל-אביב מאשר בירושלים. כי שם יש להם גם את לשכת העיתונות וגם את משרד הבטחון. נוסף לזה, כמה מאיתנו נאלצים לרדת בסוף השבוע לתל-אביב, אז אם אנחנו דרושים לנו, אז גם אנחנו ברי-השגה בתל-אביב. והדבר הזה גורם לכך שרוב הכותרות שמתפרסמות מהארץ, הן תחת הכותרת - תל-אביב ולא ירושלים, אפילו כאשר מדובר בידיעות פולטיות -בטחוניות חשובות. אינני בטוח שהעברת הלשכה מתל-אביב לירושלים תמנע זאת ותחסל את התופעה הזו סופית, אבל זה בכל זאת יקדם את הענין. מבחינה פיזית, זו לא לשכה גדולה, ואני הייתי נותן לה עדיפות ראשונה על פני כל המשרדים האחרים.

עכשיו, אני אמנם יודע שזה לא עומד על סדר היום, אבל זה יכול להשתלב בסדר היום. האינפורמציה שמסר ראש העיר על ענין הטלביזיה היא חשובה מאוד. כי לא זו בלבד שאנו נעביר מוסד גדול, גדל ומתפתח לשכונה חדשה מחוץ לעיר, אלא שאנחנו מפנים מבנה גדול, אולם תעשייתי עצום שעומד לרשותם ומגרש גדול. ואז זה יאפשר לנו, תוך תכנון ופיתוח, העברה של משרדים אחרים מהר יותר מאשר חושבים. זו השקעה עצומה, אבל בסופו של דבר נצטרך לעשות זאת. וגם את הנושא הזה, אם כי הוא לא כלול בסדר היום, הייתי מעביר לאותה ועדה.

<u>השר ש. הלל</u>: מה עם הטלביזיה החינוכית?

[illegible] v. [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

השר ח. צדוק : טוב, נדמה לי שאפשר לסכם, הגישה של הכל היא חיובית. אני חושב, שהקדימויות בכל הנוגע לשיקולים ארגוניים-כלכליים הן ענין שהועדה הזו צריכה לטפל בזה במגע עם כל משרד ומשרד.

לעומת זאת, אני רואה שיכולות להיות קדימות אחדות, שהבולטת שבהן היא אותה לשכת עיתונות ממשלתית, שלגביהן קיים שיקול מדיני, שיקול מיוחד. ואני הייתי את ענין הקדימויות מחלק לשני סוגים : ישנן יחידות שצריך להעביר את העברתן לירושלים משיקולים מדיניים - ואני מציע שלענין זה יהיה לנו צוות קטן של שרים. אני מציע שהוא יכלול את שר החוץ, שר המשטרה, השרה האוזנר ואני. ואנחנו נוכל לומר על מאות יחידות בודדות, כמו לשכת העיתונות הממשלתית, כי מעבר לשיקולים ארגוניים וכלכליים, זה דבר שצריך להקדים אותו .

כל שאר הסדרים של קביעת קדימויות לגבי ה"באלק" של הנושאים שאנו מטפלים בהם, זה יהיה ענין של הועדה שאנחנו מקימים אותה. אני מציע שכך נסכם.

עכשיו, קיימת היום מערכת תנאים להעברת עובדים מהשפלה לירושלים. מערכת התנאים האלה, לפי מה שאני יודע, היא מיושנת. צריך לבדוק אותה, לעדכן אותה ולהתאים אותם לתכנית הזו .

השר ש. הלל: אתה מתכוון לתנאים החמריים?

השר ח. צדוק : החמריים - דירה, סיוע, איזה עזרה נותנים. כמה זמן נותנים להסדרי מעבר, ~~מתי~~ הסדרי מעבר נגמרים? זו כל המערכת ששר המשטרה העלה אותה. אני חושב שאותה הועדה צריכה לבדוק את כל המערכת הזו כולה ולסכם אותה. וזה צריך לבוא לאישור, לאו-דווקא, הועדה הזו, אלא

ירושלים - 20.12.76 סודי

השר ח. צדוק

זה צריך לבוא לאישור המוסד הממשלתי המוסמך - אינני יודע מי זה? ועדת שרים לעניני ירושלים? שר האוצר? מי שצריך לאשר את זה. כלומר, בענין זה, הסצנריו שאני רואה אותו הוא, שאותה ועדה שאנחנו מקימים אותה היום, היא צריכה לבחון את מערכת התנאים החומריים, לעדכן אותה, לגבש מערכת שלמה ולקבל את האישור של מי שאישורו דרוש של הועדה הזו, זה יובא לועדה הזו.

התנאים האלה, לדעתי, צריכים להיות תנאים אחידים. הם לא יכולים להיות ענין לויכוח והתדיינות עם כל משרד ומשרד, אפילו אם כאן נאמר : "הועדה הבין-משרדית תפעל לגבי כל משרד בשיתוף עם נציגי הנהלת המשרד ונציגי ועדי העובדים בו.". זה נכון, אבל המערכת הכוללת של התנאים צריכה להיות מערכת אחידה.

אני רוצה לומר לראש העיר כי הענין הספציפי של הטלביזיה נמצא בברור. זה אובייקט בסדר גודל כזה, שאני התכוונתי, לכשהוא יסוכם , להביא אותו בפני הועדה. כלומר, לא להבליע אותו בתוך המערכת הכוללת. ברגע זה הוא עוד לא בשל להבאה לועדה, אבל הוא עומד על סדר היום.

אני מסכים לגישתו של שר השיכון, כי בין שתי בעיות ההשתכנות - השתכנות העובדים העובדים והשתכנות המשרדים, היום ,הבעיה של השתכנות המשרדים, היא הבעיה היותר חמורה. בעצם, היא הבעיה. אני מניח כי הועדה הזו תהיה ועדה שבה משרד השיכון יהיה גורם עיקרי. אתה עוד לא היית , אבל כשהענין הוצג כאן , דובר על אפשרויות של השתכנות זמנית. הענין הזה עומד על הפרק, זה ענין לטיפול בועדה.

<u>השר מ. ברעם</u> : הזמניות זה הדבר הקבוע ביותר.

השר ח. צדוק: בנוגע למשרדים, או מוסדות, או גופים ציבוריים מחוץ לממשלתיים - אני חושב שכל אחד מהם מחייב סוג אחר של טיפול, ולכן אני חשבתי שההחלטה של היום, שהיא ראשית של פעולה אופרטיבית, צריכה להיות מכוונת לענין משרדי הממשלה.

עכשיו אני יכול להודיע לועדה, כי באשר למשרדים ראשיים של חברות ממשלתיות, אני ביקשתי מצוות שמורכב ממר דרורי - נציג רשות החברות הממשלתיות, מר שטנר מהאוצר, ומר אריאלי, לדחוף את השאלה הזו של החברות הממשלתיות, שהיא שונה מאשר המשרדים הממשלתיים מבחינת הביצוע ולגבש איזו הצעה. אני חושב שצריך לצרף לצוות הזה את נציג משרד השיכון, ולכשתהיה הצעה, תבוא הנה הצעה בנושא הזה.

בנוגע לגופים ציבוריים -קיים היום צוות משותף לממשלה ולהסתדרות, אחרי פגישה שהיתה לי עם נציגי ההסתדרות, הקימונו צוות למימוש ההחלטה של הועד הפועל של ההסתדרות על העברה לירושלים. אז יש בעית מיקום והרבה בעיות אחרות, אבל נדמה לי, שכאשר מדובר במוסדות ציבוריים בסדר גודל זה, או אפילו יותר קטנים, זה לא ניתן לטיפול על ידי איזו שהיא גישה סטנדרטית כלפי הכל. זה ענין, שבשלב ראשון צריך לשכנע לאיזו שהיא החלטה עקרונית. בשלב שני, צריך בעצם צוות משותף של הממשלה ושל כל אחד מהמוסדות האלה, להחליט במה יתבטא הסיוע. כאשר השאלה הראשונה שכל אחד מהמוסדות האלה שואל, היא השאלה - איפה? לגבי ההסתדרות, יש לנו צוות כזה שהוא כבר בפעולה.

3 עכשיו, אתם תמצאו, מצורף לחומר שלפניכם, הצעה של השר קול, שבה הוא אומר: " מחליטים לחסל את כל משרדי הממשלה ולשכות השרים בקריה בתל-אביב.". אני מניח שהשר קול לא התכוון כי נחסל אותם בקריה ונעביר אותם לרחוב דובנוב.

השר ג. האוזנר : הוא גם הסביר את זה.

סגן רה"מ י. אלון : אין רחוב דובנוב בירושלים?

השר ח. צדוק : למעשה, מה שאומר השר קול כלול בתוך ההצעה שלנו, אבל אני מציע שאנחנו, בהחלטה שלנו, כדי לא להשאיר ספק, נוסף :"לרבות לשכות השרים".

סגן רה"מ י. אלון : על זה יש לי הערה, על "לרבות". אני מציע כי נהיה ריאליסטים. על חיסול לשכות שרים בתל-אביב הוחלט כבר יותר מפעם אחת ואף פעם זה לא בוצע, והסיבה היא פשוטה.

השר ג. האוזנר : לגבי מספר משרדים.

סגן רה"מ י. אלון : לגבי מספר לא קטן. והסיבה היא פשוטה - ולמה לי להביא דוגמאות של שרים אחרים, אני אביא דוגמא של שרא החוץ. כל זמן שראש הממשלה ושר הבטחון יורדים לתל-אביב לפחות ליומיים בשבוע, אין מנוס ששר החוץ יצטרך גם הוא לנדוד לתל-אביב לאותם הימים, בגלל התייעצויות אין סוף, ביניהן מתוכננות מראש, ביניהן בלתי צפויות, שמחייבות אותי לשבת בקרבת מוסד ההחלטות הפוליטיות - בטחוניות. לצורך זה, אני חייב להחזיק חד וחצי או שניים, עם טלפון, עם מזכירה, כדי שאוכל לעבוד בין פגישה לפגישה ובין ישיבה לישיבה. אז שנניח שתהיה החלטה כזו, אז יגידו : "משרד החוץ השאיר לשכה בתל-אביב!" הלשכה שקיימת היום אינה ממלאה שום תפקיד אחר מזה שציינתי. היא איננה מקבלת שגרירים ולא מטפלת בשום עניני מדיניות חוץ, אבל אין מנוס. ואני מתאר לעצמי שאותו הדבר חל לגבי משרד האוצר ולגבי משרד המסחר והתעשיה, כשהם צריכים להפגש עם התאחדות התעשיה

ועם נציגות העובדים שיושבת בתל-אביב. לכן אני לא רוצה שתתקבלנה החלטות שלא יכולות להתבצע.

השר ח. צדוק: אני חשבתי שהענין הזה הוא חלק, אני רואה שלא. אם כך, אני לא רוצה לקיים את הדיון הזה שלא בנוכחותו של בעל ההצעה. אז אנחנו היום נחליט את החלטתנו לגבי המשרדים, והיא בולעת את החלק הראשון של הצעת השר קול, שאומרת: "לחסל את המשרדים...." את זה ניתן. באשר ללשכות, אנו בבוא הזמן נקיים דיון נפרד בנוכחותו של השר קול.

השר ג. האוזנר: הגם שהשר גלילי כתב "כל משרדי הממשלה .." , אינני חושב שההצעה, אפילו כמות שהיא, שהיא תפסת מרובה, מחסלת את כל היחידות שבשפלה. לכן, מכל מקום, מוטב שהשר קול יהיה כאן.

השר ח. צדוק: אנו לא נקביל אותו לנושא הדיון. גם אילו רצינו, זה לא ניתן.

סגן רה"מ י. אלון: כאשר תקבע, אדוני היו"ר, את הרכב הועדה בין-משרדית, אני אהיה אסיר תודה אם יעל ורד תהיה כלולה בזה מטעם משרד החוץ, כי פה ושם יש גם אילו שאלות הנוגעות לנו.

השר ח. צדוק: טוב.

מר ש. שירן: אני מקבל על עצמי את התפקיד, אבל אני רוצה להבהיר כמה דברים. לפי דעתי, ההחלטה היום היא החלטת ביצוע, וכך אני רואה את הועדה. אין

ירושלים - 20.12.76 סודי

מר ש. שירן

צורך בועדות אשר תמשכנה לדון ולהתלבט בנושא הזה. ואז, נדמה לי, כי ההחלטה הזו צריכה לקבל ניסוח יותר תקיף. אני הייתי מציע שההחלטה תהיה על העברה הדרגתית של היחידות הארצות. כי לפעול להעברה ההדרגתית, זה נושא אופי של עוד דיון ועוד התלבטות בנושא.

עכשיו, אני רואה בתפקידי הועדה, בעצם, שני מגזרים עיקריים: המגזר הראשון הוא - ולזה דרושה ועדה בין - משרדית - לקבוע את הכללים, לקבוע את ההנחות השונות, לקבוע את סדרי העדיפויות, בהתייעצות עם צוות השרים. וההלק השני - ואפשר להתחיל בו כמעט בו זמנית, זה לפעול ולבצע החלטות. ופה חשוב מאוד, וזה תנאי להצלחת העבודה, כי זו לא תהיה רק החלטה שמחייבת רק את הועדה. זו החלטה שמחייבת את השרים. כי הנושא הזה הוא סבוך מאוד. אנחנו גם נמצאים בתקופה - לא רק בגלל מה שקרה אתמול - שלהגיד לעובדים "לעבור, לא לעבור", זה דבר מסובך. לכן לפי דעתי, צריך ליצור מצב ששר, או לפחות מנכ"ל מטעם המשרד, אחראי על ביצוע ההחלטה. זה לא שהועדה הזו היא קובעת את הכללים ואח"כ היא עוסקת בשתדלנות במשרד זה או אחר ומציעה לו תנאים אלה ואחרים. כלומר, לפי דעתי, כל ההחלטה הזו - אני מצטער שלא ראיתי אותה קודם, צריכה לשאת אופי שמכוון יותר לביצוע ומבטיח את הביצוע. אני חושב שהועדה הזו צריכה להיות במצב, שתוך שנה - שנתיים, היא מדווחת על ביצוע ועל השגים, ולא מדווחת פה על התלבטויות.

לכן גם, סעיף 4 הוא גם נראה לי רופף מדי: "תפעל לגבי כל משרד בשיתוף עם נציגי הנהלת המשרד, נציגי העובדים וכו'.." זה מדי רופף. לפי דעתי זה צריך להיות מוטל על מישהו במשרד, או על המנכ"ל או על מישהו אחר מטעם השר, כמשימה של המשרד - ובעצם, הבעיה היא איך לעשות את זה. איך לבצע את זה. לא להתחיל להתלבט עם ועד עובדים וגם לא עם מנהלים וסמנכ"לים, כי הענין לא יבוצע.

ירושלים - 20.12.76 סודי

מר ש. שירן

כאשר גם לי (ואני אומר זאת באופן אישי, למרות שאינני יודע כמה זמן יהיה ממונה על התקציבים).. אין לי ענין...

סגן רה"מ י. אלון : אל תהיה כל כך פסימי.

השר ח. צדוק : יש פה אנשים שמעמדם פחות קבוע והם לא כל כך פסימיים.

מר ש. שירן : הם לא יושבי - ראש של ועדות בנושאים כאלה.

השר ש. הלל : הוא מצפה לעלות בדרגה, זה כל הענין.

מר ש. שירן : מי שיודע, יודע שלא, לפחות יו"ר הועדה יודע שלא.

בסיכום אני אומר, כי אני ברצון מוכן לקבל את זה לטובת העיר ירושלים, בתנאי שההחלטה תהיה מנוסחת כהחלטה מחייבת והיא תידרוש מהועדה הזו ביצוע.

השר ח. צדוק : אני מציע שנקבל את התיקונים המוצעים ואני מנסה עכשיו לתרגם אותם :

במקום "לפעול להעברה הדרגתית", אנו בהחלט יכולים לומר : "לבצע העברה הדרגתית". זה בסעיף הראשון.

בסעיף השלישי - שמתפקידה - במקום "להפעיל ~~ה~~ החלטה זו", אנו יכולים לומר "לממש החלטה זו.".

עכשיו, בסעיף הרביעי, אני מציע להשאיר את הענין כמות שהוא , ולהוסיף - שהמשימה הזו בכל משרד תהיה מוטלת על המנכ"ל, או על עובד אחר שהשר ~~השר~~ הנוגע בדבר יטיל אותה עליו. כלומר, שלועדה הזו תהיה כתובת אחת, כאשר השר יכול

השר ח. צדוק

להטיל על מי שהוא רוצה, ואם הוא לא מטיל, הכתובת היא המנכ"ל.
אלה הם שלושת התיקונים, ואני מבין כי ההחלטה הזו, בתיקונים אלה,
מתקבלת.

השר מ. ברעם : פה אחד.

השר ח. צדוק : היום אנחנו לא נדון בסעיף השני.

השר א. עופר : אתה דיברת קודם על איזו ועדת שרים לדברים מיוחדים - אתה מכניס את זה בהחלטה?

השר ח. צדוק : אני מכניס את זה לא בגוף ההחלטה.

השר א. עופר : כלומר, אתה תתייעץ.

השר ח. צדוק : כן, כן.

השר א. עופר : אם זה לא בגוף ההחלטה...

השר ח. צדוק : זה לא בגוף ההחלטה.

מר ט. קולק : על הכביש היום לא דנים?

השר ח. צדוק : לא, זה עוד לא בשל, יש עוד כמה דברים שצריך לבדוק.

על כל פנים, לשאלת השר עופר, זה לא בגוף ההחלטה שאנו מפרסמים אותה,
לפי זה ננהג.

מ ח ל י ט י ם :

א. לבצע העברה הדרגתית של היחידות הארציות של משרדי הממשלה שטרם עברו לירושלים (להוציא את משרד הבטחון וכן יחידות במשרד ראש הממשלה - לפי החלטת ראש הממשלה);

ב. היחידות המועברות ישוכנו, החל מ-1977 ככל האפשר, בדיור משרדי זמני;
בד בבד יוחל בהקמת מבני קבע עבור היחידות המועברות;

ג. (1) תוקם ועדה בין משרדית ע"י יו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים ושר האוצר, בראשות הממונה על התקציבים במשרד האוצר, שמתפקידה יהיה ליישם החלטה זו;

(2) הועדה הבין-משרדית תפעל לגבי כל משרד בשיתוף עם נציגי הנהלת המשרד ונציגי ועדי העובדים בו;

משימה זו בכל משרד תוטל על המנהל הכללי או על עובד אחר אשר ייקבע על ידי השר הממונה;

ד. כל נושא עקרוני שיתעורר בקשר לפעולות ההעברה יובא על ידי יו"ר הועדה הבין-משרדית להחלטת ועדת השרים לעניני ירושלים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת